

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKARSKOG SISTEMA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 30.06.2018. GODINE

Sarajevo, septembar/ rujan 2018. godine

IZDAVAČ

AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zmaja od Bosne 47b

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel. +387 33 72 14 00

Faks +387 33 66 88 11

Web site: www.fba.ba

e-mail: agencija@fba.ba

Pri korištenju podataka iz ove Informacija korisnici su obavezni navesti izvor.

Ova Informacija izrađena je na osnovu podataka koje su subjekti bankarskog sistema Federacije Bosne i Hercegovine dostavili Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, tako da isti odgovaraju za izvještajne podatke korištene u ovoj Informaciji. Obzirom na informativnu namjenu ovog dokumenta, svi zaključci koje korisnici ove Informacije izvedu na osnovu datih informacija i podataka, vlastiti su zaključci korisnika.

Za sve informacije kontaktirati:

AGENCIJU ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Skraćenice i termini:

AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
CAMELS	Jedinstveni interni sistem za procjenu banaka koji uključuje osnovne komponente: kapital, kvalitet aktive, upravljanje i rukovođenje, profitabilnost, likvidnost i osjetljivost na tržišne rizike
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CEDB	Razvojna banka Vijeća Europe (Council of Europe Development Bank)
COREP	Common Reporting Framework - Jedinstveni okvir za regulatorno izvještavanje na nivou EU
CRK	Centralni registar kredita u BiH
DEG	Deutsche Investitions - und Entwicklungsgesellschaft (Njemačko društvo za investicije i razvoj)
EBA	European Banking Authority (Evropsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Evropska banka za obnovu i razvoj)
ECB	European Central Bank (Evropska centralna banka)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Evropski fond za Jugoistočnu Evropu)
EIB	European Investment Bank (Evropska investicijska banka)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMF	Federalno ministarstvo finansija/financija
FOO	Finansijsko obavještajni odjel Državne agencije za istrage i zaštitu
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene finansijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange risk (Devizni rizik)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokriva likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
OKR	Opći kreditni rizik
PKG	Potencijalni kreditni gubici
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka
SPNiFTA	Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruženje društava za lizing BiH
UO	Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o leasingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama
ZoZKFU	Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga

SADRŽAJ:

<i>Skraćenice i termini:</i>	3
<i>Spisak tabela:</i>	6
<i>Spisak grafikona:</i>	8
UVOD	9
SAŽETAK	11
1. BANKARSKI SEKTOR	15
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	15
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	15
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće	15
1.1.3. Kadrovska struktura	17
1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	18
1.2.1. Bilans stanja	19
1.2.2. Obaveze.....	24
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala	26
1.2.4. Aktiva i kvalitet aktive	30
1.2.5. Profitabilnost.....	36
1.2.6. Ponderisane NKS i EKS.....	39
1.2.7. Likvidnost	43
1.2.8. Devizni (FX) rizik.....	47
1.3. USKLAĐENOST BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SA STANDARDIMA SPNiFTA.....	49
1.3.1. Usklađenost banaka u obavljanju platnog prometa.....	49
1.3.2. USKLAĐENOST BANAKA SA STANDARDIMA SPNiFTA.....	50
1.4. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR	52
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA	54
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR.....	54
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH.....	54
2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža.....	54
2.1.1.2. Struktura vlasništva	54
2.1.1.3. Kadrovska struktura.....	54
2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	55
2.1.2.1. Bilans stanja.....	55
2.1.2.2. Kapital i obaveze	56
2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	57
2.1.2.4. Profitabilnost	61
2.1.2.5. Ponderisane NKS i EKS	62
2.1.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA MIKROKREDITNOG SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA	63
2.1.4. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	64
2.2. LIZING SEKTOR	65
2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH	65
2.2.1.1. Broj lizing društava	65
2.2.1.2. Struktura vlasništva	65
2.2.1.3. Kadrovska struktura.....	65
2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	66
2.2.2.1. Bilans stanja.....	66
2.2.2.2. Kapital i obaveze	68
2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	69
2.2.2.4. Profitabilnost	71
2.2.2.5. Ponderisana NKS i EKS	72
2.2.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga	74
2.2.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA LIZING SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA.....	75
2.2.4. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR	76
2.3. FAKTORING SEKTOR.....	77

2.3.1. Karakteristike faktoring sektora u FBiH	77
2.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH	78
2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING SEKTOR.....	80
ZAKLJUČAK	82
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR	84
Prilog 1-Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 30.06.2018.g.	84
Prilog 2-Podaci o zaposlenim u bankama u FBiH.....	85
Prilog 3-Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans)	86
Prilog 4-Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH-30.06.2018.g.	87
Prilog 5-Izvještaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH	88
Prilog 6-Klasifikacija aktive bilansa banaka u FBiH-30.06.2018.g.	89
Prilog 6a-Klasifikacija aktive vanbilansnih rizičnih stavki banaka u FBiH-30.06.2018.g.....	90
Prilog 7-Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA	91
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	92
Prilog 8-Osnovni podaci o MKO.....	92
Prilog 9-Bilans stanja MKF	94
Prilog 10-Bilans stanja MKD	95
Prilog 11-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO - 30.06.2018.g.	96
Prilog 12-Bilans uspjeha MKF	97
Prilog 13-Bilans uspjeha MKD.....	98
PRILOZI ZA LIZING SEKTOR	99
Prilog 14-Osnovni podaci o lizing društvima	99
Prilog 15-Pregled vlasničke strukture lizing društava	100
Prilog 16-Konsolidovani bilans stanja lizing društava	101
Prilog 17-Rangiranje aktive lizing društava	102
Prilog 18-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja lizing društava i banaka koje obavljaju poslove finansijskog lizinga.....	103
Prilog 19-Pregled rezervi za finansijski lizing.....	104
Prilog 20-Pregled rezervi za zajmove	105
Prilog 21-Bilans uspjeha lizing društava	106
PRILOZI ZA FAKTORING SEKTOR	107
Prilog 22-Osnovni podaci o društvu za faktoring.....	107

Spisak tabela:

Tabela 1:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	16
Tabela 2:	Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala.....	17
Tabela 3:	Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu).....	17
Tabela 4:	Zaposleni u bankama FBiH.....	17
Tabela 5:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	18
Tabela 6:	Aktiva po zaposlenom.....	18
Tabela 7:	Aktiva po zaposlenom po grupama.....	18
Tabela 8:	Bilans stanja.....	19
Tabela 9:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	19
Tabela 10:	Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode.....	21
Tabela 11:	Novčana sredstva banaka	22
Tabela 12:	Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta.....	23
Tabela 13:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	23
Tabela 14:	Sektorska struktura depozita.....	24
Tabela 15:	Nova štednja stanovništva po periodima.....	25
Tabela 16:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima.....	26
Tabela 17:	Regulatorni kapital.....	27
Tabela 18:	Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika.....	28
Tabela 19:	Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala.....	29
Tabela 20:	Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI.....	30
Tabela 21:	Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive.....	31
Tabela 22:	Sektorska struktura kredita.....	31
Tabela 23:	Klasifikacija aktive, OKR i PKG.....	32
Tabela 24:	Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima.....	33
Tabela 25:	Granska koncentracija kredita.....	34
Tabela 26:	Struktura i trend OKR i PKG.....	35
Tabela 27:	Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak.....	37
Tabela 28:	Struktura ukupnih prihoda.....	38
Tabela 29:	Struktura ukupnih rashoda.....	38
Tabela 30:	Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima.....	38
Tabela 31:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite.....	40
Tabela 32:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjem nivou.....	42
Tabela 33:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite.....	42
Tabela 34:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjem nivou.....	43
Tabela 35:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju.....	43
Tabela 36:	Ročna struktura depozita po preostalom dospjeću.....	44
Tabela 37:	Koeficijenti likvidnosti.....	45
Tabela 38:	Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana.....	46
Tabela 39:	Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EUR i ukupno).....	48
Tabela 40:	Podaci o broju glavnih i ostalih računa po statusu.....	49
Tabela 41:	Broj i vrijednosti izvršenih transakcija, po vrstama transakcija.....	50
Tabela 42:	Broj izvještenih transakcija, po broju i vrijednosti.....	51
Tabela 43:	Broj izvještenih sumnjivih transakcija, po broju i vrijednosti.....	51
Tabela 44:	Pregled prijavljenih sumnjivih klijenata	51
Tabela 45:	Status datih naloga u kontrolama.....	52
Tabela 46:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih	54
Tabela 47:	Bilans stanja mikrokreditnog sektora.....	55
Tabela 48:	Ročna struktura uzetih kredita.....	56
Tabela 49:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	57
Tabela 50:	Neto mikrokrediti	58
Tabela 51:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30.06.2018. godine	58
Tabela 52:	Sektorska struktura mikrokredita	59
Tabela 53:	Ročna struktura mikrokredita	59

Tabela 54:	RKG sa stanjem na dan 30.06.2018. godine.....	59
Tabela 55:	Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati.....	60
Tabela 56:	Bilans uspjeha mikrokreditnog sektora.....	61
Tabela 57:	Prosječne ponderisane NKS i EKS na mikrokredite za I polugodište 2018.g. - po proizvodima.....	62
Tabela 58:	Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija	63
Tabela 59:	Pregled broja prijavljenih sumnjivih klijenata	63
Tabela 60:	Supervizorske ocjene.....	63
Tabela 61:	Broj zaposlenih u lizing sektoru.....	65
Tabela 62:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih	66
Tabela 63:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - 30.06.2018. godine.....	67
Tabela 64:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled.....	67
Tabela 65:	Struktura neto bilansnih pozicija aktive.....	68
Tabela 66:	Formirane rezerve lizing sektora za finansijski lizing po kategorijama kašnjenja.....	69
Tabela 67:	Izuzeti predmeti sektora lizinga.....	70
Tabela 68:	Finansijski rezultat: dobit/gubitak.....	71
Tabela 69:	Struktura ukupnih prihoda.....	71
Tabela 70:	Struktura ukupnih rashoda.....	72
Tabela 71:	Prosječna NKS i EKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u I polugodištu 2018. godine.....	73
Tabela 72:	Ponderisana prosječna NKS i EKS po ugovorima finansijskog lizinga.....	74
Tabela 73:	Struktura iznosa finansiranja lizing sektora.....	75
Tabela 74:	Struktura zaključenih ugovora.....	75
Tabela 75:	Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija.....	75
Tabela 76:	Status datih naloga u kontrolama.....	76
Tabela 77:	Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina.....	79
Tabela 78:	Stanje portfolia faktoring poslovanja na dan 30.06.2018. godine.....	79

Spisak grafikona:

Grafikon 1:	Struktura stranog kapitala po zemljama.....	16
Grafikon 2:	Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe.....	16
Grafikon 3:	Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima.....	20
Grafikon 4:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka-CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	20
Grafikon 5:	Struktura aktive bilansa banaka.....	22
Grafikon 6:	Struktura pasive bilansa banaka.....	22
Grafikon 7:	Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta	24
Grafikon 8:	Nova štednja stanovništva po periodima.....	26
Grafikon 9:	Struktura regulatornog kapitala	27
Grafikon 10:	Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika.....	28
Grafikon 11:	Neto kapital, rizik ponderisane aktive i stopa adekvatnosti kapitala.....	29
Grafikon 12:	NPL-ovi.....	34
Grafikon 13:	Struktura i trend OKR i PKG.....	35
Grafikon 14:	Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite po ročnosti.....	40
Grafikon 15:	Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite privredi i stanovništvu.....	41
Grafikon 16:	Ponderisane prosječne mjesečne EKS na depozite.....	42
Grafikon 17:	Ročna usklađenost finans. aktive i finans. obaveza do 180 dana po periodima.....	46
Grafikon 18:	Struktura aktive i pasive MKO.....	56
Grafikon 19:	Struktura pasive.....	68

UVOD

FBA, osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija, izvršava nadležnosti u skladu sa propisanim odredbama ZoA, međunarodnim standardima i principima supervizije i pravilima struke, a nadzor nad radom FBA vrši Parlament FBiH, kojem je odgovorna za svoj rad.

UO vrši opšti nadzor poslovanja FBA, te u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno i racionalno obavljanje poslova iz djelokruga FBA.

U okviru redovnog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i javno objavljuje informacije o subjektima bankarskog sistema FBiH, koje odobrava UO FBA. Iste se objavljuju na kvartalnoj osnovi na web stranici FBA, čiji je jedan od sastavnih dijelova analiza stanja subjekata bankarskog sistema u FBiH.

U skladu sa prethodno navedenim, Informacija o subjektima bankarskog sistema FBiH sa stanjem na dan 30.06.2018. godine sačinjena je korištenjem referentnih izvora, koje su činili obrađeni izvještajni podaci koje subjekti bankarskog sistema u FBiH dostavljaju FBA u propisanim formatima i rokovima, te drugi podaci i informacije koje su subjekti bankarskog sistema FBiH dostavili FBA.

Metodologija za prikupljanje i obradu prezentiranih podataka zasnovana je na formi izvještaja koji su propisani podzakonskim aktima FBA, a koje su subjekti bankarskog sistema FBiH dužni dostavljati FBA.

Podaci izraženi u procentima u Informaciji su iskazani sa jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod subjekata bankarskog sistema FBiH.

Obzirom da je u okviru nove bankarske regulative stupio na snagu i novi okvir izvještavanja za banke (COREP) i da je 2018. godina utvrđena kao period paralelnog izvještavanja prema ranijem regulatornom okviru i COREP izvještavanja, da su u prvom kvartalu 2018. godine banke u FBiH dostavile FBA prve COREP izvještaje, te da je u drugom kvartalu 2018. godine nastavljeno sa validacijom i analizom novih izvještajnih formi, prezentirani pokazatelji poslovanja banaka sa 30.06.2018. godine dati su na osnovu analize izvještaja koje su banke dostavile FBA po ranijem regulatornom okviru.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. Prvi dio obuhvata detaljnu analizu bankarskog sektora FBiH, u pogledu njegove strukture i finansijskih pokazatelja poslovanja, te preporuka. Drugi dio odnosi se na detaljnu analizu sektora nedepozitnih finansijskih institucija, u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni sektor, lizing sektor i faktoring sektor u FBiH, sa pripadajućim preporukama. U dijelu Informacije koji se odnosi na nadzor poslovanja lizing društva u FBiH koriste se termini lizing sistem i lizing sektor, pri čemu lizing sistem podrazumijeva zbirne podatke o lizing sektoru (podaci lizing društava u FBiH koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova lizinga izdatu od strane FBA) i podatke iskazane u izvještajima banaka u FBiH koje u svom portfoliju imaju potraživanja po osnovu finansijskog lizinga. U dijelu informacije koja se odnosi na nadzor faktoring sektora, izneseni podaci odnose se na banke koje obavljaju poslove faktoringa i društvo za faktoring, čije su aktivnosti u prvom polugodištu 2018 bile usmjerene na stvaranje pretpostavki za početak rada.

Segment usklađenosti subjekata bankarskog sistema u FBiH sa propisanim standardima SPNiFTA sastavni je dio ove Informacije, u pripadajućim dijelovima informacija o bankarskom sektoru i sektoru nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH. Sastavni dio ove Informacije je i segment usklađenosti banaka u FBiH u obavljanju platnog prometa i mjenjačkih poslova.

U oblasti poslovanja i nadzora bankarskog sektora u FBiH u 2018. godini su, nakon perioda usklađivanja sa ZoB-om, stupili na snagu novi podzakonski akti usvojeni u 2017. godini, tako da su banke počele sa primjenom novih regulatornih zahtjeva i izvještavanjem FBA u skladu sa novim standardiziranim okvirom izvještavanja. Navedeno je bilo praćeno intenzivnim aktivnostima FBA u pogledu tumačenja o primjeni regulatornih zahtjeva propisanih podzakonskim aktima FBA (odluke, uputstva, smjernice). U vezi sa ovim obimnim i kompleksnim procesima nastavljene su aktivnosti FBA na jačanju institucionalnih kapaciteta, sa ciljem pune implementacije novog regulatornog okvira, posebno u pogledu SREP-a, planiranja oporavka i restrukturiranja banaka, te uspostave okvira za nadzorno testiranje otpornosti na stres. Posebno važan segment odnosi se na nastavak regulatornih aktivnosti FBA vezanih za uspostavu okvira za primjenu MSFI 9 i praćenje njegove implementacije u bankama, što je povezano sa regulatornim zahtjevima za klasifikaciju aktive banaka.

Obzirom da je stupanjem na snagu novih zakonskih propisa (ZoB i ZoA), FBA dobila nadležnosti kao organ za restrukturiranje banaka, realizovane su značajne i zahtjevne aktivnosti na uspostavi podzakonskog okvira za restrukturiranje banaka u FBiH, koje su u aprilu 2018. godine rezultirale usvajanjem i objavljivanjem seta odluka u skladu sa odredbama zakonskih propisa, kao i stvaranju pretpostavki za osiguravanje samostalnosti, organizacione razdvojenosti i odvojenog rukovođenja poslovima supervizije banaka i razvojne banke i poslova koji se odnose na restrukturiranje i sprečavanje sukoba interesa, u skladu sa odredbama ZoA. U skladu sa propisanim podacima i informacijama koje su banke dužne dostavljati FBA u svrhu izrade i ažuriranja plana restrukturiranja, prvi izvještaji se dostavljaju prema stanjima na datum izvještavanja 31.12.2017. godine, a najkasnije do 30.09.2018. godine.

Vezano za propisane obaveze banaka u pogledu planova oporavka, prve planove oporavka banke su dužne dostaviti FBA najkasnije 30.09.2018. godine, sa pripadajućim priložima, čiju će procjenu FBA vršiti u skladu sa propisanom procedurom, načinom i rokovima (šest mjeseci od dana dostavljanja plana oporavka).

U okviru propisanih nadležnosti za nadzor nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH, nastavljeno je sa unapređenjem regulatornog okvira iz ovog segmenta. Vlada FBiH je u julu 2018. godine, utvrdila nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o leasingu, kojima je obuhvaćeno i utvrđivanje nadzora nad bankama u slučaju da pružaju usluge finansijskog lizinga. U praksi se ukazala potreba za izmjenom zakonske odredbe u postojećem ZoL-u koja reguliše raskid ugovora i jasnijom definicijom koja omogućava korisnicima lizinga ispravno razumijevanje njihovih prava nakon raskida ugovora. Vlada FBiH u maju 2018. godine utvrdila je nacrt novog ZoMKO. U okviru propisanih nadležnosti, FBA je u prvom polugodištu 2018. godine izmijenila i dopunila podzakonske akte u segmentu nadzora poslovanja MKO i lizing društava u FBiH, a u toku je izrada izmijenjena pet postojećih podzakonskih akata - odluka FBA, u skladu sa važećim ZoMKO, u namjeri da se osigura usklađenost sa odredbom člana 48. ZoA.

U prvom polugodištu 2018. godine FBA je u okviru zakonskih nadležnosti donijela i opšti podzakonski akt – odluku, koja se primijenjuje na sve subjekte bankarskog sistema FBiH, a odnosi se na propisivanje uslova i načina postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obaveze jemstva, kojom je zamijenjena ranije važeća odluka.

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U FBiH na dan 30.06.2018. godine poslovalo je 15 komercijalnih banaka, sa 485 organizaciona dijela, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.718 osoba.

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora sa 30.06.2018. godine iznosi 21 milijardu KM i za 0,8 milijardi KM ili 4% je veća u odnosu na 31.12.2017. godine.

Kreditni, sa učešćem od 65,6% u strukturi ukupne aktive, zabilježili su rast u odnosu na kraj prethodne godine u iznosu od 620 miliona KM ili 5%. U okviru sektorskog kreditiranja, u prvom polugodištu 2018. godine prisutno je blago smanjenje učešća u kreditiranju privatnih preduzeća, dok je učešće u kreditiranju stanovništva ostalo na istom nivou u odnosu na kraj 2017. godine. Povećanje učešća u odnosu na kraj 2017. godine prisutno je kod kreditiranja javnih preduzeća.

Kreditni odobreni privatnim preduzećima ostvarili su rast u iznosu od 217 miliona KM ili stopu rasta od 3%, tako da su na dan 30.06.2018. godine dostigli iznos od 6,5 milijardi KM, te su imali učešće u ukupnim kreditima od 47,2%. Kreditni dati stanovništvu u istom periodu zabilježili su rast u iznosu od 295 miliona KM ili stopu rasta od 5%, sa istim učešćem u odnosu na kraj 2017. godine (48,2%) i na dan 30.06.2018. godine iznosili su 6,7 milijardi KM.

Učešće NPL-ova je smanjeno sa 9,7% na 9%, kao rezultat kreditnog rasta i smanjenja ukupnih NPL-ova u iznosu od 34 miliona KM ili 3%. Učešće NPL-ova kod pravnih lica u odnosu na ukupne kredite pravnim licima iznosi 10,9%, a učešće NPL-ova kod stanovništva u odnosu na ukupne kredite plasirane stanovništvu iznosi 6,9%.

Novčana sredstva iznose 6,4 milijarde KM ili 30,5% ukupne aktive i veća su za 617 miliona KM ili 11% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire su u drugoj polovini 2018. godine iznosila 1,2 milijarde KM, sa učešćem u aktivni od 5,9%.

Depoziti su dostigli iznos od 16,6 milijardi KM, uz ostvareni rast u iznosu od 789 miliona KM ili 5% i ostali su najznačajniji izvor finansiranja, sa učešćem od 78,9% u ukupnoj pasivi. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, povećani su za 251 milion KM ili za 3%, i iznosili su 8,5 milijardi KM.

Kreditna sredstva iznose 845 miliona KM sa učešćem od 4% u ukupnoj pasivi i imaju blagi trend rasta od 1% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ukupni kapital na dan 30.06.2018. godine iznosi 2,9 milijardi KM, od čega dionički kapital iznosi 1,2 milijarde KM. Učešće ukupnog kapitala u izvorima na nivou bankarskog sektora iznosi 13,7%. Regulatorni kapital iznosi 2,6 milijardi KM i povećan je za 47 miliona KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine, bez promjene u strukturi. Osnovni kapital povećan je za 37 miliona KM ili 2%, dok je dopunski kapital povećan za 10 miliona KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sektora, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, na dan 30.06.2018. godine iznosila je 15,1%, i u odnosu na kraj prethodne godine ima blagi pad od 0,4 procentna poena, a što je rezultat rasta rizične aktive i prve primjene MSFI 9. Stopa adekvatnosti kapitala je viša za 25,8% u odnosu na zakonski propisani minimum i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sektora.

Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 30.06.2018. godine iznosi 9,2% (propisani minimum 6%) i ima blagi trend smanjenja u odnosu na kraj prethodne godine (9,6%).

Likvidnost bankarskog sektora ocjenjuje se zadovoljavajućom, obzirom na učešće likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni i ročnu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza.

Na nivou bankarskog sektora sa 30.06.2018. godine, iskazan je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 174,8 miliona KM, što je za 23,1 milion KM ili 15,2% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

U FBiH na dan 30.06.2018. godine poslovalo je 12 MKO, od toga 11 MKF i jedno MKD. U mikrokreditnom sektoru bila je zaposlena 1.501 osoba.

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora iznosi 563,3 miliona KM, od čega se na MKF odnosi 433,9 miliona KM ili 77%, a na MKD 129,4 miliona KM ili 23%. U odnosu na stanje na dan 31.12.2017. godine, ukupna aktiva je veća za 36,4 miliona KM ili 7%.

Ukupni mikrokrediti iznose 435,5 miliona KM, što čini 77% ukupne aktive MKO i veći su za 6% u odnosu na kraj prethodne godine.

Obaveze po uzetim kreditima iznose 272,7 miliona KM, sa učešćem od 48% u ukupnoj pasivi i veće su za 26,7 miliona KM ili 11% u odnosu na stanje sa 31.12.2017. godine.

Ukupni kapital iznosi 265,7 miliona KM ili 47% ukupne pasive i veći je za 10,6 miliona KM ili 4% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 229,6 miliona KM ili 86,4%, a kapital MKD 36,1 milion KM ili 13,6%.

Na nivou mikrokreditnog sektora iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 11,5 miliona KM, što je za 1,8 miliona KM ili 18% više u odnosu na isti period prethodne godine. MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9,2 miliona KM, dok je MKD iskazalo neto dobit u iznosu od 2,3 miliona KM.

Na osnovu pokazatelja poslovanja mikrokreditnog sektora, zasnovanih na analizi dostavljenih izvještaji MKO sa 30.06.2018. godine, može se zaključiti da poslovanje MKO u FBiH bilježi poboljšanje u odnosu na kraj prethodne godine, izraženo kroz iskazani rast aktive, povećanje mikrokreditnog portfolia (bruto i neto mikrokredita), uz nepromijenjene pokazatelje kvalitete mikrokredita (RKG), rast kapitala, ali i rast broja zaposlenika u mikrokreditnom sektoru u FBiH.

Osnovni pokazatelji poslovanja lizing sektora u FBiH

U FBiH na dan 30.06.2018. godine dozvolu za obavljanje lizing poslova ima sedam lizing društava, koja su djelatnost lizinga obavljala u sjedištu društva, kao i u tri podružnice

registrovane u RS-u (sektor lizinga). Od ukupnog broja registrovanih lizing društava na izvještajni datum, tri lizing društva su tržišno aktivna, tri lizing društva obavljaju ograničene poslovne aktivnosti (naplata potraživanja bez novih finansiranja), dok jedno lizing društvo kojem je FBA u drugom kvartalu 2018. godine izdala dozvolu za rad još uvijek nije tržišno aktivno. U lizing sektoru u FBiH zaposleno je ukupno 105 osoba.

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 30.06.2018. godine iznosila je 274,4 miliona KM i povećana je za 14,2 miliona KM ili 5,5% u odnosu na 31.12.2017. godine. Iskazan je i porast potraživanja po finansijskom lizingu u iznosu od 19 miliona KM ili 10,8% u istom periodu. Ukupni kapital lizing sektora u FBiH na dan 30.06.2018. godine je iznosio 40,1 milion KM i smanjen je za 675 hiljada KM ili 1,7% u odnosu na 31.12.2017. godine. Sva lizing društava u FBiH koja su obavljala djelatnost lizinga u prvoj polovini 2018. godine su iskazala ukupan kapital iznad minimalnog iznosa propisanog zakonskim odredbama.

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou sistema lizinga u FBiH u periodu od 01.01.do 30.06.2018. godine iznosila je 89,3 miliona KM i veća je za 10,9 miliona KM ili 13,9% u odnosu na isti period prethodne poslovne godine. Broj novozaključenih ugovora u istom periodu na nivou sistema lizinga je iznosio 2.247, što je za 350 ugovora ili 18,5% više u odnosu na isti period prethodne poslovne godine. Podaci o povećanju vrijednosti i broju novozaključenih ugovora u prvoj polovini 2018. godini u odnosu na prvu polovinu 2017. godine su rezultat aktivnosti lizing društava u FBiH na razvoju i unapređenju lizing proizvoda u skladu sa potrebama tržišta. Posmatrano prema vrsti korisnika lizinga, u strukturi novozaključenih lizing ugovora dominiraju ugovori zaključeni sa pravnim licima (94,3% od ukupnog volumena novozaključenih ugovora u periodu od 01.01.do 30.06.2018. godine), dok se u strukturi finansiranja prema predmetu lizinga 50,2% odnosi na finansiranje putničkih vozila.

Na nivou lizing sektora u FBiH u periodu od 01.01. do 30.06.2018. godine iskazana je dobit u iznosu od 4,2 miliona KM.

Lizing sistem u FBiH u prvoj polovini 2018. godine bilježi povećanje obima poslovanja (broja i vrijednosti novozaključenih ugovora) u odnosu na isti period prethodne poslovne godine, što ukazuje da je lizing sistem u FBiH stabilan.

Evidentirani rezultati lizing sistema u FBiH ukazuju na poboljšanje stanja, prilagođavanje sistema potrebama tržišta i mogućnosti daljnjeg razvoja.

Osnovni pokazatelji faktoring sektora u FBiH

U prvoj polovini 2018. godine poslove faktoringa u FBiH su obavljale četiri banke, dok prvo registrirano društvo za faktoring u FBiH, koje posjeduje dozvolu FBA, nije imalo zaključenih ugovora o faktoringu, a fokus njegovih aktivnosti je bio usmjeren na stvaranje pretpostavki za početak rada, uslijed čega je ostvarilo gubitak u poslovanju u iznosu od 0,2 miliona KM, a osnovni kapital društva je na dan 30.06.2018. godine iznosio 0,8 miliona KM.

Ukupan faktoring portfolio sa 30.06.2018. godine evidentiran u bankama u FBiH, prema nominalnoj vrijednosti otkupljenih novčanih tražbina, iznosi 57,1 miliona KM i značajno je smanjen u odnosu na isti period prethodne poslovne godine, kada je iznosio 204 miliona KM. Do smanjenja ostvarenog volumena otkupljenih tražbina došlo je na strani inostranog faktoringa, budući da u 2018. godini banka koja je imala zaključene ugovore u inostranom faktoringu u prvom polugodištu 2017. godine, u istom periodu 2018. godine nije zaključivala

takve ugovore, a na strani domaćeg faktoringa ostvaren je ukupno veći volumen za 78,5% ili u apsolutnom iznosu za 25,1 milion KM. Ukupan faktoring portfolio ima neznatno učešće u bilansnoj sumi bankarskog sektora u FBiH.

Ostvareni ukupni prihodi po osnovu usluga faktoringa u prvom polugodištu 2018. godine iznose 0,7 miliona KM i u odnosu na isti period 2017. godine, kada su iznosili 1,1 milion KM, smanjeni su za 36,4%, uz promjene u strukturi ostvarenih prihoda prema vrsti faktoringa i domicilnosti, ali i vrsti prihoda.

Usklađenost subjekata bankarskog sistema FBiH sa standardima SPNiFTA

Na osnovu izvršenih kontrola postupanja banaka po nalogima FBA u segmentu SPNiFTA, može se zaključiti da je u bankarskom sektoru u FBiH kvantitet rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti umjeren, kvalitet upravljanja ovim rizikom zadovoljavajući, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. FBA prati usklađenost sa propisanim standardima SPNiFTA-a i poduzima mjere u skladu sa propisanim nadležnostima.

U kontrolama usklađenosti poslovanja MKO sa standardima SPNiFTA utvrđene su određene neusklađenosti, za koje su dati nalozi za njihovo otklanjanje, pri čemu je zaključak da je kvantitet rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti umjeren, kvalitet upravljanja ovim rizikom zadovoljavajući, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost, odnosno da je mikro kreditni sektor u FBiH većim dijelom usklađen sa standardima SPNiFTA.

Kontrolama usklađenosti sa standardima SPNiFTA u lizing sektoru u FBiH konstatovano je da broj i vrijednost izvještenih transakcija ima trend rasta, što upućuje da su lizing društva u FBiH unaprijedila izvještajnu funkciju, te da posvećuju veću pažnju praćenju transakcija i aktivnosti klijenata. U izvještajnom periodu lizing društva u FBiH nisu imala prijavu sumnjivih klijenata. U kontrolama izvršenja naloga utvrđeno je da su lizing društva u FBiH postupala po datim nalogima FBA, odnosno da su poduzimala mjere i aktivnosti na izvršenju istih. Na osnovu statusa datih naloga utvrđenog u kontrolama izvršenja naloga, te na osnovu izvještaja koje su lizing društva dostavila FBA, može se zaključiti da kvalitet upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ima trend rasta, te da je lizing sektor u FBiH poboljšao usklađenost poslovanja sa standardima SPNiFTA.

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH na dan 30.06.2018. godine bankarsku dozvolu imalo je 15 komercijalnih banaka. Posebnim zakonom regulisano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

U prilogu 1. daje se prikaz osnovnih podataka o bankama u FBiH.

Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacionih dijelova tako što su vršile promjene organizacionog oblika, organizacione pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacionih dijelova, ali i ukidanje nekih organizacionih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz FBiH bilo je ukupno šest (pet na teritoriji FBiH, a jedna u RS-u), osnovan je jedan novi organizacioni dio, dva organizaciona dijela su ukinuta, a kod tri su bile promjene. Takođe, promjene kod organizacionih dijelova banaka iz RS-a u FBiH su bile dvije (osnovan je jedan novi organizacioni dio a kod jednog organizacionog dijela je bila promjena).

Sa navedenim promjenama, banke iz FBiH su (na području cijele BiH) sa 30.06.2018. godine imale ukupno 549 organizacionih dijelova (ovaj broj ne uključuje šest organizacionih dijelova Razvojne banke), što je za 0,01% manje nego sa 31.12.2017. godine. Na području FBiH se nalazi 485 organizacionih dijelova.

Broj organizacionih dijelova banaka iz RS-a u FBiH (23) je neznatno veći u odnosu na 31.03.2018. godine.

Sa 30.06.2018. godine sedam banaka iz FBiH imale su 53 organizaciona dijela u RS-u, a devet banaka je imalo 11 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Tri banke iz RS-a imale su 23 organizaciona dijela u FBiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 30.06.2018. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je svih 15 banaka.

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće

Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH na dan 30.06.2018. godine, na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 14 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

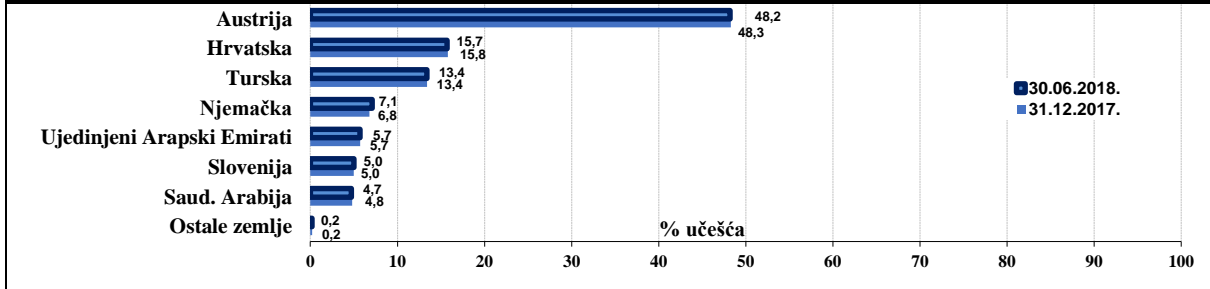
Od 14 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je deset banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Struktura stranog kapitala po zemljama daje se u sljedećem grafikonu:

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka

² Državno vlasništvo se odnosi na državni kapital FBiH

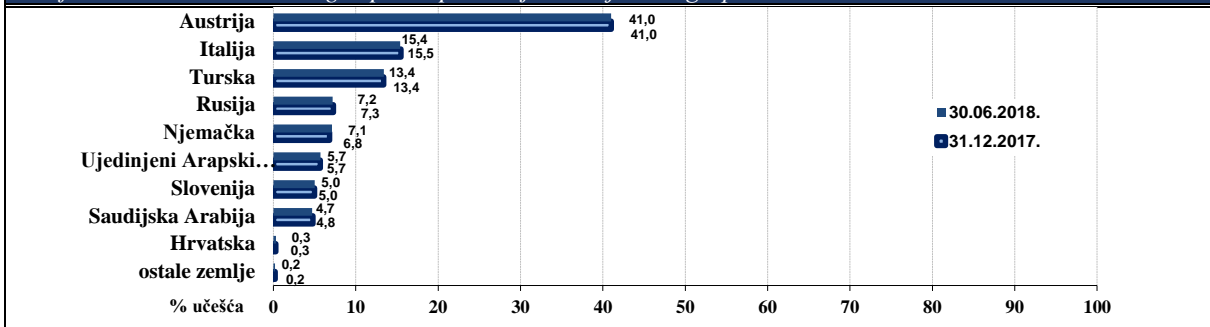
Grafikon 1: Struktura stranog kapitala po zemljama

Ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH. Prema ovom kriteriju stanje je, takođe, nepromijenjeno, obzirom da učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 41%, slijede banke iz Italije sa učešćem od 15,4%, učešće kapitala iz Turske iznosi 13,4%, Rusije 7,2% i Njemačke 7,1%. Ostale zemlje su imale pojedinačno učešće manje od 7%.

Struktura stranog kapitala po zemljama – sjedištu grupe daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 2: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe³

Struktura vlasništva može se promatrati i prema vrijednosti ukupnog kapitala, koja se daje u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

Banke	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke	52.499	2%	53.507	2%	53.748	2%	102	100
Privatne banke	2.655.621	98%	2.811.542	98%	2.830.134	98%	106	101
Ukupno	2.708.120	100%	2.865.049	100%	2.883.882	100%	106	101

U prvom polugodištu 2018. godine na nivou bankarskog sektora ukupan kapital ostao je na nivou od 2,9 milijardi KM. Povećanje od 18,8 miliona KM je neto efekat povećanja po osnovu tekućeg finansijskog rezultata u iznosu od 175 miliona KM i izvršene dokapitalizacije kod jedne banke u iznosu od 4 miliona KM, te smanjenja po osnovu iskazivanja efekata prve primjene MSFI 9 - Finansijski instrumenti⁴ u iznosu od 97 miliona KM i prenosa na obaveze za isplatu dividendi iz dobiti za 2017. godinu u iznosu od 57 miliona KM kod jedne banke, kao i iznos od 6 miliona KM po osnovu smanjenja vrijednosti vrijednosnih papira koji se klasifikuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

³ Pored zemalja sjedišta matice-bankarske grupe čije su članice banke iz FBiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz FBiH

⁴ MSFI 9 je od 01.01.2018. godine zamijenio do tada primjenjivani MRS 39

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji analitički pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH, što se daje u sljedećoj tabeli i grafikonu:

-u 000 KM-

Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

Dionički kapital	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	31.647	2,6	31.619	2,6	31.619	2,6	100	100
Privatni kapital (rezidenti)	137.557	11,3	142.109	11,6	139.528	11,3	103	98
Strani kapital (nerezidenti)	1.046.673	86,1	1.052.061	85,8	1.058.552	86,1	101	101
Ukupno	1.215.877	100,0	1.225.789	100,0	1.229.699	100,0	101	100

Na kraju prvog polugodišta 2018. godine u odnosu na kraj 2017. godine, došlo je do povećanja dioničkog kapitala po osnovu dokapitalizacije jedne banke u iznosu od 4 miliona KM.

Na dan 30.06.2018. godine tržišni udio banaka sa većinskim stranim kapitalom iznosio je 90,7%, sa većinskim privatnim kapitalom 6,2%, a sa većinskim državnim kapitalom 3,1% (jedna banka).

U sljedećoj tabeli daje se pregled tržišnih udjela banaka prema vrsti vlasništva (većinskim kapitalom):

-u %-

Tabela 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			30.06.2018.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivni	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivni	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivni
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	1,9	2,8	1	1,9	3,2	1	1,9	3,1
Banke s većinskim privatnim kapitalom rezidenata	4	6,6	6,4	4	6,4	6,3	4	5,8	6,2
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	91,5	90,8	10	91,7	90,5	10	92,3	90,7
Ukupno	15	100,0	100,0	15	100,0	100,0	15	100,0	100,0

1.1.3. Kadrovska struktura

Na nivou bankarskog sektora na dan 30.06.2018. godine broj zaposlenih bio je 6.718, s učešćem od 2,9% u bankama s većinskim državnim kapitalom i 97,1% u bankama s većinskim privatnim kapitalom.

U prilogu 2. prezentirani su podaci o zaposlenim u bankama u FBiH, u tabeli 4. daje se pregled zaposlenih i u tabeli 5. kvalifikaciona struktura zaposlenih na nivou bankarskog sektora:

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH

Banke	Broj zaposlenih						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	192	2,9%	192	2,9%	197	2,9%	100	103
Privatne banke	6.423	97,1%	6.463	97,1%	6.521	97,1%	101	101
Ukupno	6.615	100%	6.655	100%	6.718	100%	101	101
Broj banaka	15		15		15			

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH

Stepen stručne spreme	Broj zaposlenih						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		4/2	6/4
	1	2	3	4	5	6	7	8
Visoka stručna sprema	3.821	57,8%	3.970	59,6%	4.050	60,3%	104	102
Viša stručna sprema	555	8,4%	525	7,9%	519	7,7%	95	99
Srednja stručna sprema	2.226	33,6%	2.149	32,3%	2.139	31,9%	97	100
Ostali	13	0,2%	11	0,2%	10	0,1%	85	91
Ukupno	6.615	100,0%	6.655	100,0%	6.718	100,0%	101	101

Zabilježene su neznatne promjene u broju zaposlenih i kvalifikacionoj strukturi, u kojoj najveće učešće od 60,3% imaju zaposleni sa visokom stručnom spremom.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom, pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

U sljedećim tabelama daje se pregled aktive po zaposlenom prema grupama banaka, po kriteriju vlasništva i veličini aktive:

Tabela 6: Aktiva po zaposlenom

Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			30.06.2018.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	192	520.387	2.710	192	654.373	3.408	197	659.619	3.348
Privatne	6.423	17.861.647	2.781	6.463	19.555.478	3.026	6.521	20.390.499	3.125
Ukupno	6.615	18.382.034	2.779*	6.655	20.209.851	3.037*	6.718	21.050.118	3.133*

Tabela 7: Aktiva po zaposlenom po grupama

Aktiva (000 KM)	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
do 1.000	0		0		0	
1.000 do 2.000	5		2		2	
2.000 do 3.000	7		7		8	
Preko 3.000	2		6		5	
Ukupno	15		15		15	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,3 miliona KM do 4,5 miliona KM aktive po zaposlenom. Pet banaka ima ovaj pokazatelj bolji od prosjeka za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sektoru prelazi iznos od 3,1 milion KM.

1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka zasnovanu na tri izvora - informacije o:

- 1) bilansu stanja za sve banke, koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a izvor su izvještaji propisani od strane FBA,
- 3) rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po šemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koje banke dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, sa ciljem što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni

od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sektora u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi „ukupnog“ bilansa stanja, raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. Sa ciljem prezentiranja realnih pokazatelja poslovanja banaka u FBiH u nastavku će analiza bankarskog sektora uključivati pokazatelje iz aktivnog podbilansa banke s većinskim državnim kapitalom⁵.

1.2.1. Bilans stanja

Na kraju prve polovine 2018. godine ukupna aktiva bankarskog sektora iznosila je 21 milijardu KM, sa određenim promjenama u bilansnim kategorijama, aktive i pasive.

U prilogu 3. daje se prikaz bilansa stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans), a u prilogu 4. pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 30.06.2018. godine.

U sljedećoj tabeli daje se pregled bilansa stanja bankarskog sektora:

-000 KM-

O p i s	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A k t i v a (imovina):								
Novčana sredstva	5.204.564	28,3	5.794.664	28,7	6.411.978	30,5	111	111
Vrijednosni papiri	1.226.163	6,7	1.228.432	6,1	1.246.413	5,9	100	101
Plasmani drugim bankama	96.569	0,5	350.980	1,7	56.573	0,3	363	16
Kreditni	12.270.228	66,8	13.178.860	65,2	13.798.478	65,6	107	105
Ispravka vrijed.	1.193.721	6,5	1.166.804	5,8	1.219.691	5,8	98	105
Kreditni-neto (kreditni minus isp. vrijed.)	11.076.507	60,3	12.012.056	59,4	12.578.787	59,8	108	105
Posl. prostor i ostala fiksna aktiva	530.977	2,9	529.941	2,6	518.252	2,4	100	98
Ostala aktiva	247.254	1,3	293.778	1,5	238.115	1,1	119	81
Ukupna aktiva	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	21.050.118	100,0	110	104
P a s i v a :								
Obaveze								
Depoziti	14.176.274	77,1	15.814.723	78,3	16.603.774	78,9	112	105
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obaveze po uzetim kreditima	848.001	4,6	835.667	4,1	845.086	4,0	99	101
Ostale obaveze	649.639	3,5	694.412	3,4	717.376	3,4	107	103
Kapital								
Kapital	2.708.120	14,8	2.865.049	14,2	2.883.882	13,7	106	101
Ukupno pasiva (obaveze i kapital)	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	21.050.118	100,0	110	104

U sljedećoj tabeli daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

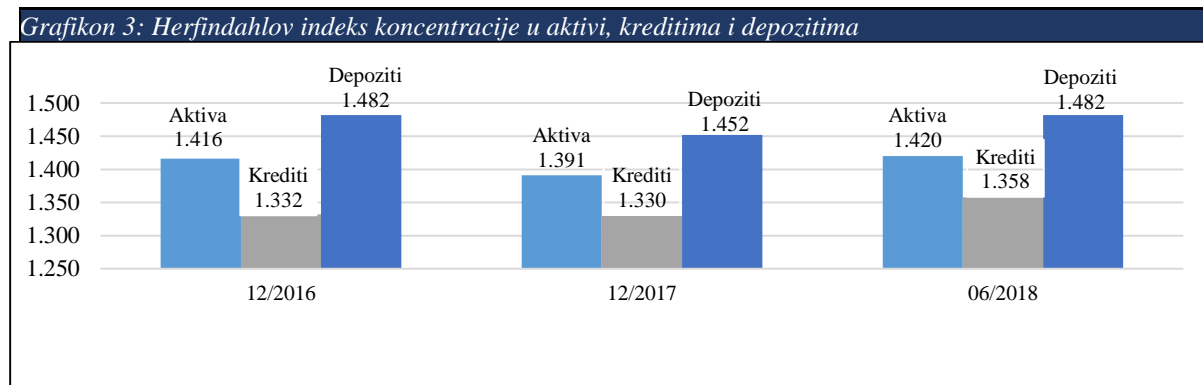
-000 KM-

Banke	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks				
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9 (7/5)			
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9 (7/5)			
Državne	1	520.387	2,8%	1	654.373	3,2%	1	659.619	3,1%	126	101
Privatne	14	17.861.647	97,2%	14	19.555.478	96,8%	14	20.390.499	96,9%	110	104
Ukupno	15	18.382.034	100%	15	20.209.851	100%	15	21.050.118	100%	110	104

⁵ Banke u većinskom državnom vlasništvu u "ukupnom" bilansu iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Na dan 30.06.2018. godine kod jedne banke sa većinski državnim kapitalom, ove stavke su iznosile 704 miliona KM

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁶.

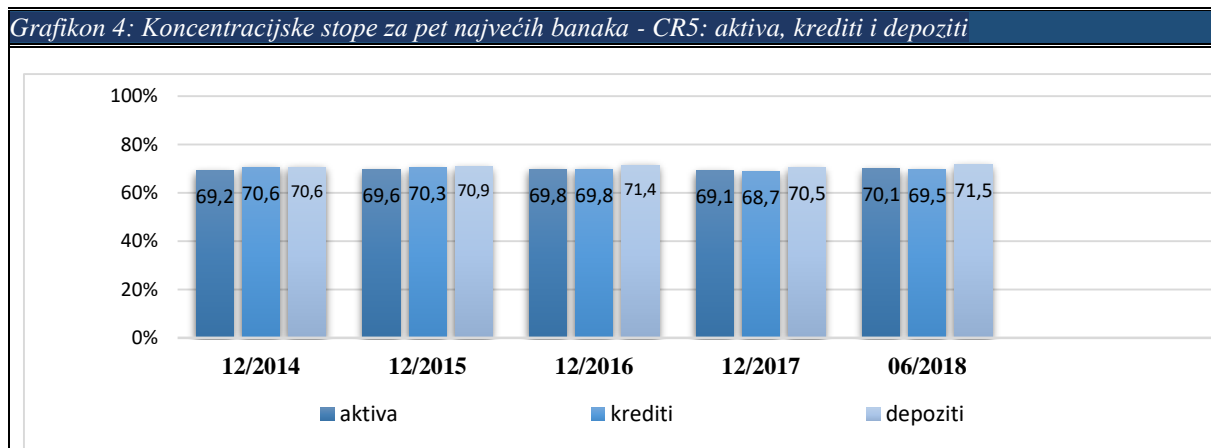
Pregled istog po periodima, daje se u sljedećem grafikonu:

U prvih šest mjeseci 2018. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je neznatno povećan, tako da je na dan 30.06.2018. godine za aktivu iznosio 1.420 (+29), za kredite 1.358 (+28) i za depozite 1.482 (+30) jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁷.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁸ (u daljnjem tekstu: CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je u posmatranom periodu 2018. godine, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, blago povećan, te je na dan 30.06.2018. godine iznosio za tržišno učešće 70,1%, kredite 69,5% i depozite 71,5%. Dvije najveće banke u sektoru su činile 47% tržišta (aktiva 47%, kredite 44,2% i depoziti 48,5%).

Pregled koncentracijske stope za pet najvećih banaka daje se u sljedećem grafikonu:

⁶ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HHI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela

konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000

⁷ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije

⁸ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama banaka, formiranih prema veličini aktive⁹. Sa 30.06.2018. godine u odnosu na kraj 2017. godine, došlo je do promjene u strukturi, odnosno učešću grupa banaka u odnosu na ukupnu aktivu bankarskog sistema.

U sektoru se izdvajaju tri banke s učešćem od 56,6% (I grupa banaka, s aktivom preko 2 milijarde KM čine najveća banka u sektoru 5,6 milijardi KM, jedna banka sa 4,2 milijarde KM i jedna banka sa neznatnim iznosom preko 2 milijarde KM). Slijedi učešće od 18,6% grupe u kojoj su tri banke (II grupa banaka, s aktivom između 1 i 2 milijarde KM). Povećano je učešće III grupe banaka (+ 4,3 procentna poena) zbog prelaska jedne banke iz IV grupe u ovu grupu banaka. III grupu banaka čine četiri banke sa ukupnim učešćem od 16,5%. Učešće IV grupe (pet banaka, s aktivom između 100 i 500 miliona KM) od 8,3% je povećano (+0,3 procentna poena), zbog prelaska jedne banke iz V grupe (aktiva do 100 miliona KM). Sa 30.06.2018. godine nijedna banka nema aktivu manju od 100 miliona KM.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća grupa banaka u ukupnoj aktivu kroz periode:

-000 KM-

Tabela 10: Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivu kroz periode

Iznos aktive	31.12.2016.			31.12.2017.			30.06.2018.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I - preko 2.000	8.681.651	47,2	2	9.404.805	46,5	2	11.904.438	56,6	3
II - 1000 do 2000	4.142.732	22,5	3	6.626.507	32,8	5	3.910.212	18,6	3
III - 500 do 1000	4.015.627	21,9	5	2.465.564	12,2	3	3.477.766	16,5	4
IV - 100 do 500	1.449.350	7,9	4	1.613.136	8,0	4	1.757.702	8,3	5
V - ispod 100	92.674	0,5	1	99.839	0,5	1	-	-	0
Ukupno	18.382.034	100,0	15	20.209.851	100,0	15	21.050.118	100,0	15

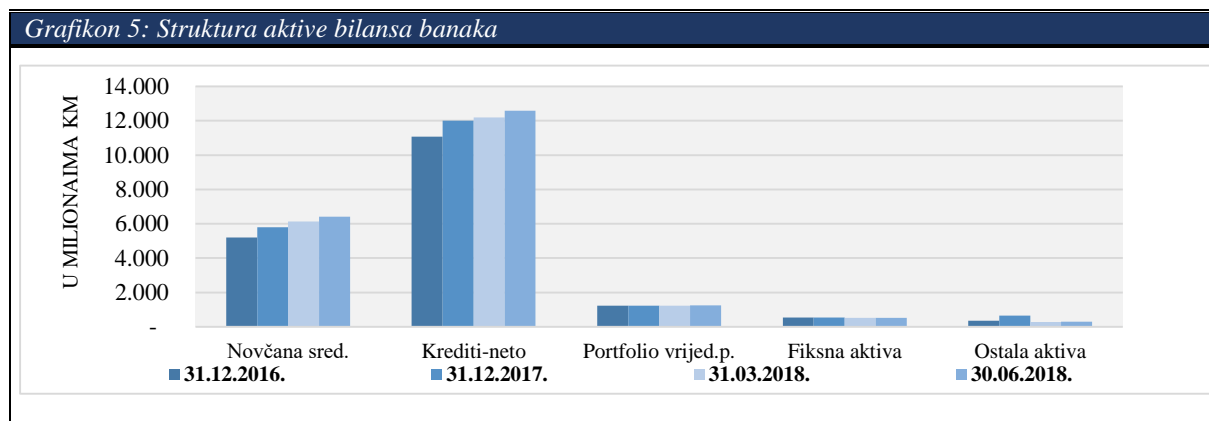
U prvom polugodištu 2018. godine ukupna aktiva povećana je za 840 miliona KM ili 4% u odnosu na kraj 2017. godine i iznosi 21 milijardu KM. U okviru bilansa stanja banaka, došlo je do povećanja novčanih sredstava, kredita i depozita, kao i neznatnog povećanja obaveza po uzetim kreditima i ukupnog kapitala, dok je kod plasmana drugim bankama prisutan i dalje trend smanjenja.

U okviru aktive bilansa banaka najveće učešće imaju neto krediti banaka (59,8%), novčana sredstva (30,5%), vrijednosni papiri (5,9%), fiksna aktiva (2,4%) i ostala aktiva (plasmani drugim bankama i ostala aktiva) koja učestvuje sa 1,4%.

Ukupni bruto krediti iznose 13,8 milijardi KM i isti su veći za 5% u odnosu na kraj 2017. godine. Pozitivan trend rasta od 11% prisutan je i kod novčanih sredstava.

⁹Banke su podijeljene u pet grupa u zavisnosti od veličine aktive

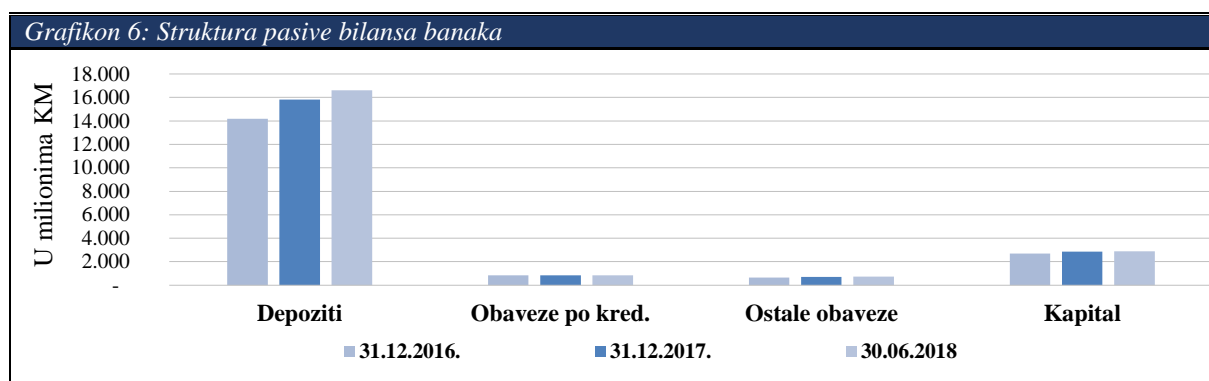
U sljedećem grafikonu data je struktura najznačajnijih bilansnih pozicija aktive banaka:

U okviru pasive bilansa banaka najveće učešće imaju depoziti (78,9%), ukupan kapital (13,7%), obaveze po uzetim kreditima (4%), dok ostale obaveze učestvuju sa 3,4%.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u FBiH. Isti na dan 30.06.2018. godine iznose 16,6 milijardi KM i bilježe rast od 5% u odnosu na kraj 2017. godine. Prisutan je rast i ostalih obaveza od 3%, koje na dan 30.06.2018. godine iznose 717 miliona KM. Kod ukupnog kapitala od 2,9 milijardi KM i obaveza po uzetim kreditima od 845 miliona KM evidentan je neznatan rast od 1% u odnosu na kraj 2017. godine.

U sljedećem grafikonu data je struktura najznačajnijih bilansnih pozicija pasive banaka:

Novčana sredstva na nivou bankarskog sektora iznose 6,4 milijarde KM i ista bilježe rast od 0,6 milijardi KM u odnosu na kraj prethodne godine.

Pregled novčanih sredstava na nivou bankarskog sektora daje se u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 11: Novčana sredstva banaka

Novčana sredstva	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	754.059	14,5	800.215	13,8	857.206	13,4	106	107
RR kod CBBiH	3.295.391	63,3	3.823.980	66,0	3.654.170	57,0	116	96
Računi kod depoz.inst.u BiH	9.101	0,2	41.411	0,7	36.135	0,5	455	87
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.145.886	22,0	1.127.877	19,5	1.864.352	29,1	98	165
Novč. sred. u procesu naplate	127	0,0	1.181	0,0	115	0,0	930	10
Ukupno	5.204.564	100,0	5.794.664	100,0	6.411.978	100,0	111	111

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CBBiH u drugom kvartalu 2018. godine smanjena su za 170 miliona KM ili 4% i na dan 30.06.2018. godine iznosila su 3,7 milijardi KM ili 57% ukupnih novčanih sredstava.

Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu povećana su 736 miliona KM ili 65% i iznosila su 1,9 milijardi KM ili 29,1% ukupnih novčanih sredstava. Banke su u trezoru i blagajnama na dan 30.06.2018. godine imale gotovog novca u iznosu od 857 miliona KM, što je 13,4% ukupnih novčanih sredstava.

Navedene promjene uticale su na promjenu valutne strukture novčanih sredstava, obzirom da je učešće domaće valute u posmatranom periodu smanjeno sa 76,6% na 67%, uz istovremeno povećanje učešća sredstava u stranoj valuti sa 23,4 na 33%.

Portfolio vrijednosnih papira na dan 30.06.2018. godine iznosio je 1,25 milijardi KM, što je za 1% više u odnosu na 2017. godine, uz učešće u aktivni od 5,9%.

- 000 KM -

Tabela 12: Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta

ULAGANJA U VP	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vlasnički vrijednosni papiri	1.637	0,1	1.773	0,1	5.401	0,4	108	305
Dužnički vrijednosni papiri:	1.224.526	99,9	1.226.659	99,9	1.241.012	99,6	100	101
- VP svih nivoa vlasti u BiH	824.300	67,2	751.163	61,2	742.979	59,6	91	99
- Državni VP (druge zemlje)	278.386	22,7	400.855	32,6	414.952	33,3	144	104
- Korporativne obveznice ¹⁰	121.840	10,0	74.641	6,1	83.081	6,7	61	111
U K U P N O	1.226.163	100,0	1.228.432	100,0	1.246.413	100,0	100	101

U okviru ulaganja u dužničke vrijednosne papire najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada i to vrijednosni papiri koje je emitovala FBiH¹¹ ukupne vrijednosti 524 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta RS-a u iznosu od 211 miliona KM. U prvoj polovini 2018. godine primjetno je smanjenje ulaganja u dužničke vrijednosne papire emitenta FBiH i porast ulaganja u obveznice emitenta RS-a.

- 000 KM -

Tabela 13: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

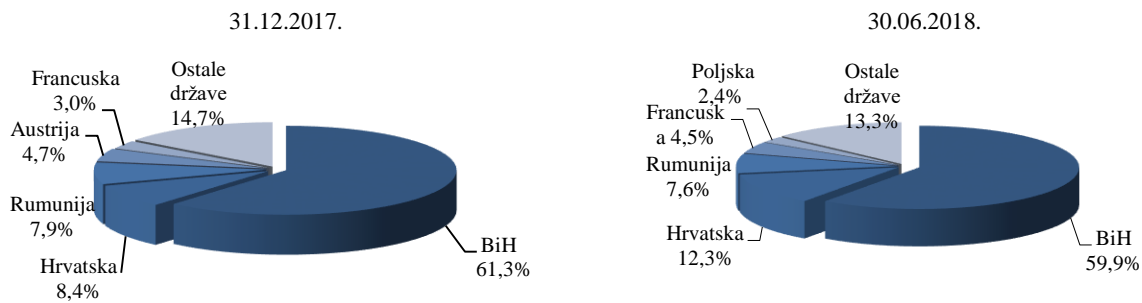
ULAGANJA U VP	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dužnički vrijednosni papiri emitenta Federacija BiH:	676.832	82,1	587.687	78,9	523.892	71,3	87	89
- Trezorski zapisi	118.031	14,3	99.949	13,4	79.984	10,9	85	80
- Obveznice	558.801	67,8	487.738	65,5	443.908	60,4	87	91
Dužnički vrijednosni papiri emitenta Republika Srpska:	147.124	17,9	157.353	21,1	210.937	28,7	107	134
- Trezorski zapisi	56.758	6,9	65.848	8,8	34.113	4,6	116	52
- Obveznice	90.366	11,0	91.505	12,3	176.824	24,1	101	193
U K U P N O	823.956	100,0	745.040	100,0	734.829	100,0	90	99

Ako se ukupna ulaganja u vrijednosne papire analiziraju prema izloženosti po zemljama, najveće učešće od 59,9% je prema emitentima iz BiH, zatim slijede: Hrvatska s učešćem od 12,3%, Rumunija 7,6%, Francuska 4,5%, Poljska 2,4%, itd.

¹⁰ Najveći dio, od gotovo 97%, odnosi se na obveznice banaka iz EU

¹¹ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH

Grafikon 7: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta

1.2.2. Obaveze

Na kraju drugog kvartala 2018. godine učešće depozita, kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, povećano je na 78,9% (+0,6 procentnih poena), dok je učešće kreditnih obaveza, drugog po visini izvora, iznosilo 4% (-0,1 procentna poena).

Depoziti su, u posmatranom periodu 2018. godine, imali trend rasta od 789 miliona KM ili 5% i na dan 30.06.2018. godine iznosili su 16,6 milijardi KM.

Drugi izvor, po ukupnom iznosu, su kreditna sredstva, ali sa značajno manjim iznosom od 845 miliona KM i učešćem od 4% koja bilježe blagi trend rasta od 1% u odnosu na kraj 2017. godine. Ova kreditna sredstva se odnose najvećim dijelom na zaduživanje kod stranih finansijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, došlo je do promjene u strateškom planiranju finansijskog potencijala banaka, odnosno strukture izvora i preorijentacije na domaće depozitne izvore, što je posebno karakteristično kod banaka članica stranih bankarskih grupa, uz istovremeno razduživanje prema inokreditorima kroz otplatu dospjelih obaveza, što je rezultiralo smanjenjem istih (na kraju 2008. godine iznosili su 2,2 milijarde KM). Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 137 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 4,7%.

Banke su na dan 30.06.2018. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima, na koje se odnosi gotovo 90% ukupnih kreditnih obaveza: EIB, TC Ziraat Bankasi a.s. (Turska), Procredit Holding AG, EFSE, EBRD i Procredit Bank AG Frankfurt. Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda, 5,8% odnosi se na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i Brčko Distriktu.

U sljedećoj tabeli i grafikonu dat je prikaz sektorske strukture depozita:

-u 000 KM-

Sektori	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	1.200.513	8,5	1.482.708	9,4	1.584.550	9,5	124	107
Javna preduzeća	1.036.461	7,3	1.310.610	8,3	1.471.458	8,9	126	112
Privatna preduzeća i druš.	2.191.328	15,5	2.612.441	16,5	2.592.458	15,6	119	99
Bankarske institucije	647.901	4,6	847.965	5,4	1.101.455	6,6	131	130
Nebankarske finans.instit.	603.757	4,2	655.360	4,1	683.894	4,1	109	104
Stanovništvo	8.154.484	57,5	8.500.668	53,8	8.743.037	52,7	104	103
Ostalo	341.830	2,4	404.971	2,5	426.922	2,6	118	105
Ukupno	14.176.274	100,0	15.814.723	100,0	16.603.774	100,0	112	105

¹²Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po šemi FBA

U prvom polugodištu 2018. godine zabilježene su promjene u sektorskoj strukturi depozita, kao rezultat rasta depozita bankarskih institucija, javnih preduzeća, vladinih institucija i stanovništva, te nezatnog pada depozita privatnih preduzeća i društava.

Depoziti stanovništva, kao najznačajniji depozitni izvor, sa učešćem od 52,7% u prvih šest mjeseci 2018. godine ostvarili su rast od 242 milion KM ili 3% i na dan 30.06.2018. godine iznosili su 8,7 milijardi KM.

Drugi izvor u strukturi depozita po visini i učešću, ali znatno manji od sektora stanovništva, su depoziti privatnih preduzeća, koji su smanjeni za 20 miliona KM ili 1% i na dan 30.06.2018. godine iznosili su 2,6 milijardi KM, što je učešće od 15,6%.

Depoziti vladinih institucija imaju učešće od 9,5% i zabilježili su rast od 102 miliona KM ili 7% i na dan 30.06.2018. godine iznosili su 1,6 milijardi KM, dok depoziti javnih preduzeća sa učešćem od 8,9%, takođe, bilježe rast od 161 milion KM ili 12% i na dan 30.06.2018. godine iznosili su 1,5 milijardi KM.

Depoziti bankarskih institucija sa učešćem od 6,6% (1,1 milijarda KM) bilježe rast u iznosu od 253 miliona KM ili 30%, dok depoziti nebankarskih finansijskih institucija sa učešćem od 4,1% (0,7 milijardi KM) bilježe rast od 28 miliona KM ili 4%. Finansijska podrška bankarske grupe prisutna je u devet banaka u FBiH, tako da cca 86% od ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi se na finansijsku podršku bankarskih grupa kod devet banaka.

Ostali sektori, s niskim učešćem u ukupnim depozitima, imali su nezatne promjene.

Valutna struktura depozita na dan 30.06.2018. godine nezatno je promijenjena. Depoziti u KM su povećani za 413 miliona KM ili 4,5%, dok su u stranim valutama depoziti ostvarili rast od 376 miliona KM ili 5,6%. U odnosu na kraj 2017. godine promijenjena je valutna struktura depozita za 0,3 procentna poena, odnosno smanjeno je učešće depozita u domaćoj valuti na 57,2%, a povećano učešće depozita u stranoj valuti na 42,8%.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, na kraju drugog kvartala 2018. godine, takođe, nezatno je promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 15,2 milijardi KM imala su učešće 91,4% (-1,5 procentna poena), a depoziti nerezidenata iznosili su 1,4 milijarde KM, što je 8,6% ukupnih depozita. Promjene u strukturi su rezultat rasta depozita rezidenata (3,4% ili 495 miliona KM) i rasta depozita nerezidenata (412 miliona KM ili 26%).

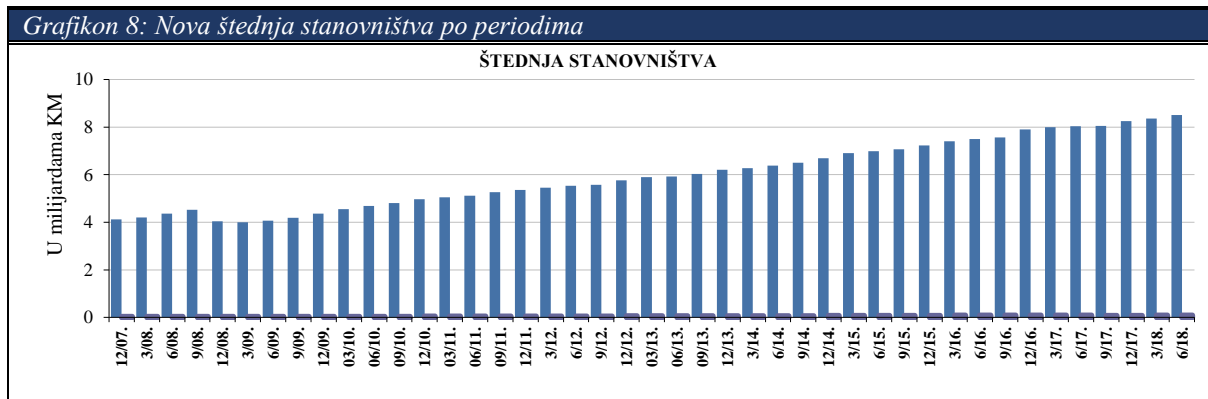
Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i finansijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prvom polugodištu 2018. godini, obzirom da je rast iznosio 251 milion KM ili 3% i na dan 30.06.2018. godine iznosili su 8,5 milijardi KM.

Trend nove štednje stanovništva može se sagledati u sljedećoj tabeli i grafikonu:

-u 000 KM-

Banke	Iznos			Indeks	
	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	86.481	83.530	86.286	97	103
Privatne	7.806.725	8.166.750	8.415.448	105	103
Ukupno	7.893.206	8.250.280	8.501.734	105	103

Grafikon 8: Nova štednja stanovništva po periodima

U dvije najveće banke koncentrisano je 55% štednje, dok pet banaka ima pojedinačno učešće manje od 2%, što iznosi 6% ukupne štednje u sektoru.

Od ukupnog iznosa štednje, 46% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 54% u stranoj valuti.

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2017. godine blago je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 7% ili 295 miliona KM, što je rezultiralo rastom njihovog učešća na 55,9% (+1,8 procentnih poena), što se može sagledati u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 16: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

Banke	I z n o s				Indeks			
	31.12.2016.		31.12.2017.		3/2	4/3		
1	2	3	4	5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	4.071.231	51,6%	4.460.734	54,1%	4.755.620	55,9%	110	107
Dugoročni štedni depoziti	3.821.975	48,4%	3.789.546	45,9%	3.746.114	44,1%	99	99
Ukupno	7.893.206	100,0%	8.250.280	100,0%	8.501.734	100,0%	105	103

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u FBiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sektora, za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša.

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

U postupku usklađivanja podzakonskih akata FBA sa novim zakonskim propisima, krajem 2017. godine stupila je na snagu nova Odluka o izračunavanju kapitala banke.

U toku 2018. godine na snazi je paralelni način izvještavanja do potpune prilagodbe banaka, te je daljnja analiza urađena po ranijem regulatornom načinu izvještavanja.

Regulatorni kapital banaka u FBiH na dan 30.06.2018. godine iznosio je 2,6 milijarde KM.

U narednoj tabeli daje se struktura regulatornog kapitala:

Tabela 17: Regulatorni kapital

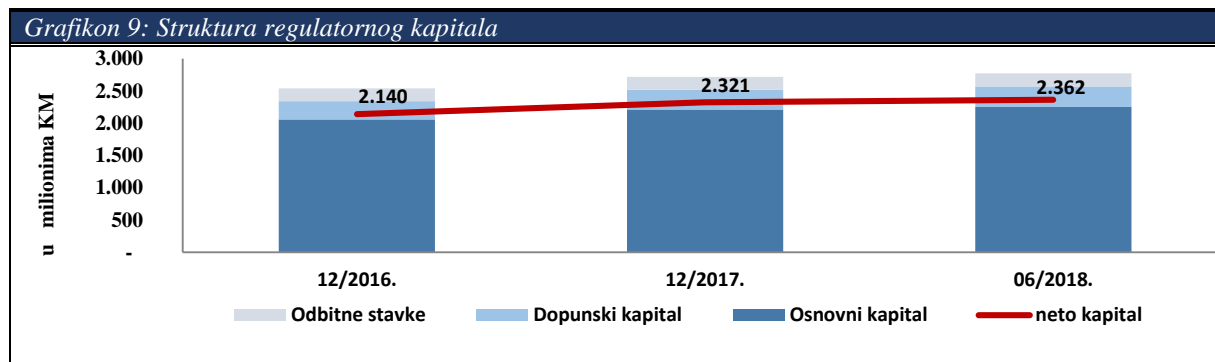
O p i s 1	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	2		3		4		5 (3/2)	6 (4/3)
1.a. Osnovni kapital prije umanjena	2.167.814		2.321.458		2.389.431		107	103
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.215.668		1.225.580		1.229.491		101	100
1.2. Iznos emisionih ažia	138.786		137.290		137.290		99	100
1.3. Rezerve i zadržana dobit	813.360		958.588		1.022.650		118	107
1.b. Odbitne stavke	112.297		108.151		139.310		96	129
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	16.690		47.879		85.168		287	178
1.2. Gubitak iz tekuće godine	42.314		7.288		0		17	-
1.3. Trezorske dionice	3.034		81		229		3	283
1.4. Iznos nematerijalne imovine	47.315		49.963		49.630		106	99
1.5. Odložena poreska sredstva	1.881		1.494		1.716		79	115
1.6. Negativne revalorizacijske rezerve	1.063		1.446		2.567		136	178
1. Osnovni kapital (1a-1b)	2.055.517	88%	2.213.307	88%	2.250.121	88%	108	102
2. Dopunski kapital	284.917	12%	306.237	12%	316.373	12%	107	103
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	209		209		209		100	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	170.420		186.830		195.562		110	105
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	9.741		13.037		14.330		134	110
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	0		0		0		-	-
2.5. Iznos subordinisanih dugova	103.122		104.733		104.844		102	100
2.6. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.425		1.428		1.428		100	100
3. Kapital (1 + 2)	2.340.434	100%	2.519.544	100%	2.566.494	100%	108	102
4. Odbitne stavke od kapitala	200.035		198.380		203.721		99	103
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	0		0		0		-	-
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	200.035		198.380		203.721		99	103
4.3. Ostale odbitne stavke	0		0		0		-	-
5. Neto kapital (3- 4)	2.140.399		2.321.164		2.362.773		108	102

U prvom polugodištu 2018. godine regulatorni kapital bankarskog sektora povećan je za 47 miliona KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine, bez promjene u strukturi (osnovni 88% i dopunski kapital 12%). Osnovni kapital je povećan za 37 miliona KM ili 2%, dok je dopunski kapital povećan za 10 miliona KM ili 3%.

Na promjene regulatornog kapitala najveći uticaj je imao efekat prve primjene MSFI 9 u iznosu od 97 miliona KM, raspodjele dobiti iz 2017. godine (u osnovni kapital 140 miliona KM), kao i izvršena dokapitalizacija kod jedne banke u iznosu od 4 miliona KM.

Nedostajuće RKG po regulatornom zahtjevu, kao odbitna stavka od kapitala na dan 30.06.2018. godine iznosile su 204 miliona KM, što je povećanje od 5 miliona KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine.

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala:

Neto kapital je povećan za 42 miliona KM ili 2% i na dan 30.06.2018. godine iznosio je 2,4 milijarde KM u odnosu na kraj 2017. godine.

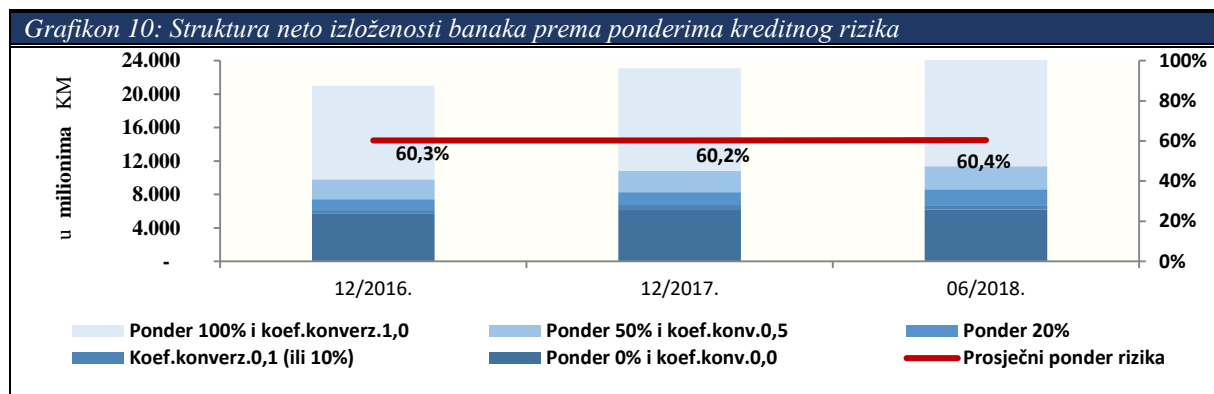
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sektora, zavisi, s jedne strane, od nivoa neto kapitala, a s druge strane, od ukupnog rizika aktive (rizik aktive bilansa i vanbilansa i ponderisanog operativnog rizika).

U narednoj tabeli i grafikonu daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno prema koeficijentima konverzije za vanbilansne stavke:

-u 000 KM-

Tabela 18: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O p i s	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.	Indeks	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
Ukupna izloženost (1+2):	20.994.773	23.095.817	24.101.083	110	104
1 Aktiva bilansa stanja	17.863.737	19.692.604	20.539.953	110	104
2. Vanbilansne pozicije	3.131.036	3.403.213	3.561.130	109	105
Raspored po ponderima rizika i koeficijentima konverzije					
Ponder 0%	5.695.758	6.203.689	6.148.796	109	99
Ponder 20%	1.309.962	1.515.686	1.968.856	116	130
Ponder 50%	75.541	93.891	69.160	124	74
Ponder 100%	10.782.476	11.879.338	12.353.141	110	104
Koef.konverzije 0,0	43.699	57.604	55.105	132	96
Koef.konverzije 0,1	396.664	481.880	443.016	121	92
Koef.konverzije 0,5	2.291.106	2.473.318	2.671.791	108	108
Koef.konverzije 1,0	399.567	390.411	391.218	98	100
Rizik aktive bilansa i vanbilansa	12.667.026	13.904.675	14.552.912	110	105
Prosječni ponder rizika	60,3%	60,2%	60,4%	100	100

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera) u prvom polugodištu 2018. godine povećana je za 4%. Rizik aktive bilansa i vanbilansa (nakon primjene pondera) na dan 30.06.2018. godine iznosio je 14,6 milijardi KM, sa stopom rasta od 5%, na šta je najviše uticao rast stavki koje se ponderišu sa 100%. Kao rezultat navedenog, prosječni ponder rizika je neznatno povećan, sa 60,2% na 60,4%.

Ponderisani operativni rizik (POR) je povećan (5%) i na dan 30.06.2018. godine iznosio je 1,1 milijardu KM. Sve to je rezultiralo povećanjem iznosa ukupnog rizika aktive u iznosu od 15,6 milijardu KM ili povećanjem za 5%.

Na dan 30.06.2018. godine učešće rizika aktive bilansa i vanbilansa (izloženost kreditnom riziku) iznosilo je 93%, a po osnovu operativnog rizika 7%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹³ banaka je koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive.

¹³Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%

Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora na dan 30.06.2018. godine iznosio 15,1%, što je za 0,4 procentna poena niže nego na kraju 2017. godine, a što je rezultat rasta rizične aktive i prve primjene MSFI 9.

U prilogu 5. daje se Izvještaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH.

Odnos osnovnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive na dan 30.06.2018. godine na nivou bankarskog sektora iznosi 14,4%. Obaveza banaka je da dio osnovnog kapitala koji je iznad 9% iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose se na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala, koji je propisan u iznosu od 2,5% od iznosa ukupnog rizika aktive.

Banke su dužne da osiguraju i održavaju stopu finansijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%. Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 30.06.2018. godine iznosila je 9,2% (na kraju 2017. godine 9,6%).

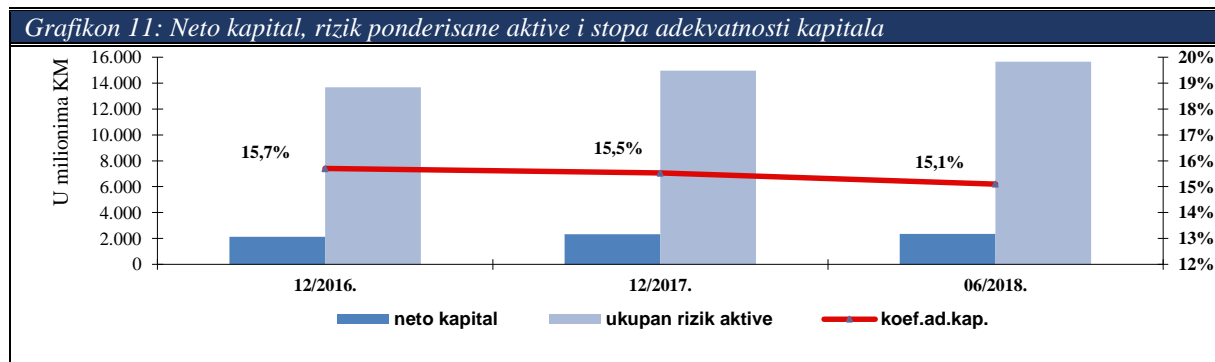
Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na nivou sektora. Banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu. Nekoliko banaka je u prethodnom periodu poboljšalo nivo kapitaliziranosti po osnovu dokapitalizacije.

U sljedećoj tabeli i grafikonu daje se pregled neto kapitala, rizika ponderisane aktive i stope adekvatnosti kapitala na nivou bankarskog sektora:

-000 KM-

Tabela 19: Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.	Indeks	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Neto kapital	2.140.399	2.321.164	2.362.773	108	102
2. Rizik aktive bilansa i vanbilansa	12.667.026	13.904.675	14.552.912	110	105
3. POR (ponderisani operativni rizik)	1.001.018	1.042.691	1.092.596	104	105
4. Ukupan rizik aktive (2+3)	13.668.044	14.947.366	15.645.508	109	105
5. Stopa neto kapitala (adekvatnosti kapitala) (1/ 4)	15,7%	15,5%	15,1%	99	97

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sektora na dan 30.06.2018. godine od 15,1% je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sektora.

Prema analitičkim podacima sa 30.06.2018. godine, deset banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu, kod tri banke je viša a kod dvije banke je ostala na istom nivou u odnosu na kraj 2017. godine. U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- šest banaka imaju stopu manju od 14,5%,
- sedam banaka ima stopu između 14,6% i 16,4% i

- dvije banke imaju stopu 31,1% i 40,6%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, sa ciljem jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sektora u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju, prije svega kreditnom riziku, kao dominantnom riziku kojem su banke izložene u poslovanju.

Prioritetan zadatak ostaje održavanje jake i adekvatne kapitalne osnove bankarskog sektora u skladu sa profilom rizičnosti poslovanja banaka, sa fokusom na velike banke u sektoru, kao i banke čije je ukupno poslovanje pod pojačanim nadzorom.

1.2.4. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku, ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne obračunavati RKG u skladu sa kriterijima iz navedene Odluke, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka (obračunate u skladu s primjenjivim MRS i MSFI), uzimajući u obračun i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

Od 01.01.2018. godine banke su u obavezi primjenjivati novi standard finansijskog izvještavanja MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39.

U sljedećoj tabeli daje se pregled aktive, RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI:

-u 000 KM-

Tabela 20: Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI					
O p i s	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.	Indeks	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Rizična aktiva ¹⁴	15.678.467	17.224.329	17.607.355	110	102
2. Obračunate regulatorne RKG	1.533.712	1.492.475	1.488.064	97	100
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke	1.294.471	1.262.277	1.340.130	97	106
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	405.019	402.640	405.235	99	101
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Nedostajući iznos regulatornih rezervi iz dobiti za procijenjene gubitke	200.035	198.771	203.721	99	102
7. Nerizične stavke	7.175.607	7.699.195	8.395.374	107	109
8. Ukupna aktiva (1+7)	22.854.074	24.923.524	26.002.729	109	104

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)¹⁵ banaka u FBiH na dan 30.06.2018. godine iznosila je 26 milijardi KM i veća je za 1,1 milijardu KM ili 4% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična aktiva iznosi 17,6 milijardi KM i veća je za 383 miliona KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine. Nerizične stavke iznose 8,4 milijardi KM ili 32% ukupne aktive s vanbilansom i veće su za 696 miliona KM ili 9% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu su zadržane na približno istom nivou i iznose 1,5 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za vanbilansne stavke iznose 1,3 milijarde KM i veće su za 78 miliona KM ili 6% u odnosu na kraj prethodne godine.

¹⁴ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 252 miliona KM obezbjeđenih novčanim depozitom

¹⁵ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije BiH“, broj 85/11-prečišćeni tekst 33/12-ispravka, 15/13)

Potrebne regulatorne rezerve¹⁶ iznose 405 miliona KM i veće su za 2,6 miliona KM ili 1%. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti u iznosu od 316 miliona KM su na istom nivou kao i na kraju 2017. godine. Nedostajuće regulatorne rezerve¹⁷ na dan 30.06.2018. godine iznose 204 miliona KM, što je povećanje u iznosu od 5 miliona KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ukupne aktive, bruto bilansne aktive, rizičnih i nerizičnih stavki aktive na nivou bankarskog sektora:

-u 000 KM-

Tabela 21: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

Opis	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Krediti	10.850.532	84,2	11.910.826	83,6	12.416.025 ¹⁸	86	110	104
Kamate	69.237	0,5	66.894	0,5	89.586	0,6	97	134
Dospjela potraživanja	1.164.973	9,0	1.036.949	7,3	1.028.330	7,1	89	99
Potraživanja po plać. garancijama	26.537	0,2	31.080	0,2	30.128	0,2	117	97
Ostali plasmani	138.995	1,1	400.584	2,8	209.342	1,4	288	52
Ostala aktiva	638.228	5,0	814.496	5,6	675.238	4,7	124	83
1.Rizična bilansna aktiva	12.888.502	100,0	14.260.829	100,0	14.448.649	100,0	111	101
2. Nerizična bilansna aktiva	6.745.740		7.172.606		7.903.958		106	110
3.Bruto bilansna aktiva (1+2)	19.634.242		21.433.435		22.352.607		109	104
4.Rizični vanbilans	2.789.965		2.963.500		3.158.706		106	107
5.Nerizični vanbilans	429.867		526.589		491.416		122	93
6.Ukupne vanbilansne stavke (4+5)	3.219.832		3.490.089		3.650.122		108	105
7.Rizična aktiva s vanbilansom (1+4)	15.678.467		17.224.329		17.607.355		110	102
8. Nerizične stavke (2+5)	7.175.607		7.699.195		8.395.374		107	109
9. Aktiva s vanbilansom (3+6)	22.854.074		24.923.524		26.002.729		109	104

Bruto bilansna aktiva⁶ iznosi 22,4 milijardi KM i veća je za 919 miliona KM ili 4% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična bilansna aktiva iznosi 14,4 milijarde KM, što je 65% bruto bilansne aktive, sa ostvarenim povećanjem od 188 miliona KM ili 1%. Nerizična bilansna aktiva iznosi 7,9 milijardi KM i veća je za 731 milion KM ili 10%.

Vanbilansne rizične stavke iznose 3,2 milijarde KM i veće su za 195 miliona KM ili 7% u odnosu na kraj 2017. godine, a nerizične stavke iznose 491 milion KM, s ostvarenim smanjenjem od 35 miliona KM ili 7%.

U prvom polugodištu 2018. godine ostvaren je rast kredita od 620 miliona KM ili 5% u odnosu na 31.12.2017. godine. Na dan 30.06.2018. godine krediti su iznosili 13,8 milijardi KM. Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 22: Sektorska struktura kredita

Sektori	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	265.892	2,2	245.102	1,9	222.626	1,7	92	91
Javna preduzeća	226.891	1,8	210.461	1,6	319.927	2,3	93	152
Privatna preduzeća i društ.	5.756.280	46,9	6.295.558	47,8	6.512.881	47,2	109	103
Bankarske institucije	58	0,0	12	0,0	1.029	0,0	21	8575
Nebankarske finansijske instit.	40.365	0,3	58.992	0,4	75.421	0,5	146	128
Građani	5.972.074	48,7	6.358.707	48,2	6.653.597	48,2	106	105
Ostalo	8.668	0,1	10.028	0,1	12.997	0,1	116	130
Ukupno	12.270.228	100,0	13.178.860	100,0	13.798.478	100,0	107	105

¹⁶ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti)

¹⁷ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG

¹⁸ Isključen iznos kredita od 192 miliona KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu)

Rast kredita privatnim preduzećima iznosio je 217 miliona KM ili 3% (u 2017. godini ostvaren rast od 539 miliona KM ili 9%), dok je učešće istih blago smanjeno sa 47,8% na 47,2%, tako da su na dan 30.06.2018. godine krediti ovog sektora dostigli iznos od 6,5 milijardi KM. Rast kredita sektoru stanovništva iznosio je 295 miliona KM ili 5% (u 2017. godini ostvaren rast od 387 miliona KM ili 6%), dok je učešće ostalo na istom nivou u odnosu na kraj 2017. godine (48,2%) i na dan 30.06.2018. godine iznosili su 6,7 milijardi KM.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem na dan 30.06.2018. godine, struktura kredita stanovništvu po namjeni je skoro ista kao na kraju 2017. godine: učešće kredita za finansiranje potrošnih dobara iznosi 81,4%, učešće stambenih kredita iznosi 17%, a sa preostalih 1,6% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda. Tri najveće banke u sektoru plasirale su, kao i na kraju 2017. godine, stanovništvu 61%, a privatnim preduzećima 46% ukupnih kredita datih ovim sektorima.

U valutnoj strukturi kredita najveće učešće od 53,5% ili 7,4 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 7,3 milijarde KM ili 99%, CHF: 59,2 miliona KM ili 1%), krediti u domaćoj valuti 45,9% ili 6,3 milijarde KM, a najmanje učešće od samo 0,6% ili 76 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 75 miliona KM ili 98%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF od 59,2 miliona KM ima učešće od 0,4% u ukupnom kreditnom portfoliju sektora i cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sektoru.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, OKR i PKG po kategorijama klasifikacije dati su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 23: Klasifikacija aktive, OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	31.12.2016.			31.12.2017.			30.06.2018.			Indeks	
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasifikovana aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasifikovana aktiva	Učešće %	OKR PKG	11(5/2)	12(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
A	13.166.182	84,0	263.324	14.834.609	86,1	296.693	15.267.998	86,7	305.360	113	103
B	982.398	6,3	77.167	1.032.373	6,0	82.700	1.002.264	5,7	85.645	105	97
C	224.335	1,4	58.086	166.456	1,0	45.486	167.980	1,0	47.944	74	101
D	423.766	2,7	253.348	301.598	1,7	178.304	295.739	1,7	175.752	71	98
E	881.786	5,6	881.787	889.293	5,2	889.292	873.374	4,9	873.363	101	98
Rizična ak. (A-E)	15.678.467	100,0	1.533.712	17.224.329	100,0	1.492.475	17.607.355	100,0	1.488.064	110	102
Klasifikovana (B-E)	2.512.285	16,0	1.270.389	2.389.720	13,9	1.195.782	2.339.357	13,3	1.182.704	95	98
Nekvalitetna (C-E)	1.529.887	9,8	1.193.221	1.357.347	7,9	1.113.082	1.337.093	7,6	1.097.059	89	99
Nerizična akt. ¹⁹	7.175.607			7.699.195			8.395.374			107	109
Ukupno (rizična i nerizična)	22.854.074			24.923.524			26.002.729			109	104

Ocjena kvaliteta aktive je ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje PKG. Prvi i upozoravajući indikator da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i učešća u ukupnim kreditima. Na dan 30.06.2018. godine dospjela potraživanja iznose 1,1 milijardu KM i manja su za 1% ili 10 miliona KM u odnosu na kraj prethodne godine, a učešće je smanjeno sa 8,1% na 7,7%.

Analizom kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da su u prvom polugodištu 2018. godine ključni pokazatelji kvaliteta aktive imaju trend poboljšanja, najvećim dijelom zbog uticaja kreditnog rasta.

¹⁹ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2.stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%

U prilogu 6. i 6a. daje se klasifikacija aktive bilansa i vanbilansnih rizičnih stavki.

Klasifikovana aktiva na dan 30.06.2018. godine iznosila je 2,3 milijarde KM, a nekvalitetna 1,3 milijarde KM. Klasifikovana aktiva (kategorije od B do E) je smanjena za 50 miliona KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine (u 2017. godini smanjenje od 123 miliona KM ili 5%). Kategorija B je smanjena za 30 miliona KM ili 3%. Nekvalitetna aktiva (kategorije od C do E) je smanjena za 20 miliona KM ili 1% (u 2017. godini nekvalitetna aktiva je smanjena za 173 miliona KM ili 11%), najvećim dijelom po osnovu trajnog otpisa aktive u iznosu od 43 miliona KM.

Učešće klasifikovane aktive u rizičnoj aktivni iznosi 13,3%, što je smanjenje za 0,6 procentna poena u odnosu na kraj 2017. godine.

Najvažniji pokazatelj kvaliteta aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive i iznosi 7,6%, što je niže za 0,3 procentni poen u odnosu na kraj 2017. godine.

Sektorska analiza podataka zasniva se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i PKG, kod kredita plasiranih pravnim licima.

U sljedećoj tabeli daje se detaljan pregled klasifikacije kredita datih stanovništvu i pravnim licima:

-u 000 KM-

Kategorija klasifikacije	31.12.2017.						30.06.2018.						Indeks
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	Ukupno		Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	Ukupno		
					Iznos	Učešće					Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	5.732.970	90,1	5.356.474	78,5	11.089.444	84,2	6.038.312	90,8	5.715.277	80,0	11.753.589	85,2	106
B	163.628	2,6	651.859	9,6	815.487	6,2	154.887	2,3	649.704	9,1	804.591	5,8	99
C	61.371	1,0	98.470	1,4	159.841	1,2	63.617	1,0	99.736	1,4	163.353	1,2	102
D	46.850	0,7	243.681	3,6	290.531	2,2	47.442	0,7	234.423	3,3	281.865	2,0	97
E	353.889	5,6	469.668	6,9	823.557	6,2	349.339	5,2	445.741	6,2	795.080	5,8	97
Ukupno	6.358.708	100,0	6.820.152	100,0	13.178.860	100,0	6.653.597	100,0	7.144.881	100,0	13.798.478	100,0	105
Klas. kred. B-E	625.738	9,8	1.463.678	21,5	2.089.416	15,9	615.285	9,2	1.429.604	20,0	2.044.889	14,8	98
Nekv. kred C-E	462.110	7,3	811.819	11,9	1.273.929	9,7	460.398	6,9	779.900	10,9	1.240.298	9,0	97
		48,2		51,8		100,0		48,2		51,8		100,0	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,9		70,1		100,0		30,1		69,9		100,0	
Nekvalitetni C-E		36,3		63,7		100,0		37,1		62,9		100,0	
Kategorija B		20,1		79,9		100,0		19,3		80,7		100,0	

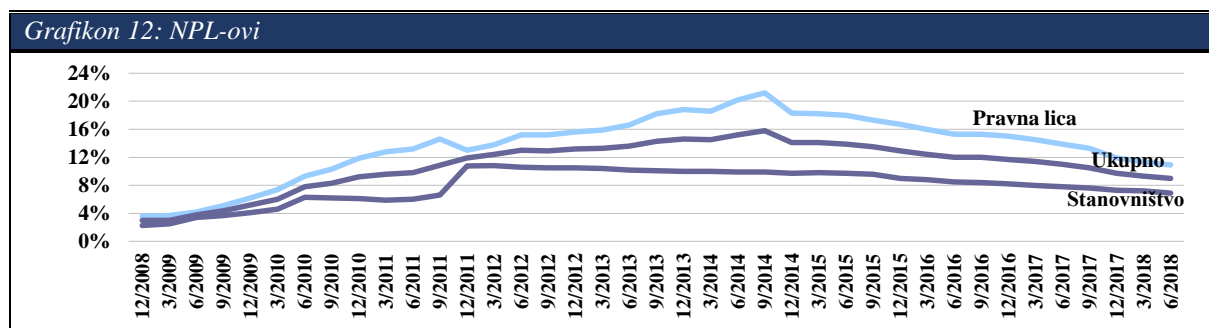
Indikatori kvaliteta kredita su u prvom polugodištu 2018. godine poboljšani, učešće klasifikovanih kredita je smanjeno na nivo od 14,8% (-1,1 procentni poen), s jedne strane, zbog smanjenja klasifikovanih kredita za 44,5 miliona KM ili 2%, a s druge strane, zbog već navedenog rasta ukupnih kredita. Klasifikovani krediti stanovništva su smanjeni za 10 miliona KM ili 2%, a pravnih lica smanjeni za 34 miliona KM ili 2%.

Učešće NPL-ova je smanjeno sa 9,7% na 9%, kao rezultat kreditnog rasta i smanjenja ukupnih NPL-ova za 34 miliona KM ili 3%. NPL-ovi pravnih lica su smanjeni za 32 miliona KM ili 4%, a stanovništva za 2 miliona KM ili 0,4% u odnosu na kraj 2017. godine.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima u iznosu od 7,1 milijardu KM, na dan 30.06.2018. godine u kategorije B do E klasifikovano je 1,4 milijarde KM ili 20%, dok je pokazatelj za

sektor stanovništva znatno bolji, što je u korelaciji sa stepenom rizičnosti kreditiranja ova dva sektora. Od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 6,7 milijardi KM, u kategorije B do E klasifikovano je 615 miliona KM ili 9,2%.

Pregled NPL-ova, kroz periode, daje se u sljedećem grafikonu:

Najvažniji indikator kvaliteta kreditnog portfolija je učešće NPL-ova. U prvom polugodištu 2018. godine učešće NPL-ova i kod sektora stanovništva i kod pravnih lica je smanjeno, kao rezultat smanjenja NPL-ova pravnih lica (32 miliona KM ili 4%) i NPL-ova stanovništva (1,7 miliona KM ili 0,4%), kao i kreditnog rasta (stanovništvo 295 miliona KM ili 5% i pravna lica 325 miliona KM ili 5%).

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na NPL-ove se odnosi 780 miliona KM ili 10,9%, što je za jedan procentni poen manje nego na kraju 2017. godine (u 2017. godini učešće je smanjeno za 3,1 procentni poen). Za sektor stanovništva NPL-ovi iznose 460 miliona KM ili 6,9%, što je za 0,4 procentna poena manje (u 2017. godini učešće smanjeno za 0,9 procentnih poena).

Detaljnija i potpunija analiza zasniva se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni) i daje se u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 25: Granska koncentracija kredita

Opis	31.12.2017.				30.06.2018.				Indeks	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim licima za:										
Poljoprivredu (AGR)	206.554	1,6	30.860	14,9	189.259	1,4	33.590	17,7	92	109
Proizvodnju (IND)	1.986.437	15,1	281.513	14,2	2.034.275	14,7	268.222	13,2	102	95
Građevinarstvo (CON)	428.151	3,2	67.845	15,8	435.010	3,2	70.256	16,2	102	104
Trgovinu (TRD)	2.589.004	19,6	290.802	11,2	2.689.658	19,5	269.133	10,0	104	93
Ugostiteljstvo (HTR)	243.136	1,8	11.536	4,7	257.295	1,9	14.203	5,5	106	123
Ostalo ²⁰	1.366.870	10,4	129.263	9,5	1.539.384	11,3	124.496	8,1	113	96
Ukupno 1.	6.820.152	51,7	811.819	11,9	7.144.881	51,8	779.900	10,9	105	96
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	5.188.942	39,4	317.089	6,1	5.417.856	39,3	325.675	6,0	104	103
Stambenu izgradnju	1.065.987	8,1	126.907	11,9	1.133.481	8,2	117.741	10,4	106	93
Obavljanje djelatn. (obrtnici)	103.779	0,8	18.114	17,5	102.260	0,7	16.982	16,6	99	94
Ukupno 2.	6.358.708	48,3	462.110	7,3	6.653.597	48,2	460.398	6,9	105	100
Ukupno (1. +2.)	3.178.860	100	1.273.929	9,7	13.798.478	100	1.240.298	9,0	105	97

²⁰ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo

Najveće učešće u ukupnim kreditima, kod pravnih lica imaju sektori trgovine (19,5%) i proizvodnje (14,7%), a kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (39,3%) i stambeni krediti (8,2%), što je na približno istom nivou kao i 31.12.2017. godine. Nivo kredita plasiranih sektoru proizvodnje od 2 milijarde KM je povećan u prvom polugodištu 2018. godine (48 miliona KM ili 2%), a NPL-ovi su smanjeni (13 miliona KM ili 5%) na iznos od 268 miliona KM, a učešće je, iako smanjeno za jedan procentni poen, i dalje na visokom nivou od 13,2%.

Kreditiranje sektora trgovine u prvom polugodištu 2018. godine povećano je za 101 milion KM ili 4%, odnosno na nivo od 2,7 milijardi KM. Nivo NPL-ova kod ovog sektora smanjen je za 22 miliona KM ili 7% i na dan 30.06.2018. godine NPL-ovi su iznosili 269 miliona KM, a njihovo učešće je smanjeno za 1,2 procentna poena, odnosno na 10%, što je bolji pokazatelj nego kod sektora proizvodnje.

Učešće NPL-ova posebno je visoko u sektoru građevinarstva od 16,2% s povećanjem od 0,4 procentna poena, a krediti ovog sektora imaju nisko učešće od svega 3,2% u ukupnim kreditima pravnim licima. Kod sektora poljoprivrede, koji ima najmanje učešće od 1,4%, NPL-ovi imaju značajno učešće od 17,7%, koje je povećano za 2,8 procentna poena u odnosu na kraj prethodne godine.

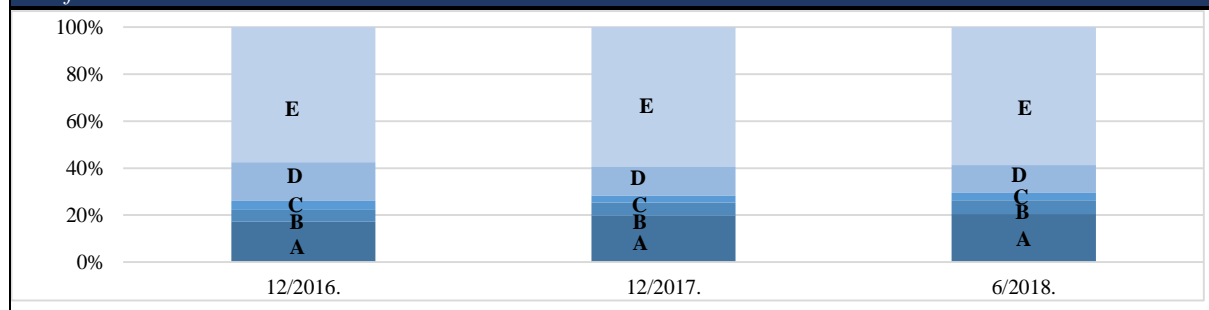
Kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju, koje iznosi 39,3% u ukupnim kreditima, sa rastom od 229 miliona KM ili 4%, stambeni krediti su imali rast od 67 miliona KM ili 6%. Relativno visoko učešće NPL-ova od 10,4% imaju stambeni krediti, dok krediti za opću potrošnju imaju učešće NPL-ova od 6%.

Nivo OKR i procijenjenih PKG po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologijom propisanom u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu:

Tabela 26: Struktura i trend OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	Iznos (u 000 KM) i struktura (u%)						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A	263.324	17,2	296.693	19,9	305.360	20,5	113	103
B	77.167	5,0	82.700	5,5	85.645	5,8	107	104
C	58.086	3,8	45.486	3,1	47.944	3,2	78	105
D	253.348	16,5	178.304	11,9	175.752	11,8	70	99
E	881.787	57,5	889.292	59,6	873.363	58,7	101	98
Ukupno	1.533.712	100,0	1.492.475	100,0	1.488.064	100,0	97	100

Grafikon 13: Struktura i trend OKR i PKG

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2017. godine, rezerve za OKR (za kategoriju A) i PKG su zadržane na istom nivou od 1,5 milijardi KM.

Rezerve za kategoriju A su povećane za 8,7 miliona KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine.

U okviru PKG, rezerve za kategorije B i C su povećane (za kategoriju B za 2,9 miliona KM ili 4%, a za kategoriju C za 2,5 miliona KM ili 5%), dok su rezerve za kategorije D i E smanjene (za kategoriju D za 2,5 miliona KM ili 1%, a za kategoriju E za 15,9 miliona KM ili 2%).

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos PKG i rizične aktive sa vanbilansom, iznosi 7% i manji je za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2017. godine. Na dan 30.06.2018. godine banke su, kao i na kraju 2017. godine, prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 9%, za C kategoriju 29%, D kategoriju 59% i E kategoriju 100%.²¹

Kreditni rizik je dominantan rizik kod najvećeg broja banaka, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno identifikaciji, mjerenju, praćenju i kontroli kreditnog rizika i klasifikaciji aktive.

1.2.5. Profitabilnost

Na nivou bankarskog sektora u FBiH u prvoj polovini 2018. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 174,8 miliona KM, što je za 23,1 milion KM ili 15,2% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Analizom strukture prihoda i rashoda na nivou bankarskog sektora, uočava se da je iskazani pozitivan finansijski rezultat-dobit rezultat uticaja:

- smanjenja ukupnih nekamatnih rashoda za 12,7 miliona KM ili 3,5% u odnosu na isti period prethodne godine,
- rasta ukupnih operativnih prihoda u iznosu od 7,7 miliona KM ili 3,7% u odnosu na isti period prethodne godine;
- rasta neto kamatnih i sličnih prihoda za iznos od 2,8 miliona KM ili 0,9%, uz iskazani pad ukupnih prihoda od kamata i sličnih prihoda, uz istovremeni pad i ukupnih rashoda po kamatama i sličnih rashoda, pri čemu je pad ukupnih prihoda od kamata i sličnih prihoda za 7,1 milion KM ili 1%, a pad ukupnih rashoda po kamatama i sličnih rashoda za 9,9 miliona KM ili 12,9% u odnosu na isti period prethodne godine.

Svih 15 banaka u sistemu iskazalo je pozitivan finansijski rezultat-dobit, pri čemu devet banaka u sistemu, koje su u istom periodu prethodne godine poslovale sa pozitivnim finansijskim rezultatom, iskazalo veću dobit u odnosu na isti period prethodne godine, sa ukupnim pozitivnim efektom u iznosu od 28,7 miliona KM, od čega se na četiri najveće banke u sistemu, prema visini aktive, odnosi 22,2 miliona KM. Pet banaka u sistemu je u prvom polugodištu 2018. godine iskazalo manju dobit u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu je neto efekat smanjenja dobiti iznosio 7,8 miliona KM, dok je jedna banka u sistemu sa 30.06.2018. godine iskazala dobit, a u istom periodu prethodne godine imala je iskazan gubitak u poslovanju, te je kod ove banke neto pozitivan efekat iznosio 2,2 miliona KM.

U prilogu 7. prikazan je bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA.

Iskazani bolji finansijski rezultat bankarskog sektora sa 30.06.2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine najvećim dijelom rezultat je nižih nekamatnih rashoda, koji su u nominalnom iznosu smanjeni za 12,7 miliona KM ili 3,5%, pri čemu su ukupni poslovni i direktni rashodi smanjeni za 13,1 milion KM ili 12,8%, a ukupni operativni rashodi ostali su na približno istom nivou.

²¹Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju RKG po kategorijama klasifikacije u sljedećim procentima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%

Iskazano smanjenje ukupnih poslovnih i direktnih rashoda sa 30.06.2018. godine prevashodno je posljedica smanjenja iskazanih troškova ispravki vrijednosti rizične aktive, rezervisanja za potencijalne obaveze i ostalih vrijednosnih usklađivanja za iznos od 18 milion KM ili 36% u odnosu na isti period prethodne godine.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iskazanog finansijskog rezultata na nivou bankarskog sektora u FBiH, kroz izvještajne periode, kako slijedi:

-000 KM-

Tabela 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak

Opis	30.06.2016.		30.06.2017.		30.06.2018.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-7.942	2	-2.126	1	-	-
Dobit	147.430	15	153.815	14	174.820	15
Ukupno	139.488	17	151.689	15	174.820	15

Iskazani finansijski rezultat na nivou bankarskog sektora u FBiH kroz periode konstantno bilježi porast, pri čemu je i u apsolutnom i u relativnom izrazu porast znatno veći u prvom polugodištu 2018. godine u odnosu na prvo polugodište 2017. godine.

Od ukupnog iznosa iskazane dobiti sa 30.06.2018. godine (174,8 miliona KM) na četiri najveće banke se odnosi 144,3 miliona KM ili 82,5% iskazane ukupne dobiti na nivou bankarskog sektora u FBiH, pri čemu je učešće tih banaka u ukupnoj aktivni sektora 63,3%. Na dvije najveće banke odnosi se 114,7 miliona KM ili 65,6% ukupne ostvarene dobiti, pri čemu je učešće te dvije banke u ukupnoj aktivni bankarskog sektora 47%.

Prema iskazanim podacima banaka sa 30.06.2018. godine ukupni prihodi od kamata i slični prihodi su u odnosu na isti period prethodne godine zabilježili smanjenje (2%), što je rezultat pada kamatnih prihoda tj. prihoda po kreditnim poslovima i poslovima lizinga, prinosa po vrijednosnim papirima koji se drže do dospeljeća i ostalih kamatnih i sličnih prihoda, dok su blagi porast zabilježili prihodi po kamatonosnim računima depozita banaka kod depozitnih institucija i po osnovu plasmana drugim bankama.

Obzirom da je u istom periodu smanjenje ukupnih rashoda po kamatama i sličnih rashoda (13%) bilo veće od smanjenja ukupnih prihoda od kamata i sličnih prihoda (2%), ostvaren je pozitivan efekat na iskazane neto kamatne i slične prihode (1%).

U strukturi kamatnih i sličnih rashoda sa 30.06.2018. godine najveće smanjenje je na poziciji kamatnih rashoda po primljenim depozitima, koji bilježe konstantno smanjenje, a u odnosu na isti period prethodne godine smanjeni su za 10,5 miliona KM ili 16,3%, na što je uticalo smanjenje neto kamatne marže, odnosno pad prosječnih pasivnih kamatnih stopa, ali i smanjenje prosječnih aktivnih kamatnih stopa. Kamatni rashodi po uzetim kreditima, uključujući i subordinisani dug, smanjeni su u odnosu na isti period prethodne godine za iznos od 0,4 miliona KM ili 4,8%, dok su ostali kamatni i slični rashodi porasli za 1,1 milion KM ili 40% u odnosu na isti period prethodne godine.

Na rast operativnih prihoda u periodu 30.06.2018. u odnosu na 30.06.2017. godine, prema iskazanoj bilansnoj strukturi operativnih prihoda, najviše je uticao rast prihoda od naknada za izvršene usluge za 12,8 miliona KM ili 10%, zatim rast prihoda po osnovu deviznog poslovanja banaka za 4,6 miliona KM ili 19,7%, dok su značajno manje porasli prihodi po vanbilansnim poslovima i poslovima trgovanja (3,3%). Smanjenje je iskazano na poziciji ostalih operativnih prihoda u iznosu od 9,9 miliona KM ili 24%, kao i na poziciji prihoda po osnovu naknada po plasiranim kreditima od 0,3 miliona KM ili 5,3%.

U okviru nekamatnih rashoda, troškovi ispravke vrijednosti iznose 32 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine smanjeni su za 18,1 miliona KM ili 36%.

U strukturi operativnih rashoda, koji su u prvom polugodištu 2018. godine smanjeni u odnosu na isti period prethodne godine, troškovi plaća i doprinosa su se povećali za 4,7 miliona KM ili 3,8%, a u istom periodu je povećan broj zaposlenih u bankarskom sektoru u FBiH za devet zaposlenika ili 0,1%, troškovi poslovnog prostora i ostale fiksne aktive su ostali na približno istom nivou, dok su ostali operativni troškovi smanjeni za 3,7 miliona KM ili 6,3%

Struktura ukupnih prihoda daje se u sljedećoj tabeli:

- u 000 KM-

Tabela 28: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	30.06.2016.		30.06.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
I	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	1.063	0,2	1.212	0,2	2.022	0,3	114	167
Kreditni i poslovni lizinga	337.240	60,1	332.988	56,8	328.878	56,1	99	99
Ostali prihodi od kamata	39.041	7,0	42.100	7,2	38.325	6,5	108	91
UKUPNO	377.344	67,2	376.300	64,2	369.225	63,0	100	98
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	137.444	24,5	145.103	24,8	157.868	26,9	106	109
Prihodi iz posl. sa devizama	22.168	3,9	23.390	4,0	28.001	4,8	106	120
Ostali operativni prihodi	24.310	4,3	40.994	7,0	31.275	5,3	169	76
UKUPNO	183.922	32,8	209.487	35,8	217.144	37,0	114	104
UKUPNI PRIHODI (I + II)	561.266	100,0	585.787	100,0	586.369	100,0	104	100

Struktura ukupnih rashoda daje se u sljedećoj tabeli:

- u 000 KM-

Tabela 29: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	30.06.2016.		30.06.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
I	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	75.042	17,8	64.780	14,9	54.238	13,2	86	84
Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmnicama	6.160	1,5	4.986	1,1	4.535	1,1	81	91
Ostali rashodi od kamata	4.769	1,1	6.592	1,5	7.702	1,9	138	117
Ukupno	85.971	20,4	76.358	17,6	66.475	16,2	89	87
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijednosti rizične aktive rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.usklađenje	40.639	9,6	50.400	11,6	32.297	7,8	124	64
Troškovi plata i doprinosa	121.099	28,7	122.315	28,2	126.993	30,9	101	104
Troškovi posl.prostora i amortizacija	74.706	17,7	74.945	17,3	74.364	18,1	100	99
Ostali poslovni i direktni troškovi	45.376	10,8	52.177	12,0	57.171	13,9	115	110
Ostali operativni troškovi	53.987	12,8	57.903	13,3	54.249	13,2	107	94
Ukupno	335.807	79,6	357.740	82,4	345.074	83,8	107	96
Ukupni rashodi (I + II)	421.778	100,0	434.098	100,0	411.549	100,0	103	95

U sljedećoj tabeli dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka:

- u %-

Tabela 30: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima

Koeficijenti	30.06.2016.	30.06.2017.	30.06.2018.
Dobit na prosječnu aktivu	0,8	0,8	0,9
Dobit na prosječni ukupni kapital	5,3	5,5	6,1
Dobit na prosječni dionički kapital	11,9	12,4	14,3
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,7	1,6	1,5
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	1,1	1,1	1,1
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	2,8	2,7	2,5
Poslovni i direktni rashodi ²² /prosječna aktiva	0,5	0,5	0,4
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	1,5	1,4	1,2
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	2,0	1,9	1,7

²² U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti

Zbog većeg porasta iskazane dobiti od porasta prosječne aktive, dioničkog i ukupnog kapitala, prema stanju na dan 30.06.2018. godine, došlo je do rasta dobiti u odnosu na prosječnu aktivu - ROAA sa 0,8% na 0,9%, dok su povoljniji pokazatelji kada je u pitanju rast dobiti u odnosu na: prosječan ukupni kapital – povećanje sa 5,3% (30.06.2016. godine) na 5,5% (30.06.2017. godine), a onda na 6,1% sa 30.06.2018. godine i prosječan dionički kapital na nivou bankarskog sektora u FBiH, povećanje sa 11,9% (30.06.2016. godine) na 12,4% (30.06.2017. godine), odnosno 14,3% sa 30.06.2018. godine.

Produktivnost poslovanja bankarskog sektora u FBiH, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive ima trend neznatnog smanjenja, obzirom da je navedeni pokazatelj u posmatranom periodu sa 2,8% smanjen na 2,7%, a zatim na 2,5%. Isti je trend zabilježen i u odnosu neto kamatnog prihoda i prosječne aktive, koji je u posmatranom periodu sa 1,7% smanjen na 1,6%, a zatim na 1,5%. Pokazatelj operativnih prihoda prema prosječnoj aktivu je na približno istom nivou kao sa 30.06.2016. godine. Ukupni nekamatni rashodi, operativni rashodi i poslovni i direktni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu bilježe pad u posmatranom periodu, prvenstveno zbog toga što su troškovi ispravki vrijednosti i ostali operativni rashodi smanjeni, uz istovremeni porast prosječne aktive u posmatranom periodu.

Profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem i zavisiti će od dva ključna faktora - daljeg kretanja u kvalitetu aktive i efikasnosti upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. Za povećanje profitabilnosti poslovanja banaka, nužno je zadržati pozitivan trend kreditnog rasta, uz primjenu i poštivanje opreznih kreditnih standarda kod odobravanja kredita.

Finansijski rezultat banaka će biti u velikoj mjeri pod uticajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajući povrat na uloženi kapital za vlasnike banaka.

Ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti poslovanja svake banke je kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvalitet i efikasnost uspostavljenih sistema upravljanja rizicima, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

1.2.6. Ponderisane NKS i EKS

Sa ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uslova banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite clijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i na organizacione dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH. EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

EKS je dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovani novčani primici izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

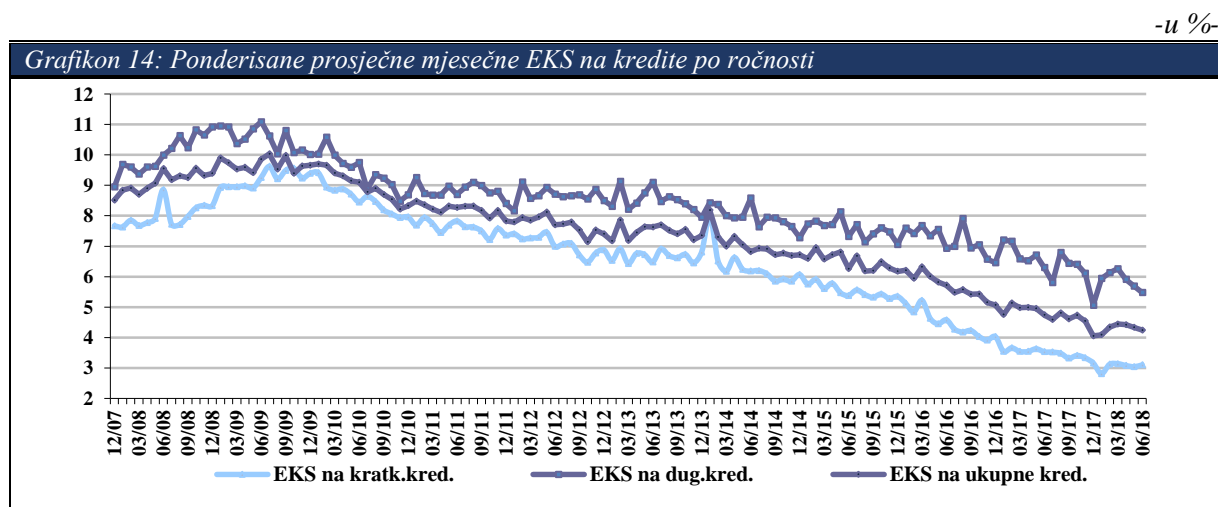
Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim NKS i EKS na kredite i depozite odobrene, odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom i Uputstvom²³

U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih prosječnih NKS i EKS na kredite na nivou bankarskog sektora i za dva najznačajnija sektora (privreda i stanovništvo) za navedene izvještajne periode:

Tabela 31: Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite

O P I S	12/2016.		03/2017.		06/2017.		12/2017.		03/2018.		06/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	3,69	4,03	3,27	3,54	3,25	3,53	2,94	3,16	2,84	3,14	2,75	3,1
1.1. Privredi	3,61	3,90	3,21	3,40	3,18	3,40	2,89	3,06	2,78	3,03	2,70	2,99
1.2. Stanovništvu	9,60	15,16	8,30	15,19	7,94	14,51	7,75	14,38	7,96	15,86	7,44	14,79
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	5,60	6,46	5,59	6,58	5,32	6,30	4,28	5,06	5,14	6,26	4,53	5,48
2.1. Privredi	4,86	5,18	4,43	4,69	4,09	4,33	3,34	3,67	4,19	4,58	3,6	3,89
2.2. Stanovništvu	6,55	8,10	6,46	7,96	6,31	7,89	5,96	7,51	5,77	7,36	5,40	6,96
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	4,51	5,07	4,37	4,98	4,14	4,74	3,57	4,05	3,79	4,44	3,60	4,24
3.1. Privredi	3,98	4,28	3,53	3,74	3,41	3,64	3,05	3,29	3,09	3,37	2,98	3,28
3.2. Stanovništvu	6,65	8,32	6,49	8,09	6,35	8,05	6,00	7,67	5,81	7,51	5,44	7,11

U sljedećem grafikonu daje se pregled ponderisanih prosječnih mjesečnih EKS na kredite po ročnosti:

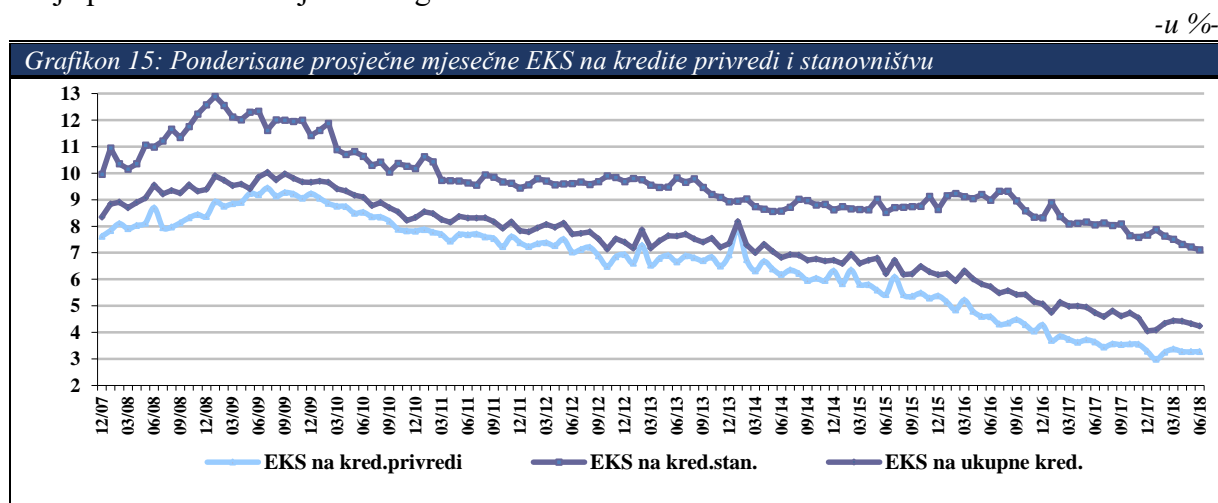
Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat uplata koje korisnik kredita plaća banci za odobreni kredit, odnosno troškovi koji su direktno povezani s kreditom, tj. uslove korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih lica ako je osiguranje uslov za odobravanje kredita, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uslov su za korištenje kredita).

U prvom polugodištu 2018. godine, ponderisana EKS na kredite bilježi promjene unutar 0,35 procentnih poena sa najnižom stopom zabilježenom u januaru od 4,09%, a najvišom u martu od 4,44%, koja je za 0,39 procentnih poena viša u odnosu na decembar 2017. godine.

²³Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", br. 81/17) i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u junu 2018. godine iznosila je 3,1%, što je za 0,06 procentna poena niže u odnosu na decembar 2017. godine, te sa prisutnim promjenama unutar 0,33 procentna poena. Ponderisana EKS na dugoročne kredite je iznosila 5,48% i viša je u odnosu na decembar 2017. godine za 0,42 procentna poena, dok su se promjene u toku prvog polugodišta 2018. godine kretale unutar 0,78 procentnih poena.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu²⁴, u prvom polugodištu 2018. godine su se kretale na sljedeći način: kamatne stope privredi su u januaru 2018. godine nastavile sa trendom daljnjeg smanjenja, u februaru i martu je zabilježen blagi rast, da bi u aprilu i maju imale blagi trend smanjenja koji je sa junom 2018. godine blago povećan (3,28%) i doveden na gotovo isti nivo sa krajem 2017. godine (3,29%). Ponderisane EKS stanovništvu su nakon blagog porasta u januaru 2018. godine, nastavile sa trendom pada, što je prezentirano u sljedećem grafikonu:

Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi je i dalje znatno niža od EKS na kredite odobrene stanovništvu i u junu 2018. godine je iznosila 3,28%, što je za svega 0,01 procentni poen niže u odnosu na decembar 2017. godine (3,29%). Kod dugoročnih kredita plasiranih privredi zabilježeno je povećanje EKS sa 3,67% na 3,89%, a kod EKS na kratkoročne kredite zabilježeno je smanjenje sa 3,06% na 2,99%.

EKS na kredite plasirane stanovništvu u junu 2018. godine iznosila je 7,11%, što je za 0,56 procentnih poena manje u odnosu na nivo iz decembra 2017. godine. EKS na kratkoročne kredite plasirane ovom sektoru je, sa nivoa iz decembra 2017. godine od 14,38% povećana na 14,79%. EKS na dugoročne kredite stanovništvu bilježi pad, te je u junu 2018. godine iznosila 6,96%, što je za 0,55 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2017. godine (7,51%).

Posmatrano u periodu od 2014. godine, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ukupno ponderisanih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjem nivou i kod privrede i kod stanovništva (izuzev rasta ponderisanih prosječnih EKS na kratkoročne kredite stanovništvu od 2016. godine).

²⁴Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva

Navedeno se može sagledati u sljedećoj tabeli:

Tabela 32: Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjem nivou

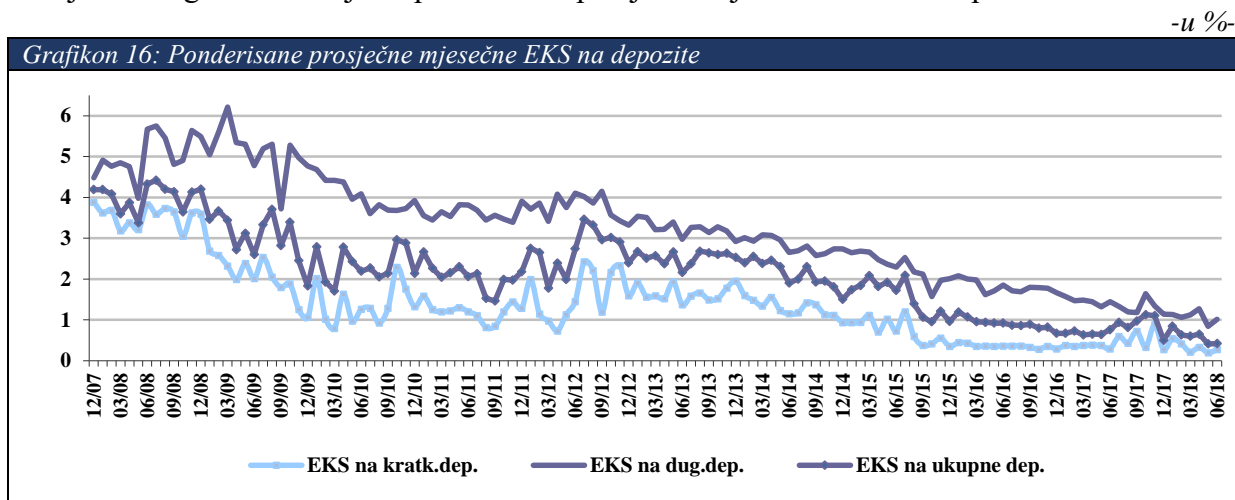
OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		1 polug. 2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	5,72	6,25	5,10	5,50	4,01	4,41	3,20	3,46	2,76	3,05
1.1. Privredi	5,70	6,17	5,07	5,42	3,96	4,28	3,13	3,33	2,70	2,93
1.2. Stanovništvu	7,98	11,39	7,84	11,37	8,07	13,91	8,32	15,36	7,55	14,45
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	6,98	7,80	6,60	7,57	6,08	7,14	5,30	6,33	4,84	5,87
2.1. Privredi	6,19	6,81	5,63	6,20	4,91	5,23	4,02	4,33	3,79	4,11
2.2. Stanovništvu	7,66	8,66	7,36	8,65	7,10	8,79	6,31	7,89	5,66	7,26
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	6,32	6,98	5,81	6,48	4,94	5,64	4,12	4,72	3,69	4,32
3.1. Privredi	5,84	6,35	5,23	5,64	4,22	4,54	3,36	3,59	2,99	3,24
3.2. Stanovništvu	7,68	8,77	7,37	8,74	7,13	8,95	6,35	8,04	5,70	7,41

Ponderisane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli:

Tabela 33: Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite

OPIS	12/2016.		03/2017.		06/2017.		12/2017.		03/2017.		06/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	0,29	0,29	0,37	0,37	0,29	0,29	0,27	0,27	0,21	0,21	0,28	0,27
1.1. do tri mjeseca	0,26	0,26	0,36	0,37	0,22	0,23	0,25	0,25	0,31	0,31	0,30	0,28
1.2. do jedne godine	0,58	0,58	0,41	0,41	0,57	0,58	0,39	0,39	0,07	0,07	0,24	0,24
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	1,64	1,66	1,46	1,48	1,41	1,44	1,13	1,14	1,12	1,12	0,99	1,01
2.1. do tri godine	1,43	1,45	1,31	1,33	1,35	1,38	1,01	1,02	0,91	0,91	0,88	0,89
2.2. preko tri godine	2,25	2,26	1,94	1,96	1,72	1,74	1,51	1,51	1,45	1,45	1,33	1,35
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	0,66	0,67	0,62	0,63	0,74	0,76	0,50	0,50	0,60	0,60	0,43	0,42

U sljedećem grafikonu daju se ponderisane prosječne mjesečne EKS na depozite:

Ponderisana EKS na ukupne oročene depozite je u junu 2018. godine iznosila 0,42%, što je za 0,08 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2017. godine. Ponderisana EKS na kratkoročne depozite je iznosila 0,27% i na istom je nivou u odnosu na decembar 2017. godine. Ponderisana EKS na dugoročne depozite iznosi 1,01% i za 0,13 procentnih poena manja je u odnosu na decembar 2017. godine. Ako se analizira kretanje kamatnih stopa na kratkoročne depozite po periodima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi rast od svega 0,03 procentnih poena u odnosu na nivo iz decembra 2017. godine i ista iznosi 0,28%. Kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine bilježi pad od 0,15 procentna poena i u junu 2018. godine iznosi 0,24%. Ponderisana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi

0,89%, što predstavlja smanjenje od 0,13 procentnih poena u odnosu na nivo iz decembra 2017. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u junu 2018. godine iznosi 1,35%, što predstavlja smanjenje od 0,16 procentnih poena posmatrano u odnosu na decembar 2017. godine.

Prosječne EKS na depozite stanovništva i privrede u junu 2018. godine imaju manje vrijednosti u odnosu na decembar 2017. godine. Prosječna EKS na depozite stanovništva je manja za 0,20 procentnih poena u odnosu na decembar 2017. godine i iznosi 0,70%. Kod depozita privrede, prosječna EKS u junu 2018. godine iznosila je 0,73% što je za 0,31 procentnih manje u odnosu na decembar 2017. godine.

Ukoliko se analizira kretanje ponderisanih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjem nivou, od 2014. godine evidentan je kontinuiran pad kamatnih stopa na dugoročne depozite, dok su kamatne stope na kratkoročne depozite, nakon kontinuiranog pada, u 2017. godini ostvarile blagi rast, da bi u prvom polugodištu 2018. godine nastavile sa trendom pada, a što se može vidjeti u tabeli u nastavku:

Tabela 34: Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjem nivou

OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		I polugodište 2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,20	1,23	0,60	0,61	0,35	0,35	0,40	0,41	0,30	0,29
1.1. do tri mjeseca	0,79	0,80	0,27	0,28	0,27	0,27	0,35	0,36	0,31	0,29
1.2. do jedne godine	1,72	1,76	1,25	1,28	0,68	0,69	0,61	0,62	0,27	0,27
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	2,79	2,82	2,20	2,23	1,78	1,80	1,37	1,39	1,05	1,06
2.1. do tri godine	2,61	2,64	2,08	2,10	1,59	1,62	1,22	1,24	0,91	0,92
2.2. preko tri godine	3,32	3,34	2,48	2,52	2,33	2,34	1,82	1,85	1,26	1,27
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	2,04	2,07	1,41	1,43	0,88	0,89	0,75	0,76	0,56	0,55

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli:

Tabela 35: Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	12/2016.		03/2017.		06/2017.		12/2017.		03/2018.		06/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kredite - prekoračenja po računima	7,01	7,22	6,78	7,00	6,66	6,89	6,42	6,69	6,27	6,52	6,29	6,55
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,05	0,05	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,03

Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u junu 2018. godine iznosila je 6,55% (smanjenje za 0,14 procentnih poena u odnosu na decembar 2017. godine), a na depozite po viđenju 0,03%, što je na istom nivou u odnosu na decembar 2017. godine.

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najslabijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Likvidnost bankarskog sektora u FBiH ocjenjuje se zadovoljavajućom, obzirom na učešće likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i ročnu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza. S obzirom na visoku korelaciju kreditnog rizika, kao dominantnog rizika u poslovanju banaka, i rizika likvidnosti, jedan od najvažnijih faktora koji utiču na poziciju likvidnosti banaka je sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom i pasivom, što podrazumijeva obezbjeđenje aktive koja ima dobre performanse i čiji kvalitet osigurava da se bankarski krediti, zajedno sa kamatama, vraćaju u skladu s rokovima dospijeca.

Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu LCR-a i osiguranja stabilnih izvora finansiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

U strukturi izvora finansiranja bankarskog sektora na dan 30.06.2018. godine najveće učešće od 78,9% imaju depoziti, zatim uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove) s učešćem od 4,7%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

Ročna struktura depozita po preostalom dospijecu je prikazana u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 36: Ročna struktura depozita po preostalom dospijecu

Depoziti	31.12.2016.		31.12.2017.		30.06.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	7.961.438	56,1	9.227.317	58,4	9.709.669	58,5	116	105
7- 90 dana	690.281	4,9	988.235	6,2	976.827	5,9	143	99
91 dan do jedne godine	1.982.775	14,0	2.144.316	13,6	2.751.979	16,5	108	128
1. Ukupno kratkoročni	10.633.494	75,0	12.359.868	78,2	13.438.475	80,9	116	109
Do 5 godina	3.344.169	23,6	3.280.639	20,7	3.004.850	18,1	98	92
Preko 5 godina	197.611	1,4	174.216	1,1	160.449	1,0	88	92
2. Ukupno dugoročni	3.542.780	25,0	3.454.855	21,8	3.165.299	19,1	98	92
Ukupno (1 + 2)	14.176.274	100,0	15.814.723	100,0	16.603.774	100,0	112	105

Na dan 30.06.2018. godine kratkoročni depoziti po preostalom dospijecu imali su učešće od 80,9%, a dugoročni 19,1% u ukupnim depozitima. U odnosu na kraj 2017. godine, kratkoročni depoziti su imali rast od 1.079 miliona KM ili 9%, dok je kod dugoročnih depozita zabilježeno smanjenje od 290 miliona KM ili 8%. Učešće u ukupnim depozitima je za 2,7 procentnih poena povećano kod kratkoročnih, odnosno smanjeno kod dugoročnih depozita u odnosu na kraj 2017. godine.

Ako se analizira struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (94,9% dugoročnih depozita i 18,1% ukupnih depozita). Depoziti sa preostalom ročnošću preko pet godina zablježili su smanjenje za 14 miliona KM ili 8%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli:

-u %-

<i>Tabela 37: Koeficijenti likvidnosti</i>			
Koeficijenti	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁵ / ukupna aktiva	28,4	30,2	30,6
Likvidna sredstva/ kratkoročne finans.obaveze	47,1	47,6	46,2
Kratkoročne finans. obaveze/ ukupne finans. obaveze	71,9	74,9	77,6
Kreditni/ depoziti i uzeti krediti ²⁶	81,7	79,2	79,1
Kreditni/ depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ²⁷	81,0	78,5	78,5

Pokazatelj - krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je na dan 30.06.2018. godine je 79,1%, što je gotovo na istom nivou u odnosu na kraj 2017. godine (-0,1 procentni poen). Kod šest banaka ovaj pokazatelj je viši od 85%.

Učešće kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je i dalje visoko, ali je odnos likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni kontinuirano zadovoljavajući.

Banke su u drugom kvartalu 2018. godine redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod CBBiH²⁸. Obavezna rezerva u BiH, u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije.

Vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana²⁹. U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne neusklađenosti između izvora i plasmana u skladu s propisanim minimalnim limitima.

²⁵Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

²⁶Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici i zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan

²⁷Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj

²⁸U „Sl. glasniku BiH“, br. 30/16, objavljena Odluka o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade CBBiH bankama na iznos rezerve, s primjenom od 1. jula 2016. godine

²⁹Član 41. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17): „Do uvođenja NSFR iz člana 34. ove odluke, kao obaveznog kvantitativnog zahtjeva prema bankama, banke će primjenjivati i izvještavati o ročnoj usklađenosti finansijske imovine i finansijskih obaveza i strukturi najvećih izvora, te u skladu s tim ostaju da važe član 6. stav (3) tačka 1., čl. 6a., 6b., 11. stav (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/12, 110/12 i 45/14)“. Propisani procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana

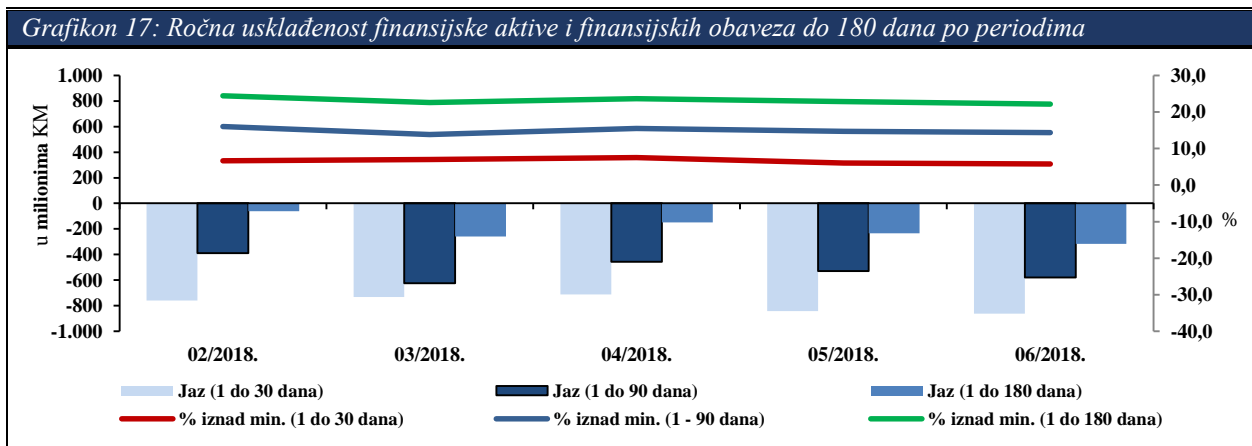
U sljedećoj tabeli daje se pregled ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza do 180 dana:

-u 000 KM-

Tabela 38: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.	Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5 (3/2)	6(4/3)
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.515.361	8.462.124	8.768.351	113	104
2. iznos finansijskih obaveza	7.909.801	9.193.511	9.694.788	116	105
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-394.440	-731.387	-926.437	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	95,0%	92,0%	90,4%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	10,0%	7,0%	5,4%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	8.384.767	9.416.671	9.752.754	112	104
2. iznos finansijskih obaveza	8.476.151	10.041.101	10.495.785	118	105
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-91.384	-624.430	-743.031	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	98,9%	93,8%	92,9%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	18,9%	13,8%	12,9%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	9.387.062	10.476.675	10.889.217	112	104
2. iznos finansijskih obaveza	9.263.730	10.734.265	11.669.503	116	109
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	123.332	-257.590	-780.286	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	101,3%	97,6%	93,3%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	26,3%	22,6%	18,3%		

Iz prezentiranih podataka zaključuje se da su se banke na dan 30.06.2018. godine pridržavale propisanih ograničenja i iskazale bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza u periodu februar - juni 2018. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim procentima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde. U svih pet perioda procenti ročne usklađenosti su iznad propisanog minimuma.

Na dan 30.06.2018. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od finansijskih obaveza, zbog većeg rasta finansijskih obaveza, prvenstveno depozita, od rasta finansijske aktive (najviše novčanih sredstava i neto kredita).

Kao rezultat navedenog, ostvareni procenti ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niži nego na kraju 2017. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma i to u prvom intervalu za 5,4%, u drugom za 12,9% i u trećem intervalu za 18,3%.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja, likvidnost bankarskog sektora ocjenjuje se zadovoljavajućom. Kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom (slabijih priliva likvidnih sredstava vezano za probleme oko naplativosti kredita), a imajući u vidu i druge važne faktore (ročna struktura depozita, otplata dospjelih kreditnih obaveza i znatno manje zaduživanje kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u prethodnim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti), potrebno je istaći da upravljanje i nadziranje rizika likvidnosti treba biti u fokusu bankama, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba, uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim usljed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

Sa ciljem osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja FX rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o upravljanju deviznim rizikom banke³⁰, kojom se propisuje način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke³¹.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti FX riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

Iako je u valutnoj strukturi finansijske aktive dominantno učešće EUR-a, upravljanje FX rizikom banaka za ovu valutu bitno određuje činjenica da CBBiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EUR sidro valuta.

Prema stanju na dan 30.06.2018. godine na nivou bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznosile su 2,8 milijardi KM, sa učešćem od 13,3% (na kraju 2017. godine 2,3 milijarde KM ili 11,2%).

Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 8,1 milijardu KM ili 38,6% (na kraju 2017. godine 7,7 milijardi KM, uz učešće od 38,2%).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i finansijskih obaveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajniju valutu i ukupna devizna pozicija na nivou bankarskog sektora:

³⁰ "Službene novine Federacije BiH", br. 81/17

³¹ Članom 3. Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EUR. Onaj više do 30% priznatog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%

-u milionima KM-

Tabela 39: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EUR i ukupno)³²

Opis	31.12.2017.				30.06.2018.				Indeks	
	EUR		UKUPNO		EUR		UKUPNO		EUR	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	906	11,0	1.349	15,2	1.642	18,2	2.115	22	181	157
2. Krediti	27	0,3	28	0,3	52	0,6	53	0,6	193	189
3. Krediti s val. klauzulom	6.415	77,7	6.429	72,4	6.603	73,3	6.614	68,7	103	103
4. Ostalo	721	8,7	884	10,0	498	5,5	631	6,5	69	71
5. Ostala fin.akt. s val.kl.	188	2,3	188	2,1	216	2,4	216	2,2	115	115
Ukupno (1+2+3+4)	8.257	100,0	8.878	100,0	9.011	100,0	9.629	100,0	109	108
<i>II Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	6.076	74,3	6.725	76,2	6.457	75	7.115	76,8	106	106
2. Uzeti krediti	813	9,9	813	9,2	835	9,7	836	9,0	103	103
3. Dep. i kred. s val.klauz.	1.107	13,6	1.107	12,6	1.135	13,2	1.134	12,2	103	102
4. Ostalo	176	2,2	180	2,0	178	2,1	185	2	101	103
Ukupno (1+2+3+4)	8.173	100,0	8.825	100,0	8.605	100,0	9.270	100,0	105	105
<i>III Vanbilans</i>										
1. Aktiva	98		147		86		147			
2. Pasiva	218		225		356		362			
<i>IV Pozicija</i>										
Duga (iznos)					135		143			
%					5,9%		6,2%			
Kratka	36		27							
%	1,6%		1,2%							
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	28,4%		28,8%		24,1%		23,8%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktiv³³ dominantno je učešće EUR od 78,3% (31.12.2017. godine 73,2%), uz povećanje nominalnog iznosa sa 1,7 milijardi KM na 2,2 milijarde KM. Učešće EUR u obavezama od 91,8% je blago povećano u odnosu na nivo 31.12.2017. godine (91,5%), uz rast nominalnog iznosa za 406 miliona KM.

U obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki finansijske aktive (kredit i ostala finansijska aktiva) i finansijskih obaveza³⁴, koji je posebno značajan u aktiv³⁴ (6,8 milijardi KM ili 70,9%), što je povećanje u iznosu od 213 miliona KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine (6,6 milijardi KM ili 74,5%). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 29,1% ili 2,8 milijarde KM, sa sljedećom strukturom: stavke u EUR u iznosu od 2,2 milijarde KM ili 22,8%, (31.12.2017. godine 1,7 milijardi KM ili 18,6%) i ostale valute 6,3% ili 0,6 milijardi KM (31.12.2017. godine 0,6 milijardi KM ili 6,8%). Od ukupnih neto kredita (12,6 milijardi KM), oko 53% je ugovoreno sa valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EUR (99,8%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (9,3 milijarde KM) najveće učešće od 7,5 milijardi KM ili 80,6% imaju stavke u EUR, najviše depoziti (kao i na kraju 2017. godine kada su obaveze u EUR iznosile 7,1 milijardu KM uz učešće od 80,1%).

Iznos indeksiranih finansijskih obaveza posljednjih godina ima trend rasta. Rast indeksiranih finansijskih obaveza (skoro sve se odnosi na depozite) uslovljen je, odlivom depozita i kreditnih obaveza u stranim valutama, koji su bili izvor za kredite odobravane s valutnom klauzulom i kontinuirano visokim iznosom kredita s valutnom kaluzulom.

³² Izvor: Obrazac 5 - Devizna pozicija

³³ Izvor: Izvještaj o deviznoj poziciji banke: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Finansijska aktiva se iskazuje po neto principu, odnosno umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze

³⁴ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit i) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula)

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sektora FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sektora FX riziku u prvom polugodištu 2018. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 30.06.2018. godine dugu deviznu poziciju imalo je 11 banaka, a četiri banke imale su kratku poziciju. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 6,2% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 23,8 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EUR iznosila je 5,9%, što je za 24,1 procentni poen manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

1.3. USKLAĐENOST BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SA STANDARDIMA SPNiFTA

1.3.1. Usklađenost banaka u obavljanju platnog prometa

U skladu sa unutrašnjom organizacijom FBA, poslovi kontrole platnog prometa su organizovani kroz nadzor deviznih poslova i kontrolu platnog prometa.

U nadzoru deviznih poslova u izvještajnom periodu 01.01.-30.06.2018. godine aktivnosti FBA u kontroli deviznog platnog prometa su se ogledale u daljnjem razvoju Registra banaka, ovlaštenih mjenjača i mjenjačkih mjesta, obezbjeđenju kontinuiranog elektronskog izvještavanja o obavljanju mjenjačkih poslova i kontroli izvještavanja. Kontrolišući prikupljene podatke za Registar, kao i komparacijom podataka dobivenih od banaka i od FMF-a, te usaglašavanjem istih, u proteklom periodu nastavilo se sa kontinuiranim vođenjem, ažuriranjem i održavanjem baze podataka Registra. Na dan 30.06.2018. godine u Registru su evidentirana 62 ovlaštena mjenjača i 416 mjenjačkih mjesta, koji imaju zaključen ugovor o obavljanju mjenjačkih poslova sa bankama čije je sjedište u FBiH. I dalje je prisutan nastavak raskida ugovora o obavljanju mjenjačkih poslova sa bankama sa sjedištem na području FBiH, te zaključivanje ovih ugovora sa bankama sa sjedištem u RS, čije organizacione jedinice djeluju na području FBiH.

Nadzor nad izvještajima o obavljenim mjenjačkim poslovima podrazumijeva nadzor nad dnevnim izvještavajima o obavljenim mjenjačkim poslovima u bankama i ovlaštenim mjenjačima koji imaju sklopljen ugovor sa bankama i ovlaštenje FMF-a.

Podaci o obimu deviznog platnog prometa rezultat su analize izvještaja banaka o obimu platnog prometa, kojom je utvrđeno da je u bankama u FBiH registrovano 292.253 devizna računa po određenim valutama (EUR, USD i ostale valute). U prvom polugodištu 2018. godine preko ovih računa izvršen je promet valuta, izražen u KM, u vrijednosti od 10.941.669.774,00 KM. Pregled prometa izražen u KM po valutama je sljedeći:

- EUR - 9.976.859.608 KM;
- USD - 771.820.925 KM i
- Ostale valute - 192.989.241 KM.

U narednoj tabeli daju se podaci o broju glavnih i ostalih računa po statusu:

Tabela 40: Podaci o broju glavnih i ostalih računa po statusu				
R. br.	Vrste/ status računa	Aktivni	Blokirani	Ukupno
1.	Glavni račun	81.671	17.454	99.125
2.	Ostali računi	85.467	31.298	116.765
3.	Ukupno (1+2)	167.138	48.752	215.890

U Registru računa koji se vodi u Finansijsko informatičkoj agenciji registrovano je 16.198 ugašenih računa. Pored ovih podataka, u ovom Registru je evidentirano postojanje 1.495 aktivnih

glavnih računa, a da pri tome ovi klijenti imaju blokirane neke od ostalih računa; da u 342 slučaja nisu određeni glavni računi, te da za 1.185 računa postoje određene greške koje je nužno ispraviti (nisu kompletirani svi potrebni podaci o ovim računima), od kojih je 110 blokirano a 1.075 aktivno. Preko ovih računa u 63,9 miliona transakcija izvršen je promet u iznosu od 78,2 milijarde KM. U narednoj tabeli daje se pregled broja i vrijednosti izvršenih transakcija, po vrstama transakcija.

Tabela 41: Broj i vrijednosti izvršenih transakcija, po vrstama transakcija

R. br.	Vrsta transakcija	Broj transakcija	Br. transakc. (%)		Vrijednost (u 000 KM)	Vr. transakc. (%)	
			Ukupno	Međub.		Ukupno	Međub.
1.	Međubankarske	20.775.254	32	100	47.887.390	61	100
1.1.	RTGS	507.608	-	2	39.653.146	-	83
1.2.	Žirokliring	20.267.646	-	98	8.234.244	-	17
2.	Unutarbankarske	43.128.296	68	-	30.341.826	39	-
3.	Ukupno (1+2)	63.903.550	100	-	78.229.216	100	-

U 20,8 miliona međubankarskih platnih transakcija (33% ukupno broja izvršenih transakcija) od čega je 0,5 miliona (2%) u RTGS³⁵ i 20,3 miliona (98%) u GC³⁶ izvršen je promet 47,9 milijardi KM (61% ukupne vrijednosti transakcija) od čega se na RTGS odnosi 39,6 milijardi KM (83%) i na GC 8,2 milijarde KM (17%). U unutarbankarskom platnom prometu registrirano je 43,1 miliona transakcija (68% ukupnog broja transakcija) u vrijednosti od 30,3 milijarde KM (39% vrijednosti ukupno obavljenih transakcija).

1.3.2. USKLAĐENOST BANAKA SA STANDARDIMA SPNiFTA

U periodu 01.01.-30.06.2018. godine banke su, prema Izvještajima o gotovinskim transakcijama od 30.000 KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama (Obrazac SPNiFTA, tabele A do F), koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o 133.902 transakcije (113% u odnosu na isti period prethodne godine) u vrijednosti od 6.723.825.938 KM (114% u odnosu na isti period prethodne godine). Prije izvršenja transakcije izviještene su četiri transakcije (80% u odnosu na isti period prethodne godine), u vrijednosti od 193.312 KM (4% u odnosu na isti period prethodne godine); u propisanom roku od tri dana izviješteno je 133.878 transakcija (113% u odnosu na isti period prethodne godine) u vrijednosti od 6.722.901.922 KM (114% u odnosu na isti period prethodne godine), te po proteku roka za izvještavanje izviješteno je 20 transakcija (na istom nivou kao u istom periodu prethodne godine) u vrijednosti od 730.704 KM (21% u odnosu na isti period prethodne godine).

Banke su izvijestile o 28 sumnjivih transakcija (54% u odnosu na isti period prethodne godine) u vrijednosti od 1.545.606 KM (13% u odnosu na isti period prethodne godine). Prije izvršenja transakcije izviještene su četiri sumnjive transakcije (80% u odnosu na isti period prethodne godine) u vrijednosti od 193.312 KM, što je 4% vrijednosti ukupno izviještenih sumnjivih transakcija u istom periodu prethodne godine; 20 transakcija (74% u odnosu na isti period prethodne godine), u vrijednosti od 1.265.781 KM, što je 46% u odnosu na isti period prethodne godine, u roku od tri dana, te po proteku roka za izvještavanje četiri transakcije (pet puta manje u odnosu na isti period prethodne godine) u vrijednosti od 86.513 KM (3% u odnosu na isti period prethodne godine).

U narednim tabelama prikazan je broj i vrijednost ukupno izviještenih transakcija i izviještenih sumnjivih transakcija.

³⁵ Real Time Gross Settlement - bruto poravnanje u realnom vremenu

³⁶ Giro Clearing – žirokliring (poravnanje za male transakcije na neto principu)

Pregled izvještenih transakcija po broju i vrijednosti:

Tabela 42: Broj izvještenih transakcija, po broju i vrijednosti

R. br.	Opis	Period		Period		%	
		01.01.-30.06.2017.godine		01.01.-30.06.2018. godine			
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	5	5.427.981	4	193.312	80,00	3,60
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	118.911	5.893.547.614	133.878	6.722.901.922	112,60	114,10
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	20	3.417.054	20	730.704	100,00	21,40
Ukupno		118.936	5.902.392.649	133.902	6.723.825.938	112,60	113,90

Pregled izvještenih sumnjivih transakcija po broju i vrijednosti:

Tabela 43: Broj izvještenih sumnjivih transakcija, po broju i vrijednosti

R. br.	Opis	Period		Period		%	
		01.01.-30.06.2017.godine		01.01.-30.06.2018. godine			
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	5	5.427.981	4	193.312	80	3,60
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	27	2.740.825	20	1.265.781	74,10	46,20
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	20	3.417.054	4	86.513	20	2,50
Ukupno		52	11.585.860	28	1.545.606	53,80	13,30

Podatak da broj i vrijednost izvještenih sumnjivih transakcija ima opadajući trend pokazuje da bi banke trebale da više pažnje posvećuju preventivnom djelovanju na SPNiFTA, te da je trend pada posebno izražen kod transakcija prijavljenih poslije roka od tri dana.

Banke, sa ciljem postizanja potpune usklađenosti sa standardima izvještavanja, trebaju unaprijediti indikatore za prepoznavanje sumnjivih transakcija i metode za prepoznavanje sumnjivih transakcija i sumnjivih aktivnosti klijenata, radi blagovremenog i kvalitetnog izvještavanja FOO-a.

U periodu 01.01.-30.06.2018. godine banke su prijavile 62 sumnjiva klijenta (83% u odnosu na isti period prethodne godine). Za četiri klijenata FOO je tražio dodatne podatke, kao i u istom periodu prethodne godine. Za ostale klijente, 58 klijenata (82% u odnosu na isti period prethodne godine) FOO nije tražio dodatne podatke.

Pregled prijavljenih sumnjivih klijenata u navedenom periodu sa uporednim podacima u istom periodu prethodne godine daje se u sljedećoj tabeli:

Tabela 44: Pregled prijavljenih sumnjivih klijenata

R. br.	Opis	Period		%	
		01.01.-30.06.2017.godine		01.01.-30.06.2018. godine	
		Broj	Broj	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6 (4/3)
1.	Sumnjivi klijenti za koje je FOO tražio dodatne podatke	4	4	4	100,00
2.	Sumnjivi klijenti za koje FOO nije tražio dodatne podatke	71	58	58	81,70
Ukupno		75	62	62	82,70

FBA je u kontrolama izvršenja naloga utvrdila da su banke postupale po datim nalogima, odnosno da su poduzimale mjere i aktivnosti na izvršenju istih. Poduzetim aktivnostima banke su izvršile 18 datih naloga (47%), a 20 datih naloga (53%) su djelimično izvršile.

Status datih naloga prikazan je u narednoj tabeli:

R. br.	Status datih naloga	Broj naloga	%	Prosjeak po banci
1.	Izvršeni nalozi	18	47	2,25
2.	Djelimično izvršeni nalozi	20	53	2,50
3.	Neizvršeni nalozi	0	0	0
Ukupno		38	100	4,75

Temeljem statusa datih naloga koji je utvrđen u kontrolama njihovog izvršenja u bankama može se zaključiti da je u bankarskom sektoru u FBiH kvantitet rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti umjeren, kvalitet upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti zadovoljavajući, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Za predmetni izvještajni period može se zaključiti da je bankarski sektor u FBiH većim dijelom usklađen sa propisanim standardima SPNiFTA.

1.4. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

Obzirom na značajne, zahtjevne i opsežne procese koji se vezuju za reformu regulatornog okvira za poslovanje i nadzor banaka i uspostavu novog okvira za restrukturiranje banaka, početak višegodišnjeg projekta prelaska sa postojeće supervizorske metodologije zasnovane na CAMELS-u na potpuno novi supervizorski okvir - SREP, uspostavu novog okvira izvještavanja uz postepeni prelazak sa postojećih izvještajnih formi, kako bi se zadržao kontinuitet nadzora poslovanja banaka i izvršila postepena prilagodba novom načinu procjene profila rizičnosti banaka, FBA će u 2018. godini nastaviti jačati supervizorske kapacitete u cilju implementacije novog regulatornog okvira, u skladu sa ZoB-om, ZoA i na osnovu njih donesenog seta podzakonskih akata. FBA će u narednom periodu nastaviti sa aktivnostima na daljnjem usklađivanju regulatornom okvira sa predmetnim EU Direktivama, međunarodnim standardima i najboljim supervizorskim praksama, što je dio priprema za priključenje BiH EU.

FBA će, u skladu sa propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, sa težištem na:

- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrisani veliki iznosi štednje i drugih depozita, primijenjenih praksi u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
- kapitalnom jačanju banaka, a posebno onih sa iznadprosječnim rastom aktive i banaka sa smanjenjem koeficijenta adekvatnosti kapitala;
- praćenju primjene MSFI 9, s ciljem adekvatnog vrednovanja finansijske imovine i izdvajanja rezervi za očekivane kreditne gubitke, u funkciji održavanja adekvatne kapitaliziranosti banaka u FBiH;
- sistemskom praćenju aktivnosti banaka na primjeni standarda SPNiFTA i unapređenju saradnje sa drugim nadležnim institucijama u ovom segmentu;
- uspostavi, širenju i unapređenju saradnje sa nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU čije članice imaju sjedište u FBiH, kao i drugih zemalja, u cilju efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, kao i saradnje i razmjene

informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, te sa međunarodnim finansijskim institucijama;

- unapređenju saradnje kroz potpisivanje novih sporazuma o saradnji sa relevantnim institucijama u BiH koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga;
- nastavku saradnje sa UBBiH sa ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja sa propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, te zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti sa ciljem realizacije mjera iz Reformske agende i Programa ekonomskih reformi koje se odnose na bankarski i finansijski sektor u FBiH, preporuka FSAP misije u cilju unapređenja kvalitete supervizije bankarskog sektora, kao i obaveza preuzetih Pismom namjere koje su vlade u BiH potpisale u sklopu aranžmana sa MMF-om, a koje se odnose na entitetske agencije za bankarstvo, projekata jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF, te u okviru USAID FINRA projekta i dr.

Realizacija navedenih aktivnosti uslovljena je kontinuiranim angažmanom i usklađenim institucionalnim djelovanjem svih dijelova sistema, sudske, zakonodavne i izvršne vlasti, efikasnim provođenjem ekonomskih reformi u realnom sektoru, kako bi se uskladio ostvareni napredak u monetarnoj sferi i bankarskom sektoru, unapređenjem zakonskih propisa u segmentima računovodstva i revizije, upravljanja imovinom, uspostave mehanizma vansudskog rješavanja dugova privrednih društava, sigurnosti i zaštite novca u trezorima i blagajnama banaka i u transportu, rješavanja ili ublažavanja prezaduženih građana, posebnih sudskih odjela za privredu i dr., što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta, koji bi podsticajno djelovao na bankarski sektor, realni sektor privrede i stanovništva.

Izvršavanje supervizorskih mjera i aktivnosti pretpostavlja kontinuirano operativno usavršavanje informacionog sistema, kao bitan preduslov za efikasan nadzor poslovanja banaka, odnosno informatičke podrške u funkciji upozoravanja i preventivnog djelovanja u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka, permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom sistemu i ukupnom privrednom sistemu, dostignutog nivoa razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, te činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor finansiranja banaka, od banaka se očekuje da u narednom periodu svoje aktivnosti usmjere na:

- kreditnu podršku privredi i stanovništvu, uz primjenu propisanih zahtjeva u pogledu upravljanja kreditnim rizicima i održavanja adekvatne kapitaliziranosti u odnosu na profil rizičnosti banke;
- efikasnost integralnog sistema upravljanja rizicima i unapređenje sistema ranog prepoznavanja povećanih kreditnih rizika, odnosno pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolia, kao i efikasnijim mjerama upravljanja NPL-ovima;
- usklađivanje poslovanja sa novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka;
- konzistentnu i potpunu primjenu MSFI 9, uz adekvatno dokumentovanje prve primjene istog i uporednih podataka u odnosu na MRS 39;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- aktivno učešće u provođenju reformskih mjera i mjera na rješavanju problema prezaduženosti građana, te finansijskoj konsolidaciji privrednih društava i dr.

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 30.06.2018. godine, dozvolu za rad FBA ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i jedno MKD (profitna organizacija), te 42 organizaciona dijela tri MKD-a čije je sjedište u RS-u.

U Prilogu 8. dati su osnovni podaci o MKF i MKD koji sa 30.06.2018. godine imaju dozvolu za rad FBA za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

Na dan 30.06.2018. godine, u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacionih dijelova, kojeg u skladu sa članom 13. ZoMKO-a, Registar vodi FBA, bilo je evidentirano ukupno 358 organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH, od čega u FBiH 231, RS-u 123 i četiri u Brčko Distriktu. Ukupan broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH nalazi se na istom nivou u odnosu na 31.12.2017. godine.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravno lice koje se, u skladu sa propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruženja građana i fizičkih lica. Osnivači su po osnovu doniranog kapitala za osnivanje MKF stekli pravo da budu registrovani kao osnivači bez prava vlasništva nad kapitalom. MKD se nalazi u 100% vlasništvu jedne MKF.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

Sa 30.06.2018. godine, mikrokreditni sektor u FBiH zapošljava ukupno 1.501 radnika, što je za 102 radnika ili 7% više u odnosu na stanje sa 31.12.2017. godine. MKF zapošljavaju 1.230 radnika ili 82%, a MKD 271 radnika ili 18%.

Podaci o broju i kvalifikacionoj strukturi zaposlenika prikazani su u sljedećem tabelarnom pregledu:

R. br.	Kvalifikacija	31.12.2017.		Ukupno	Učešće (%)	30.06.2018.		Ukupno	Učešće (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,21	3	0	3	0,20	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
3.	VKV	8	0	8	0,57	8	0	8	0,53	100
4.	SSS	498	74	572	40,89	500	109	609	40,57	106
5.	VSS	104	31	135	9,65	112	44	156	10,39	116
6.	VSS	560	76	636	45,46	566	115	681	45,37	107
7.	MR	40	1	41	2,93	38	2	40	2,66	98
8.	DR	2	1	3	0,21	2	1	3	0,20	100
Ukupno		1.216	183	1.399	100,00	1.230	271	1.501	100,00	107

Evidentno je da su u strukturi zaposlenih najveće učešće imali zaposlenici sa VSS - 45,37%, zatim SSS sa učešćem od 40,57% i VŠS od 10,39%. Procenat učešća zaposlenih sa srednjom stručnom spremom u porastu je u odnosu na 31.12.2017. godine za 6%, sa visokom stručnom

spremom za 7%, dok je procenat učešća zaposlenih sa višom stručnom spremom u porastu za 16%.

2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilans stanja

Aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2018. godine iznosi 563,3 miliona KM i za 36,4 miliona KM ili 7% je veća u odnosu na stanje sa 31.12.2017. godine. Rast aktive u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi sedam MKF i jedno MKD, dok su pad zabilježile četiri MKF. Pad aktive do 10% u odnosu na 31.12.2017. godine zabilježile su dvije MKF.

U prilogima 9. i 10. ove Informacije dat je konsolidirani prikaz bilansa stanja MKF i MKD, dok je u prilogu 11. dat pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO na dan 30.06.2018. godine.

Najveće učešće u ukupnoj bilansnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH ima pet MKF i jedno MKD, sa aktivom u iznosu od 522,5 miliona KM ili 93%.

Bilans stanja mikrokreditnog sektora sa 30.06.2018. godine i uporednim podacima sa 31.12.2017. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017. godine			30.06.2018. godine					Index
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9	10=(6+8)	11
AKTIVA										
1.	Novčana sredstva	21.989	24.841	46.830	48.095	11	10.537	8	58.632	125
2.	Plasmani bankama	1.210	0	1.210	1.220	0	0	0	1.220	101
3.	Kredit	329.758	81.396	411.154	318.856		116.599		435.455	106
4.	Rezer. za kred. gubitke	2.716	542	3.258	2.663		673		3.336	102
5.	Neto kredit	327.042	80.854	407.896	316.193	73	115.926	89	432.119	106
6.	Posl. pr. i ost. fik. aktiva	28.383	430	28.813	27.523	6	994	1	28.517	99
7.	Dugoročne investicije	33.061	0	33.061	33.061	8	0	0	33.061	100
8.	Ostala aktiva	8.062	1.243	9.305	7.997	2	1.973	2	9.970	107
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	158	30	188	160		38		198	105
Ukupno aktiva		419.589	107.338	526.927	433.929	100	129.392	100	563.321	107
PASIVA										
10.	Obav. po uzetim kred.	177.140	68.856	245.996	185.415	43	87.324	67	272.739	111
11.	Ostale obaveze	21.215	4.656	25.871	18.963	4	5.947	5	24.910	96
12.	Kapital	221.234	33.826	255.060	229.551	53	36.121	28	265.672	104
Ukupno pasiva		419.589	107.338	526.927	433.929	100	129.392	100	563.321	107
13.	Vanbilansna evidencija	110.554	420	110.974	151.328		938		152.266	137

U strukturi aktive, novčana sredstva iznose 58,6 miliona KM ili 10% i veća su za 11,8 miliona KM ili 25% u odnosu na 31.12.2017. godine. Plasmani bankama iznose 1,2 miliona KM i veći su za 1% u posmatranom periodu.

Neto mikrokrediti, odnosno bruto mikrokrediti umanjani za RKG iznose 432,1 milion KM ili 77% ukupne aktive i veći su za 24,2 miliona KM ili 6% u odnosu na 31.12.2017. godine. Rast neto mikrokredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je sedam MKF i jedno MKD, pad su zabilježile tri MKF, dok je jedna MKF zadržala približno isti nivo neto mikrokredita u posmatranom periodu.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 28,5 miliona KM ili 5% ukupne aktive i manja je za 0,3 miliona KM ili 1% u odnosu na kraj prethodne godine. Učešće fiksne aktive u odnosu na

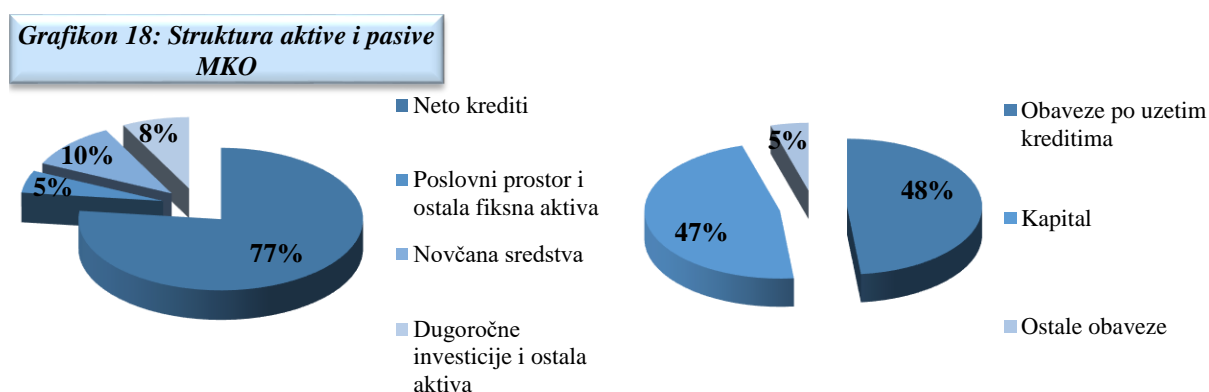
ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na nivou sektora iznosi 5,52%, što je u okviru dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, kod jedne MKF prekoračen je ovaj standard.

Dugoročne investicije iskazuju samo jedna MKF u iznosu od 33,1 milion KM i nije bilo promjena u odnosu na kraj prethodne godine.

Ostala aktiva (umanjena za rezervisanja na ostale stavke aktive osim mikrokredita), iznosi 9,8 miliona KM koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i dr.

Ove dvije bilansne pozicije čine 8% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Učešće ostale aktive na nivou mikrokreditnog sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 1,77%, a gledajući pojedinačno niti jedna MKO nema više od 10% iskazanog stanja na ovoj bilansnoj poziciji.

Struktura aktive i pasive mikrokreditnog sektora data je na sljedećem grafikonu:

2.1.2.2. Kapital i obaveze

Ukupna pasiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2018. godine iznosi 563,3 miliona KM, a u strukturi pasive, obaveze po uzetim kreditima iznose 272,7 miliona KM ili 48% ukupne pasive i veće su za 26,7 miliona KM ili 11% u odnosu na stanje sa 31.12.2017. godine.

Ročna struktura uzetih kredita daje se u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 48: Ročna struktura uzetih kredita

R. br.	Opis	31.12.2017. godine				30.06.2018. godine				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	Obaveze po uzetim kratkoroč. kreditima	86.518	18.273	104.791	38	82.081	32.890	114.971	42	110
2.	Obaveze po uzetim dugoroč. kreditima	90.622	50.583	141.205	62	103.334	54.434	157.768	58	112
	Ukupno	177.140	68.856	245.996	100	185.415	87.324	272.739	100	111

Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti iznose 157,7 miliona KM ili 58% i veći su za 12% u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni krediti (koje nemaju dvije MKF) iznose 115 miliona KM ili 42% i veći su za 10% u odnosu na kraj prethodne godine.

Ostale obaveze iznose 24,9 miliona KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obaveze za porez na dobit, obaveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Procent ostalih obaveza na nivou sektora u odnosu na ukupne obaveze iznosi 8,37%, a gledajući pojedinačno, ukupno šest MKF ima procent ostalih obaveza veći od 10% u odnosu na ukupne obaveze.

Ukupni kapital mikrokreditnog sektora u FBiH na dan 30.06.2018. godine iznosi 265,7 miliona KM ili 47% ukupne pasive i veći je za 10,6 miliona KM ili 4% u odnosu na kraj 2017. godine. Kapital MKF iznosi 229,6 miliona KM ili 86,4%, a kapital jednog MKD 36,1 milion KM ili 13,6%.

Struktura kapitala mikrokreditnog sektora prikazana je u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 49: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2017. godine					30.06.2018. godine					Indeks
		Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7=(3+5)	8	9	10	11	12=(8+10)	13=12/7
1.	Donirani kapital	45.851	20	0	0	45.851	47.047	20	0	0	47.047	103
2.	Osnovni kapital	3.820	2	30.600	90	34.420	3.820	2	30.600	85	34.420	100
3.	Višak/manjak prihoda nad rashodima	169.831	77	0	0	169.831	176.984	77	0	0	176.984	104
4.	Emisiona ažia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	Neraspoređena dobit	0	0	1.317	4	1.317	0	0	3.521	10	3.521	267
6.	Zakonske rezerve	0	0	1.909	6	1.909	0	0	2.000	5	2.000	105
7.	Ostale rezerve	1.732	1	0	0	1.732	1.700	1	0	0	1.700	98
Ukupno kapital		221.234	100	33.826	100	255.060	229.551	100	36.121	100	265.672	104

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 38,8% ukupne aktive, a dvije MKF imaju procenat iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

U strukturi kapitala MKF, najznačajnija stavka je višak prihoda nad rashodima, koji na konsolidiranom nivou iznosi 177 miliona KM i čini 77% ukupnog kapitala MKF, a veći je za 7,2 miliona KM ili 4% u odnosu na kraj prethodne godine.

Manjak prihoda nad rashodima za period od 01.01. do 30.06.2018. godine iskazale su tri MKF, a višak prihoda nad rashodima osam MKF. Višak prihoda nad rashodima na dan 30.06.2018. godine iskazalo je šest MKF, dok su pet MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja. Od tih pet MKF, dvije MKF su zahvaljujući vanrednim prihodima, na kraju drugog kvartala 2018. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Vanredni prihodi direktan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim mikrokreditima.

U istom periodu, jedno MKD je iskazalo neto dobit, odnosno dobit od redovnog poslovanja, kao rezultat neto finansijskih prihoda.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital, koji iznosi 47 miliona KM ili 20% ukupnog kapitala MKF. Iznos doniranog kapitala o kojem izvještavaju MKO veći je za 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Prema propisanim kvartalnim izvještajima koji se dostavljaju FBA, devet MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvještajima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Osnovni kapital MKF na dan 30.06.2018. godine iznosi 3,8 miliona KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na dvije MKF, iznose 1,7 miliona KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF.

Osnovni kapital jednog MKD iznosi 30,6 miliona KM i na istom je nivou kao i na kraju prethodne godine, dok neraspoređena dobit i dobit tekućeg perioda MKD-a iznosi 3,5 miliona KM.

2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje, na koje se u bilansnoj sumi odnosi iznos od 435,5 miliona KM ili 77% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Nivo ukupnih mikrokredita

sektora sastoji se od mikrokredita MKF, na koje se odnosi iznos od 318,9 miliona KM ili 73,2% od ukupnih mikrokredita, dok se na MKD odnosi iznos od 116,6 miliona KM ili 26,8% od ukupnih mikrokredita.

Neto mikrokrediti, koje čine ukupni mikrokrediti umanjeni za RKG prikazani su sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 50: Neto mikrokrediti								
R. br.	Opis	31.12.2017. godine			30.06.2018. godine			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Mikrokrediti	329.758	81.396	411.154	318.856	116.599	435.455	106
2.	Rezerve za kreditne gubitke	2.716	542	3.258	2.663	673	3.336	102
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	327.042	80.854	407.896	316.193	115.926	432.119	106

Neto mikrokrediti iznose 432,1 milion KM i za 6% su veći u odnosu na 31.12.2017. godine, dok su mikrokrediti na bruto osnovi, takođe, veći za 6% u odnosu na kraj prethodne godine. RKG iznose 3,3 miliona KM i veće su za 2% u odnosu na 31.12.2017. godine. Omjer RKG u odnosu na ukupan mikrokreditni portfolio iznosi 0,77%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2017. godine, bilježi poboljšanje od 0,02 procentna poena.

U sljedećoj tabeli prikazana je sektorska i ročna struktura mikrokredita na dan 30.06.2018. godine:

- 000 KM -

Tabela 51: Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30.06.2018. godine						
R. br.	Mikrokrediti	Kratkoročni mikrokrediti	Dugoročni mikrokrediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	242	6.622	28	6.892	55%
b.)	Trgovina	147	2.941	19	3.107	25%
c.)	Poljoprivreda	9	870	1	880	7%
d.)	Proizvodnja	158	1.417	6	1.581	12%
e.)	Ostalo	15	87	2	104	1%
	Ukupno 1:	571	11.937	56	12.564	100%
2.	Fizičkim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	4.946	71.052	219	76.217	18%
b.)	Trgovina	1.493	14.436	69	15.998	4%
c.)	Poljoprivreda	7.844	138.284	309	146.437	35%
d.)	Proizvodnja	700	7.539	43	8.282	2%
e.)	Stambene potrebe	2.334	86.789	190	89.313	21%
f.)	Ostalo	15.444	70.830	370	86.644	20%
	Ukupno 2:	32.761	388.930	1.200	422.891	100%
	Ukupno (1+2):	33.332	400.867	1.256	435.455	

Od ukupnog iznosa mikrokredita, iznos od 12,6 miliona KM ili 3% plasiran je pravnim licima, a 422,9 miliona KM ili 97% fizičkim licima. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne mikrokredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja, odnosi se iznos od 34,6 miliona KM ili 8%, a na dugoročne mikrokredite iznos od 400,9 miliona KM ili 92%. Dospjela nenaplaćena potraživanja ukupno iznose 1,3 miliona KM i gotovo u cijelosti se odnose na mikrokredite date fizičkim licima.

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu, i to za uslužne djelatnosti iznos od 6,9 miliona KM ili 55% i za trgovinu iznos od 3,1 milion KM ili 25%. Za proizvodnju je plasiran iznos od 1,6 miliona KM ili 12% od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, dok je za poljoprivredu plasiran iznos od 0,9 miliona KM ili 7%, a za ostale namjene iznos od 0,1 milion KM ili 1%. Od ukupnog iznosa mikrokredita plasiranih fizičkim licima, iznos od 146,4 miliona

KM ili 35% plasiran je za poljoprivredu, zatim za stambene potrebe iznos od 89,3 miliona KM ili 21%, za uslužne djelatnosti iznos od 76,2 miliona KM ili 18%, za trgovinu je plasiran iznos od 16 miliona KM ili 4%, za proizvodnju iznos od 8,3 miliona KM ili 2%, te za ostale namjene iznos od 86,7 miliona KM ili 20%. U narednoj tabeli prikazana je sektorska struktura mikrokredita:

-000 KM-

Tabela 52: Sektorska struktura mikrokredita

R. br.	Mikrokrediti za:	31.12.2017.	30.06.2018.	Učešće	Indeks
1	2	3	4	5	6=4/3
1.	Poljoprivredu	139.381	147.317	34%	106
2.	Stambene potrebe	82.832	89.313	21%	108
3.	Ostale namjene	81.589	86.748	20%	106
4.	Usluge	77.876	83.109	19%	107
5.	Trgovinu	20.202	19.105	4%	95
6.	Proizvodnju	9.274	9.863	2%	106
Ukupno		411.154	435.455	100%	106

U odnosu na kraj prethodne godine, procenat ukupnih mikrokredita koji se plasiraju po svim mikrokreditnim proizvodima u porastu je od 6% do 8%, osim mikrokredita za trgovinu, koji su u padu za 5%. U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti su u porastu za 6% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su se kratkoročni mikrokrediti, uključujući i dospjela potraživanja, u porastu za 9% u posmatranom periodu. U narednoj tabeli prikazana je ročna struktura mikrokredita:

-000 KM-

Tabela 53: Ročna struktura mikrokredita

R. br.	Opis	31.12.2017.	30.06.2018.	Učešće	Indeks
1	2	3	4	5	6=4/3
1.	Dugoročni mikrokrediti	379.401	400.867	92%	106
2.	Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	31.753	34.588	8%	109
Ukupno		411.154	435.455	100%	106

Ukoliko se posmatra sektorska i ročna struktura mikrokredita, može se zaključiti da se mikrokrediti većim dijelom odnose na dugoročne mikrokredite odobrene fizičkim licima, iz čega proizlazi da se mikrokrediti u najvećem broju slučajeva odobravaju licima koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja, kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala. Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija, MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog mikrokredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u grupe prema broju dana kašnjenja i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30.06.2018. godine daju se u sljedećoj tabeli:

Tabela 54: RKG sa stanjem na dan 30.06.2018. godine

R.br.	Dani kašnjenja	Stope rezervisanja	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
					Stopa rezervisanja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	426.447	97,93	0%	2	356	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	2.673	0,61	2%	41	0	53	1	0	54
3.	16 – 30	15%	2.669	0,61	100%	46	0	400	46	0	446
4.	31 – 60	50%	1.273	0,29	100%	36	0	637	36	0	673
5.	61 – 90	80%	823	0,19	100%	31	0	659	31	0	690
6.	91 – 180	100%	1.570	0,36	100%	85	0	1.586	85	0	1.671
Ukupno			435.455	100,00		241	356	3.335	199	0	3.534
7.	preko 180	Otpis	1.053		100%	87					

Evidentno je da 97,9% mikrokredita nije u kašnjenju, dok preostalih 2,1% mikrokredita ima kašnjenje u otplati od 1-180 dana. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim mikrokreditima koji imaju kašnjenje u otplati 1-180 dana iznosi 0,2 miliona KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 3,5 miliona KM i veće su za 3% u odnosu na 31.12.2017. godine što ukazuje da je došlo do blagog pogoršanja kvaliteta aktive.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfolia

U poređenju sa krajem prethodne godine, sa 30.06.2018. godine, mikrokreditni portfolio bilježi rast od 24,3 miliona KM ili 6%, dok se pokazatelji kvaliteta aktivnog mikrokreditnog portfolia nisu značajnije mijenjali u posmatranom periodu. Stopa RKG je, sa 0,79% koliko je iznosila na 31.12.2017. godine, smanjena na 0,77%. Isto tako, portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) bilježi blago poboljšanje, te je sa 0,89%, koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 0,84%. Ukupan rezultat sistema po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%), a gledajući pojedinačno dvije MKF ne zadovoljavaju propisani standard. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja (PAR>1 dana), bilježi blago pogoršanje, te je sa 1,95% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 2,07%.

U prvih šest mjeseci 2018. godine, na nivou mikrokreditnog sektora izvršen je otpis u ukupnom iznosu od 2,3 miliona KM, od čega se 2,1 milion KM ili 0,99% odnosi na otpisanu glavnice, što se odnosi na 1.023 mikrokreditne partije (999 otpisane mikrokreditne partije odnose se na fizičke osobe, a 24 na pravne osobe). Iznos otpisane glavnice sa 30.06.2018. godine smanjen je za 1,8 milion KM u odnosu na kraj 2017 godine (3,9 miliona KM ili 1%) što je manje za 0,01 procentni poen u odnosu na kraj prethodne godine, te se nalazi u okviru propisanog standarda. Dvije MKF ne zadovoljavaju standard FBA u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%. Na nivou mikrokreditnog sektora, u toku prvih šest mjeseci 2018. godine, izvršena je naplata 3,9 miliona KM otpisane glavnice i 0,3 miliona KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom periodu trajni otpis iznosio 79 hiljada KM po glavnici i 11 hiljada KM po kamati. Iznosi ukupnih potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati sa stanjem na dan 30.06.2018. godine prikazani su u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 55: Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati							
R. br.	Opis	Fizička lica		Pravna lica		Ukupno	
		Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7=(3+5)	8=(4+6)
1.	Početno stanje na datum 01.01.2018.	95.612	10.282	2.867	306	98.479	10.588
2.	Promjene u 2018. godini:						
3.	Novi otpis u tekućoj godini	1.879	158	218		2.097	173
4.	<i>otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	966	79	77	6	1.043	85
5.	<i>otpis u periodu 01.04.-30.06.</i>	913	79	141	9	1.054	88
6.	Naplaćeno u tekućoj godini	3.884	341	58	3	3.942	344
7.	<i>naplata otpisa u periodu 01.01.-31.03.</i>	1.929	161	16	0	1.945	161
8.	<i>naplata otpisa u periodu 01.04.-30.06.</i>	1.955	180	42	3	1.997	183
9.	Trajni otpis u tekućoj godini	79	11	0	0	79	11
10.	<i>naplata otpisa u periodu 01.01.-31.03.</i>	27	7	0	0	27	7
11.	<i>naplata otpisa u periodu 01.04.-30.06.</i>	52	4	0	0	52	4
	Saldo na datum 30.06.2018.	93.528	10.088	3.027	318	96.555	10.406

* Napomena: Podaci u Tabeli 55. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u vanbilansnoj evidenciji za iznos od 1,5 miliona KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate kao dio vansudskih nagodbi kod tri MKF.

Ukupna potraživanja po otpisanim mikrokreditima koja se nalaze u vanbilansnoj evidenciji sa 30.06.2018. godine iznose 109,6 miliona KM i manja su za 2% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.2.4. Profitabilnost

U periodu 01.01.-30.06.2018. godine, MKD je iskazalo neto dobit u iznosu od 2,3 miliona KM, dok je u istom periodu prethodne godine u tom MKD-u neto dobit iznosila 0,3 miliona KM.

U istom periodu MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9,2 miliona KM, dok su u istom periodu prethodne godine, MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9,5 miliona KM.

U prilogima 12. i 13. daje se bilans uspjeha za MKF i za MKD.

U prvj polovini 2018. godine, od ukupno 11 MKF, osam MKF je iskazalo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9,3 miliona KM, dok su tri MKF iskazale manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 0,1 milion KM.

Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH, iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 11,5 miliona KM, što je za 1,8 miliona KM ili 18% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Struktura bilansa uspjeha mikrokreditnog sektora FBiH je prikazana u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 56: Bilans uspjeha mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.06.2017. g.				Za period 01.01. - 30.06.2018. g.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	34.090	3.244	37.334	89	31.902	8.583	40.485	90	108
1.2.	Operativni prihodi	4.271	276	4.547	11	3.635	761	4.396	10	97
2.	Ukupni prihodi (1.1.+1.2.)	38.361	3.520	41.881	100	35.537	9.344	44.881	100	107
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamata i slični rashodi	4.484	1.031	5.515	14	4.155	1.722	5.877	15	107
3.2.	Operativni rashodi	27.951	2.051	30.002	80	27.017	4.330	31.347	79	104
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	1.967	177	2.144	6	1.687	671	2.358	6	110
4.	Ukupni rashodi (3.1.+3.2.+3.3.)	34.402	3.259	37.661	100	32.859	6.723	39.582	100	105
5.	Vanredni prihodi	5.870	34	5.904		6.870	18	6.888		117
6.	Vanredni rashodi	373	4	377		310	88	398		106
7.	Ukupno prihodi -rashodi (2+5-4-6)	9.456	291	9.747		9.238	2.551	11.789		121
8.	Višak/manjak prihoda nad rashodima	9.456		9.456		9.238		9.238		98
9.	Dobit prije oporezivanja		291	291			2.551	2.551		
10.	Porezi			0			255	255		
11.	Neto dobit/gubitak		291	291			2.296	2.296		
12.	Ukupan fin. rezultat			9.747				11.534		

Ukupni prihodi mikrokreditnog sektora za period 01.01.-30.06.2018. godine iznose 44,9 miliona KM. U odnosu na isti period prethodne godine, ukupni prihodi veći su za 3 miliona KM ili 7%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 40,5 miliona KM ili 90% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 3,2 miliona KM ili 8%, dok operativni prihodi iznose 4,4 miliona KM ili 10% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 0,2 miliona KM, odnosno za 3%.

Vanredni prihodi mikrokreditnog sektora ostvareni u periodu od 01.01.-30.06.2018. godine iznose 6,9 miliona KM i veći su za 1 milion KM, odnosno 17% u odnosu na isti period prethodne godine. Vanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim mikrokreditima.

Ukupni rashodi iznose 39,6 miliona KM od kojih se 32,9 miliona KM ili 83% odnosi na rashode MKF, a 6,7 miliona KM ili 17% na rashode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine ukupni rashodi veći su za 1,9 miliona KM ili 5%. U strukturi rashoda, iznos od 5,9 miliona KM ili 15% ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i veći su za 0,4 miliona KM, odnosno 7% u odnosu na isti period prethodne godine. Operativni rashodi iznose 31,3 miliona KM ili 79% ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 1,3 miliona KM ili 4%. Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke iznose 2,4 miliona KM ili 6% od ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 0,2 miliona KM ili 10%. Vanredni rashodi MKO ostvareni u toku prvih šest mjeseci 2018. godine iznose 0,4 miliona KM i veći su za 6% u odnosu na isti period prethodne godine.

2.1.2.5. Ponderisane NKS i EKS

EKS na mikrokredite je ukupna cijena tih mikrokredita, a obračunava se i iskazuje u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite. Ponderisane NKS i EKS računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

U skladu sa mjesečnim izvještajima o ponderisanim NKS i EKS po kreditima, u drugom kvartalu 2018. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 115,9 miliona KM, što je za 10,8 miliona KM, odnosno 10% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom periodu prethodne godine. Sa stanjem na 30.06.2018. godine, MKO su imale 165.280 aktivnih kreditnih partija, što je za 9.368 kreditnih partija, odnosno 6% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Prosječan iznos mikrokredita na nivou sektora, na dan 30.06.2018. godine, bio je 2.634 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.310 KM, dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 4.274 KM.

U sljedećoj tabeli su prikazane prosječne NKS i EKS na mikrokredite po proizvodima:

Tabela 57: Prosječne ponderisane NKS i EKS na mikrokredite za I polugodište 2018.g.-po proizvodima				
R. br.	Opis	Ukupan iznos isplata mikrokredita u II kvartalu 2018. godine (u 000 KM)	Ponderisana NKS (prosječna)	Ponderisana EKS (prosječna)
1	2	3	4	5
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	19.006	20,32%	27,18%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.794	19,12%	25,90%
1.2.	Trgovinu	813	20,16%	28,88%
1.3.	Poljoprivredu	4.314	18,04%	24,56%
1.4.	Proizvodnju	364	18,11%	23,83%
1.5.	Stambene potrebe	1.274	21,27%	29,16%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	2.387	19,25%	24,26%
1.7.	Ostalo	7.060	22,50%	29,89%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	96.851	19,73%	23,42%
2.1.	Uslužne djelatnosti	18.333	19,49%	22,95%
2.2.	Trgovinu	3.539	19,68%	23,55%
2.3.	Poljoprivredu	31.448	18,36%	21,62%
2.4.	Proizvodnju	1.944	19,19%	22,67%
2.5.	Stambene potrebe	21.666	19,26%	22,43%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	2.225	21,20%	25,96%
2.7.	Ostalo	17.696	22,87%	28,08%
Ukupno		115.857	19,83%	24,04%

Za kratkoročne mikrokredite, prosječna ponderisana NKS kreće se u rasponu od 18,04%, za poljoprivredu, do 22,50% za ostale kredite, a EKS u rasponu 23,83%, za proizvodnju, do 29,89%, za ostale mikrokredite. Prosječna ponderisana NKS na dugoročne kredite kreće se u

rasponu 18,36%, za poljoprivredu, do 22,87%, za ostale mikrokredite, a EKS u rasponu od 21,62%, za poljoprivredu, do 28,08%, za ostale mikrokredite. Analizirajući EKS po kreditnim proizvodima, mikrokrediti plasirani za poljoprivredu i proizvodnju imaju manju kamatnu stopu od nenamjenskih i ostalih mikrokredita.

MKO su smanjile EKS na ukupne mikrokredite, pa su tako, na kraju drugog kvartala 2018. godine, prosječne ponderisane EKS na ukupne mikrokredite u sektoru iznosile 24,04%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2017. godine, ostvarile pad od 0,69 procentnih poena. Posmatrajući isti period, prosječne ponderisane EKS na kratkoročne kredite iznosile su 27,18%, te su zabilježile pad od 0,85 procentnih poena. Prosječne ponderisane EKS na dugoročne kredite na kraju drugog kvartala 2018. godine, iznosile su 23,42%, te su u padu za 0,71 procentni poen u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

2.1.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA MIKROKREDITNOG SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA

U periodu 01.01.-30.06.2018. godine MKO su, prema Izvještajima o gotovinskim transakcijama od 30.000 KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama (Obrazac SPNiFTA, tabele A i B), koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o 224 transakcije (157% u odnosu na isti period prethodne godine) u vrijednosti od 271.397 KM (104% u odnosu na isti period prethodne godine). FOO nije tražio dodatne podatke za ove transakcije.

U istom periodu prijavljen je 51 sumnjiv klijent (73% u odnosu na isti period prethodne godine), za koje FOO nije tražio dodatne podatke.

U tabeli 58. prikazan je broj i vrijednost izviještenih transakcija, a u tabeli 59. broj izviještenih sumnjivih klijenata:

Tabela 58: Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija

R. br.	Opis	Period 01.01.-30.06.2017.		Period 01.01.-30.06.2018.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije za koje je FOO tražio podatke	0	0	0	0	0	0
2.	Transakcije za koje FOO nije tražio podatke	143	260.691	224	271.397	157	104
Ukupno		143	260.691	224	271.397	157	104

Tabela 59: Pregled broja prijavljenih sumnjivih klijenata

R. br.	Opis	Period 01.01.-30.06.2017.	Period 01.01.-30.06.2018.	%
		Broj	Broj	Broj
1	2	3	4	5(4/3)
1.	Sumnjivi klijenti za koje je FOO tražio podatke	0	0	0
2.	Sumnjivi klijenti za koje FOO nije tražio podatke	70	51	73
Ukupno		70	51	73

U kontrolama usklađenosti poslovanja MKO sa standardima SPNiFTA utvrđene su određene neusklađenosti, za koje su dati nalozi za njihovo otklanjanje, a na temelju čega su date ocjene kvantiteta rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i kvaliteta upravljanja ovim rizikom, te je izražen supervizorski stav i data ocjena usklađenosti.

U narednoj tabeli prikazane su ove ocjene i elementi ovih ocjena:

Tabela 60: Supervizorske ocjene

Kvantitet rizika			Kvalitet upravljanja rizikom				Supervizorska zabrinutost	
Visok	Umjeren	Nizak	Slab	Na granici zadovoljavajućeg	Zadovoljavajući	Jak	Postoji	Ne postoji
-	4	-	-	-	4	-	-	4

Na temelju navedenog, te na osnovu kontrolom utvrđenog stanja u MKO, može se zaključiti da je kvantitet rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti umjeren, kvalitet upravljanja ovim rizikom zadovoljavajući, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost, odnosno da je mikrokreditni sektor u FBiH većim dijelom usklađen sa standardima SPNiFTA.

2.1.4. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

U segmentu nadzora poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH, FBA će u okviru propisanih nadležnosti u narednom periodu nastaviti sa planiranim aktivnostima, koje će biti usmjerene na:

- unapređenje postojećeg podzakonskog okvira za poslovanje i nadzor MKO;
- nadzor usklađenosti poslovanja MKO sa zakonskim propisima sa ciljem pune primjene odredbi ZoMKO u pogledu ostvarenja propisanih ciljeva mikrokreditiranja u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva;
- izvršenje planiranih kontrola usklađenosti MKO sa propisanim regulatornim zahtjevima, sa ciljem potpune i adekvatne primjene važećih propisa i povećanja transparentnosti poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH i poduzimanje odgovarajućih supervizorskih mjera.

Mikrokreditni sektor u FBiH ima obavezu da u svom poslovanju, a polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva i ciljeva mikrokreditiranja, primjenjuje propisane standarde i ograničenja u obavljanju poslova mikrokreditiranja, izvještavanja i revizije. U vezi sa navedenim, potrebno je da nadležna tijela MKO u skladu sa propisanim nadležnostima i odgovornostima osiguravaju:

- usklađenost poslovanja sa zakonskom odredbom prema kojoj se cilj obavljanja djelatnosti mikrokreditiranja poboljšanje materijalnoga položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti, pružanja podrške razvoju poduzetništva i sticanju dobiti poduzetnika - korisnika mikrokredita.
- usklađenost i kontrolu kamatnih stopa na mikrokredite, polazeći od osnovnih ciljeva mikrokreditiranja i zakonskih odredbi o zaštiti korisnika finansijskih usluga, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- održavanje i unapređenje zdrave prakse upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnost sistema internih kontrola i neovisne funkcije interne revizije;
- optimiziranje resursa i primjenu principa odgovornog kreditiranja putem mikrokreditiranja, odnosno zdravih praksi u poslovanju sa sredstvima fondacije;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a;
- poboljšanju transparentnosti poslovanja i jačanju institucionalnih kapaciteta i dr.

MKF koje su manje kapitalizirane i/ili imaju materijalno značajan iznos otpisanih mikrokredita trebaju uspostaviti i realizirati jasna i konzistentna strateška opredjeljenja u pogledu mogućeg iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, odnosno pripajanja većim i snažnijim MKF, kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila budućnost zaposlenih u MKO, a sve u cilju očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i ostvarenju zakonom propisanih ciljeva i djelatnosti mikrokreditiranja.

2.2. LIZING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH

2.2.1.1. Broj lizing društava

Dozvolu za obavljanje poslova lizinga na dan 30.06.2018. godine posjeduje sedam lizing društva u FBiH. U odnosu na prethodni kvartal 2018. godine došlo je do povećanja broja lizing društava, obzirom da je FBA u toku drugog kvartala 2018. godine izdala dozvolu za rad novom lizing društvu, koje planira da otpočne sa poslovnim aktivnostima u toku trećeg kvartala 2018. godine.

U prilogu 14. daju se osnovni podaci o lizing društvima u FBiH.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva lizing društava u FBiH je sljedeća: tri lizing društva se nalaze u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, jedno lizing društvo se nalazi u većinskom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, jedno lizing društvo se nalaze u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnog fizičkog lica, dok se dva lizing društva nalaze u 100%-tnom vlasništvu rezidentnih pravnih lica.

Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture lizing društava dati su u prilogu 15.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 30.06.2018. godine u lizing sektoru u FBiH je ukupno 105 zaposlenika, od čega su 99 zaposlenika angažovani putem ugovora o radu (izvještajna kategorija stalno zaposleni), dok je šest zaposlenika angažovano putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (izvještajna kategorija privremeno zaposleni).

U sljedećoj tabeli su iskazani podaci o broju zaposlenih u lizing sektoru FBiH po periodima:

<i>Tabela 61: Broj zaposlenih u lizing sektoru</i>					
	31.12.2016	31.12.2017	30.6.2018	Indeks (2/1)	Indeks (3/2)
	1	2	3	4	5
Broj zaposlenih u lizing društvima sa sjedištem u FBiH					
Broj stalno zaposlenih	149	98	99	66	101
Broj privremeno zaposlenih	11	6	6	55	100
Ukupno	160	104	105	65	101

U kvalifikacionoj strukturi zaposlenika u lizing sektoru na dan 30.06.2018. godine nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodne izvještajne periode. I dalje najveće učešće imaju zaposlenici sa visokom stručnom spremom (75,2%), nakon čega slijede zaposlenici sa srednjom stručnom spremom (13,3%).

U sljedećoj tabeli su iskazani podaci o kvalifikacionoj strukturi zaposlenih u lizing sektoru po periodima:

Tabela 62: Kvalifikaciona struktura zaposlenih

	31.12.2016		31.12.2017		30.06.2018		Indeks (2/1)	Indeks (2/3)
	1	2	3	4	5			
Visoka stručna sprema	120	75,0%	81	77,9%	79	75,2%	68	98
Viša stručna sprema	5	3,1%	4	3,8%	4	3,8%	80	100
Srednja stručna sprema	23	14,4%	13	12,5%	14	13,3%	57	108
Ostali	12	7,5%	6	5,8%	8	7,6%	50	133
Ukupno	160	100,0%	104	100,0%	105	100,0%	65	101

Ocjena performansi lizing društva mjerena putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom) zasnovana je na pokazateljima da se na dan 30.06.2018. godine na nivou lizinga sektora u FBiH na svakog zaposlenika odnosilo 2,6 miliona KM aktive. Ovaj pokazatelj je veći u odnosu na prethodni izvještajni period za 112 hiljada KM ili 4,5%. Analitički pokazatelji za pojedinačna lizing društva u FBiH kreću se u rasponu od 0,4 do 3,8 miliona KM aktive po zaposlenom.

2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 30.06.2018. godine iznosila je 274,4 miliona KM i veća je za 14,2 miliona KM ili 5,5% u odnosu na 31.12.2017. godine. U prilogu 16. dat je konsolidovani bilans stanja lizing društava u FBiH.

Ukoliko se uporede pojedinačne aktive šest lizing društava na dan 30.06.2018. godine sa podacima na dan 31.12.2017. godine, dolazi se do zaključka da je kod jednog lizing društva iskazan porast bilansne sume u iznosu od 28,2 miliona KM, dok je kod pet lizing društava iskazan pad bilansne sume u ukupnom iznosu od 14,0 miliona KM, od čega se na jedno lizing društvo odnosi 8,9 miliona KM ili 63,6% od ukupnog iznosa smanjenja bilansne sume.

Na dva lizing društva, posmatrano po veličini aktive, odnosi se 70,4% od ukupne aktive lizing društava u FBiH.

U prilogu 17. daje se rangiranje aktive lizing društava u FBiH, dok su u prilogu 18. iskazani osnovni finansijski pokazatelji lizing društava i banaka koje obavljaju poslove finansijskog lizinga.

U strukturi ukupne aktive lizing sektora u FBiH najznačajnije učešće su imala neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, koja iznose 195 miliona KM ili 71% od ukupne aktive. U poređenju sa 31.12.2017. godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga su veća za 19,0 miliona KM ili 10,8%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća za 19,6 miliona KM ili 10,2%.

Uvidom u izvještaje banke koja obavlja poslove finansijskog lizinga, konstatovano je da su iskazana neto potraživanja po osnovu ugovora finansijskog lizinga u iznosu od 77,1 milion KM, što ukazuje da su neto potraživanja na nivou lizing sistema iznosila 272,1 miliona KM i ista su za 10,2 miliona KM ili 3,89% veća u odnosu na 31.12.2017. godine.

U strukturi potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na nivou sektora lizinga, na ugovore koji su odobreni po osnovu finansiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti se odnosi 88,5%, na ugovore odobrene po osnovu finansiranja opreme se odnosi 10,2%, dok se na ugovore finansijskog lizinga putem kojih su finansirane nekretnine odnosi 1,3%.

U sljedećim tabelama iskazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu na nivou lizing sektora u FBiH (potraživanja prije umanjena po osnovu rezervi za gubitke) na dan 30.06.2018. godine i uporedni pregled strukture potraživanja sa 31.12.2017. godine i 30.06.2018. godine:

-u 000 KM-

Tabela 63: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - 30.06.2018. godine					
Prema predmetu lizinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Putnička vozila	29.167	52.553	852	82.572	42,1%
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	34.777	54.701	1.667	91.145	46,4%
Mašine i oprema	9.479	10.101	456	20.036	10,2%
Nekretnine	434	2.111	53	2.598	1,3%
Ostalo	8	0	0	8	0,0%
Ukupno	73.865	119.466	3.028	196.359	100,0%
Prema korisniku lizinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Pravna lica	66.847	104.867	2.777	174.490	88,9%
Preduzetnici	1.587	2.492	87	4.166	2,1%
Fizička lica	3.974	8.891	155	13.020	6,6%
Ostalo	1.457	3.216	9	4.683	2,4%
Ukupno	73.865	119.466	3.028	196.359	100,0%

-u 000 KM-

Tabela 64: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled			
Prema predmetu lizinga	Potraživanja na dan 31.12.2017. godine	Potraživanja na dan 30.06.2018. godine	Indeks
1	2	3	4=3/2
Putnička vozila	73.142	82.572	113
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	79.545	91.145	115
Mašine i oprema	22.343	20.036	90
Nekretnine	3.037	2.598	86
Ostalo	18	8	44
Ukupno	178.085	196.359	110
Prema korisniku lizinga	Potraživanja na dan 31.12.2017. godine	Potraživanja na dan 30.06.2018. godine	Indeks
1	2	3	4=3/2
Pravna lica	156.216	174.490	112
Preduzetnici	3.951	4.166	105
Fizička lica	12.678	13.020	103
Ostalo	5.240	4.683	89
Ukupno	178.085	196.359	110

Neto potraživanja po osnovu zajma su na dan 30.06.2018. godine iznosila 10,9 milion KM ili 4,0% od iznosa ukupne aktive lizing sektora. U odnosu na 31.12.2017. godine, neto potraživanja po osnovu zajma su smanjena za 2,6 milion KM ili 19,3%, dok su bruto potraživanja smanjena za 2,6 miliona KM ili 16,6%. Potraživanja po osnovu zajmova u strukturi ukupne aktive lizing društava su smanjena zbog kontinuiranog smanjenja potraživanja po osnovu zajma, jer je odredbama ZoL-a zabranjeno lizing društvima zaključivanje novih ugovora o zajmu, pri čemu će ostati evidentirani u bilansima lizing društava u FBiH dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni.

Iskazani iznos neto potraživanja po osnovu zajma se odnosi na potraživanja jednog lizing društva, koje u svom portfoliju ima značajne iznose potraživanja po zajmu supsidijarnih lica, putem kojih su prije stupanja na snagu ZoL-a finansirani projekti izgradnje nekretnina.

Iskazano stanje bilansne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 30.06.2018. godine je iznosilo 11,3 miliona KM, što je za 2,5 miliona KM ili 17,9% manje u odnosu na 31.12.2017.

godine. Učešće navedene pozicije u ukupnoj aktivi na dan 30.06.2018. godine je iznosilo 4,1%, što je manje u odnosu na 31.12.2017. godine, kada je iznosilo 5,3%.

Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 30.06.2018. godine iznosilo 11,8 milion KM, što je za 5,1 milion KM ili 30,2% manje u odnosu na 31.12.2017. godine. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva lizing društava kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 30.06.2018. godine je iznosila 34,6 miliona KM i za 6,0 miliona KM ili 21,0% je više u odnosu na 31.12.2017. godine. Pojedinačno posmatrano, kod jednog lizing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga u iznosu od 7,3 miliona KM, dok je kod pet lizing društava iskazano smanjenje u iznosu od 1,3 miliona KM, od čega se 928 hiljada KM ili 74,5% odnosi na smanjenje iskazano od strane jednog lizing društva.

U sljedećoj tabeli iskazana je struktura neto bilansnih pozicija aktive sektora lizinga:

u 000 KM-

Tabela 65: Struktura neto bilansnih pozicija aktive

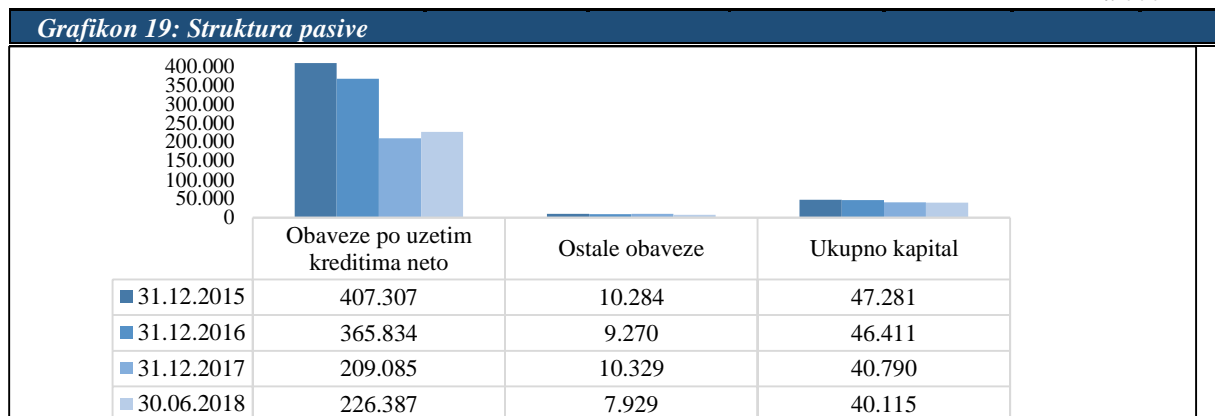
Opis	31.12.2017	Učešće u aktivi %	30.6.2018	Učešće u aktivi %	Indeks
1	2	3	4	5	6=4/2
Finansijski lizing	176.007	67,6%	194.966	71,0%	110,8
Operativni lizing	28.616	11,0%	34.637	12,6%	121,0
Zajam	13.449	5,2%	10.856	4,0%	80,7
Ostala imovina	42.132	16,2%	33.972	12,4%	80,6
Ukupno	260.204	100,0%	274.431	100,0%	105,5

2.2.2.2. Kapital i obaveze

Ukupne obaveze lizing sektora na dan 30.06.2018. godine su iznosile 234,3 miliona KM, što čini 85,4% ukupne pasive lizing društava u FBiH. U poređenju sa stanjem na 31.12.2017. godine ukupne obaveze na nivou sektora su povećane za 14,3 miliona KM ili 6,8%.

U sljedećem grafikonu je iskazana struktura pasive sektora lizinga u FBiH:

-u 000 KM-

Cjelokupan iznos obaveza po uzetim kreditima se odnosi na dugoročne obaveze po kreditima. Obaveze lizing društava u FBiH po uzetim kreditima na dan 30.06.2018. godine i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive lizing sektora - 82,5% od ukupnog iznosa bilansne sume. U poređenju sa 31.12.2017. godine, pozicija obaveza po kreditima je povećana za 17,3 miliona KM ili 8,3%. Iskazano povećanje je uzrokovano porastom tržišnih aktivnosti sektora.

Na zaduženja kod komercijalnih stranih i domaćih banaka, koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima lizing društva pripadaju, se odnosi 27,6% od ukupnih kreditnih zaduženja, dok se 39,2% odnosi na direktna zaduženja od osnivača i 33,2% se odnosi na zaduženja od evropskih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG). Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih preduzeća, a obezbjeđena su bankarskim garancijama izdatim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Ukupna ponderisana NKS koju lizing društva plaćaju na izvore sredstava u periodu od 01.01. do 30.06.2018. godine je iznosila 1,4% na godišnjem nivou (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u posmatranom periodu) i ista je veća u odnosu na 31.12.2017. godine kada je iznosila 1,2%.

Ukupni kapital lizing sektora na dan 30.06.2018. godine iznosio je 40,1 milion KM. U poređenju sa 31.12.2017. godine, navedena pozicija je smanjena za 675 hiljada KM ili 1,7%. Ukupno neto smanjenje kapitala je uzrokovano isplatom dobiti vlasnicima od strane dva lizing društva, u ukupnom iznosu od 4,3 miliona KM. Pojedinačno posmatrano, kod dva lizing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u iznosu od 1,0 milion KM (uslijed pozitivnog poslovanja istih), dok je kod četiri lizing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 1,7 miliona KM. Sva lizing društva u FBiH su iskazala ukupan iznos kapitala veći od minimalnog iznosa (250 hiljada KM) propisanog odredbama člana 8. ZoL-a.

2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Prema podacima iz izvještaja lizing sektora, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 30.06.2018. godine iskazane su u iznosu od 1,4 milion KM i iste su manje za 685 hiljada KM ili 33,0% u odnosu na 31.12.2017. godine. U strukturi potraživanja po finansijskom lizingu na dan 30.06.2018. godine iskazano je ukupno 3,0 miliona KM dospjelih neizmirenih potraživanja i ista su manja za 396 hiljada KM ili 11,6% u odnosu na 31.12.2017. godine.

U prilogu 19. daje se daje detaljan pregled rezervi za finansijski lizing, a u sljedećoj tabeli struktura formiranih rezervi za gubitke lizing sektora po kategorijama kašnjenja:

-u 000 KM-

Tabela 66: Formirane rezerve lizing sektora za finansijski lizing po kategorijama kašnjenja			
Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2017.	Ukupne rezerve 30.06.2018.	Indeks
1	2	3	4=3/2
0-60	931	909	98
60-90	164	103	63
90-180	104	106	102
preko 180	879	156	18
preko 360	0	119	n/a
Ukupno	2.078	1.393	67

Smanjenje iznosa formiranih rezervi za gubitke dodatno ukazuje na stabilizaciju poslovanja i činjenicu da u toku prve polovine 2018. godine nije došlo do pogoršanja kvaliteta portfolia koji se odnosi na potraživanja po finansijskom lizingu. Posmatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, u poređenju sa 31.12.2017. godine, konstatovano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja od 0-60, 60-90 i preko 180 dana, dok je povećanje evidentirano u kategorijama od 90-180 dana i preko 360 dana.

Rezerve za zajmove na dan 30.06.2018. godine su iznosile 1,9 miliona KM i ostale su približno iste kao i na 31.12.2017. godine. Cjelokupan iznos formiranih rezervi za zajmove na dan 30.06.2018. godine su formirane od strane jednog lizing društva koje u svom portfoliu ima

značajan iznos potraživanja po ugovorima zajma od subsidijarnih lica i iste se nalaze u kategoriji do 60 dana kašnjenja. U prilogu 20. daje se pregled rezervi za zajmove lizing društava.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po finansijskom lizingu i zajmu na dan 30.06.2018. godine je iznosio 76,7 miliona KM, što je smanjenje za 7,5 miliona KM ili 8,9% u odnosu na iznos iskazan krajem prethodne poslovne godine. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, iznos od 40,7 miliona KM ili 53,1% se odnosi na izvršene otpise jednog lizing društva. Smanjenje ukupnog iznosa otpisanih potraživanja je uzrokovano značajnim iznosom naplate otpisanog potraživanja po osnovu ugovora o zajmu od strane jednog lizing društva u iznosu 3,0 miliona KM, što predstavlja 94,4% od ukupno iskazanog iznosa naplate otpisanih potraživanja sektora lizinga. Smanjenje je, takođe, uzrokovano i značajnim iznosom iskazanih trajnih otpisa koje je iskazalo isto lizing društvo u iznosu od 4,9 miliona KM, a koje se odnosi na ostatak nenaplaćenog potraživanja po istom ugovoru zajma.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga, usljed raskida lizing ugovora sa korisnikom lizinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup, na dan 30.06.2018. godine na nivou lizing sektora je smanjena u odnosu na 31.12.2017. godine za 2,3 miliona KM ili 77,3%, dok je broj izuzetih predmeta manji za osam jedinica. Najznačajnija promjena u broju i vrijednosti izuzetih predmeta lizinga je iskazana na poziciji nekretnina, koja je u odnosu na prethodni izvještajni period smanjena za 1,9 miliona KM ili 83,5% i odnosi se na pet jedinica (smanjenje od četiri jedinice iskazano kod jednog lizing društva). Struktura izuzetih predmeta sektora lizinga je iskazana u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM -

Tabela 67: Izuzeti predmeti sektora lizinga

Vrsta predmeta lizinga	31.12.2017		30.06.2018	
	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta lizinga	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta lizinga
1	2	3	4	5
Putnička vozila	12	198	17	166
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	13	129	8	39
Mašine i oprema	8	454	5	112
Nekretnine	9	2.246	4	370
Ostalo	0	0	0	0
Ukupno	42	3.027	34	687

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta lizing sektora na dan 30.06.2018. godine, iznos od 370 hiljada KM ili 53,9% se i dalje odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su lizing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika lizinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na dva lizing društva.

Posmatrano na nivou sistema lizinga na dan 30.06.2018. godine, tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga iznosi 10,1 miliona KM i ista je smanjena za 2,9 miliona KM ili 22,4% u odnosu na 31.12.2017. godine. Od naprijed navedenog iznosa izuzetih predmeta lizinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove lizinga, odnosi se 9,5 miliona KM ili 93,2% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na nivou sistema lizinga.

Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja finansiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo finansiranje preuzetih nekretnina putem finansijskog ili operativnog lizinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.2.2.4. Profitabilnost

Na nivou sektora lizinga u periodu od 01.01. do 30.06.2018. godine iskazana je dobit u iznosu od 4,2 miliona KM. Pojedinačno posmatrano, četiri lizing društva iskazala su pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 4,6 miliona KM, od čega se na jedno društvo odnosi 2,4 miliona KM ili 53%, dok su dva lizing društva iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 392 hiljade KM.

Konsolidirani bilans uspjeha lizing društava u FBiH sa 30.06.2018. godine iskazan je u prilogu 21. ove Informacije. Na iskazanu dobit na nivou lizing sektora u prvoj polovini 2018. godine značajnije je uticala naplata otpisanih potraživanja po ugovoru zajma od strane jednog lizing društva u iznosu od 3 miliona KM.

U sljedećoj tabeli daje se uporedni pregled iskazanog finansijskog rezultata na nivou lizing sektora:

-u 000 KM-

Tabela 68: Finansijski rezultat: dobit/gubitak						
O p i s	30.6.2016.		30.6.2017.		30.6.2018.	
	Iznos	Br. lizing društava	Iznos	Br. lizing društava	Iznos	Br. lizing društava
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-1.470	2	-595	3	-392	2
Dobit	2.876	5	2.301	4	4.554	4
Ukupno	1.406	7	1.706	7	4.162	6³⁷

Evidentno je da je u posmatranom periodu, prema nominalnom iznosu, najveća dobit na nivou lizing sektora u FBiH iskazana sa 30.06.2018. godine, dok se gubitak kontinuirano smanjivao.

Ukupni prihodi sa 30.06.2018. godine iznose 16,7 miliona KM, a nivo i struktura ukupnih prihoda sa uporednim podacima za prethodne dvije poslovne godine predstavljena je u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 69: Struktura ukupnih prihoda								
Struktura ukupnih prihoda	30.6.2016		30.6.2017		30.6.2018		Indeks	
	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I Prihod od kamata i slični prihodi								
Kamate po finansijskom lizingu	8.960	41,4	7.858	38,3	4.464	26,7	88	57
Kamate na plasmane bankama	127	0,6	137	0,7	137	0,8	108	100
Ostali prihodi od kamata	3.079	14,2	1.670	8,1	835	5,0	54	50
Ukupno	12.166	56,2	9.665	47,1	5.436	32,6	79	56
II Operativni prihodi								
Naknade za operativni najam	5.555	25,7	6.060	29,5	6.093	36,5	109	101
Naknada za izvršene usluge	4	0,0	2	0,0	1	0,1	50	n/a
Ostali operativni prihodi	3.916	18,1	4.723	23,0	5.165	30,9	121	109
Ukupno	9.475	43,8	10.785	52,6	11.259	67,4	114	104
Prihod po osnovu otpuštanja rezervi za gubitke	0	0,0	58	0,3	0			
Ukupni prihodi (I+II)	21.641	100,0	20.508	100,0	16.695	100,0	95	81

Posmatrano po vrsti prihoda, prihodi od kamata sektora lizinga u periodu od 01.01. do 30.06.2018. godine su iznosili 5,4 miliona KM i isti su manji za 4,2 milion KM ili 43,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po

³⁷ Nije uključeno novoosnovano lizing društvo koje planira da započne sa aktivnostima u trećem kvartalu 2018. godine

osnovu kamata iz finansijskog lizinga u ukupnom iznosu od 4,5 miliona KM i za 3,4 miliona KM ili 43,2% je manja u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Kategorija operativnih prihoda je iznosila 11,3 miliona KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine veća je za 0,5 miliona KM ili 4,4%.

U posmatranom periodu evidentan je kontinuirani i značajan pad prihoda od kamata i sličnih prihoda, uz istovremeni porast operativnih prihoda, a što je uglavnom uzrokovano statusnom promjenom pripajanja jednog lizing društva matičnoj banci, koja je započela u drugoj polovini 2017. godine.

Ukupni rashodi sa 30.06.2018. godine iznose 12,5 miliona KM, a nivo i struktura ukupnih rashoda sa uporednim podacima u odnosu na isti period prethodne dvije poslovne godine predstavljeni su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Struktura ukupnih rashoda	30.6.2016.		30.6.2017.		30.6.2018.		Indeks	
	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I Rashod od kamata i slični prihodi								
Kamate na pozajmljena sredstva	4.249	21,0	2.824	15,0	1.522	12,1	66	54
Naknade za obradu kredita	85	0,4	57	0,3	46	0,4	67	81
Ostali rashod po kamati	0	0,0	1	0,0	3	0,0	0	0
Ukupno	4.334	21,4	2.882	15,3	1.571	12,5	66	55
II Operativni rashodi								
Troškovi plata i doprinosa	3.322	16,4	3.515	18,7	2.427	19,4	106	69
Troškovi poslovnog prostora	5.391	26,6	5.437	28,9	4.743	37,8	101	87
Ostatali troškovi	5.771	28,5	6.934	36,9	3.742	29,9	120	54
Ukupno	14.484	71,6	15.886	84,5	10.912	87,1	110	69
III Troškovi rezervi	1.294	6,4	0	0,0	50	0,4	0	n/a
Porez na dobit	123	0,6	34	0,2	0	0,0	28	0
Ukupni rashodi (I+II+III)	20.235	100,0	18.802	100,0	12.533	100,0	93	67

Rashodi po osnovu kamata su iznosili 1,6 miliona KM i isti su manji u odnosu na isti period prethodne poslovne godine za 1,3 miliona KM ili 45,5%. U istom periodu smanjeni su ukupni operativni rashodi, kao i pojedinačne kategorije rashoda koje ga čine.

Navedena značajna smanjenja rashoda od kamata su uzrokovana statusnom promjenom pripajanja jednog lizing društva matičnoj banci koja je započela u drugoj polovini 2017. godine. Dodatni razlog smanjenja kamatnog rashoda je značajno niži iznos kreditnih zaduženja usljed statusne promjene pripajanja jednog lizing društva matičnoj banci, kao i kontinuiranog smanjenja varijabilnog indeksa EURIBOR-a za koji su uglavnom vezana kreditna zaduženja lizing društava.

2.2.2.5. Ponderisana NKS i EKS

EKS predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o lizingu izraženu na godišnjem nivou i iskazuje se u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o finansijskom lizingu.

Ukupna prosječna NKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u prvoj polovini 2018. godine je iznosila 4,6% za kratkoročne ugovore i 4,3% za dugoročne ugovore, dok je EKS za kratkoročne ugovore iznosila 12,2%, a za dugoročne 6,8% na godišnjem nivou. Ukupna

ponderisana NKS u prvoj polovini 2018. godine je iznosila 4,3%, a EKS 6,9% na godišnjem nivou.

U uporedbi sa istim periodom prethodne poslovne godine, kada je iskazana ukupna ponderisana NKS od 4,7% i EKS od 7,3% na godišnjem nivou, evidentno je smanjenje kamatnih stopa po ugovorima finansijskog lizinga.

Trend smanjenja NKS je nastavljen i u prvoj polovini 2018. godini u odnosu na 2017. i 2016. godinu, a isti je uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR), za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je tokom poslovne 2017. godine i u prvom kvartalu 2018. godine većina tržišno aktivnih davalaca lizinga nudila akcijske proizvode po kojima je kamata na iznos finansiranja (u cijelosti ili djelimično) subvencionirana od strane dobavljača predmeta lizinga, dok je po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovu kasko osiguranja predmeta lizinga.

Značajne razlike u visini ponderisanih EKS prema korisnicima lizinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene sa fizičkim licima nije identičan izračunu iste u ugovorima zaključenim sa pravnim licima, obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore sa fizičkim licima zakonska obaveza.

U sljedećoj tabeli detaljno su iskazane ponderisane NKS i EKS po ugovorima finansijskog lizinga zaključenim u prvoj polovini 2018. godine:

Tabela 71: Prosječna NKS i EKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u I polugodištu 2018. godine					
R. br.	O p i s	Broj ugovora	Iznos finansiranja u (000KM)	Ponderisana NKS	Ponderisana EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	15	340	4,6%	12,2%
a.	putnička vozila	8	250	4,2%	12,7%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	7	90	5,7%	10,6%
c.	mašine i oprema	0	0	0,0%	0,0%
d.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	15	340	4,6%	12,2%
a.	pravna lica	13	311	4,5%	8,5%
b.	preduzetnici	0	0	0,0%	0,0%
c.	fizička lica	2	29	5,8%	51,4%
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	1.825	76.376	4,3%	6,8%
a.	putnička vozila	1.061	36.491	4,7%	7,9%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	678	32.770	4,1%	6,0%
c.	mašine i oprema	85	6.927	3,5%	5,5%
d.	nekretnine	1	188	3,9%	4,2%
e.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	1.825	76.376	4,3%	6,8%
a.	pravna lica	1.646	71.357	4,3%	6,1%
b.	preduzetnici	38	1.019	5,3%	7,6%
c.	fizička lica	141	4.000	5,0%	19,1%
Ukupno (1+2)		1.840	76.716	4,3%	6,9%

Značajna razlika između NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika lizinga, kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi lizing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine lizing ugovora.

U sljedećoj tabeli iskazano je kretanje ponderisanih NKS i EKS za ugovore finansijskog lizinga po periodima:

Opis	30.6.2014		30.6.2015		30.6.2016		30.6.2017		30.6.2018	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
I Kratkoročni lizing ugovori										
1. Prema predmetu lizinga	6,6%	11,5%	5,1%	8,1%	3,4%	6,6%	3,4%	5,6%	4,6%	12,2%
a) Putnička vozila	6,6%	12,2%	5,0%	7,9%	4,8%	10,7%	5,1%	7,9%	6,2%	12,7%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,3%	10,6%	5,6%	9,5%	4,0%	5,5%	3,7%	5,9%	5,7%	10,6%
c) Mašine i oprema	7,1%	11,9%	4,1%	5,6%	0,8%	2,2%	0,4%	1,7%	0,0%	0,0%
d) Nekretnine	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
e) Ostalo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
1.1. Prema korisniku lizinga	6,6%	11,5%	5,1%	8,1%	3,4%	6,6%	3,4%	5,6%	4,6%	12,2%
a) Pravna lica	6,5%	11,2%	5,0%	7,8%	3,2%	5,1%	3,4%	5,5%	4,5%	8,5%
b) Preduzetnici	9,5%	23,6%	0,0%	0,0%	5,9%	11,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
c) Fizička lica	8,2%	17,8%	7,3%	16,8%	6,0%	86,3%	5,0%	11,4%	5,8%	51,4%
II Dugoročni lizing ugovori										
2. Prema predmetu lizinga	6,6%	9,1%	6,0%	8,1%	5,2%	8,3%	4,7%	7,3%	4,3%	6,8%
a) Putnička vozila	6,7%	9,4%	6,1%	8,9%	5,4%	9,5%	5,1%	8,2%	4,7%	7,9%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,4%	8,7%	5,7%	7,7%	4,8%	7,2%	4,4%	6,6%	4,1%	6,0%
c) Mašine i oprema	6,8%	9,6%	6,3%	7,8%	4,8%	7,1%	4,6%	6,1%	3,5%	5,5%
d) Nekretnine	6,2%	6,4%	0,0%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	0,0%	3,9%	4,2%
e) Ostalo	9,5%	15,9%	0,0%	0,0%	6,9%	22,0%	7,0%	36,5%	0,0%	0,0%
2.1. Prema korisniku lizinga	6,6%	9,1%	6,0%	8,1%	5,2%	8,3%	4,7%	7,3%	4,3%	6,8%
a) Pravna lica	6,6%	9,1%	6,0%	8,0%	5,2%	7,4%	4,7%	6,7%	4,3%	6,1%
b) Preduzetnici	7,2%	10,5%	7,0%	10,9%	6,5%	9,0%	5,8%	8,1%	5,2%	7,6%
c) Fizička lica	5,9%	8,6%	5,5%	9,8%	5,0%	22,8%	4,9%	17,4%	5,0%	19,1%
Ukupno	6,6%	9,1%	6,0%	8,1%	5,1%	8,3%	4,7%	7,2%	4,3%	6,9%

2.2.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou lizing sistema u periodu od 01.01.do 30.06.2018. godine iznosila je 89,3 miliona KM i veća je za 10,9 miliona KM ili 13,9% u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Broj novozaključenih lizing ugovora u istom periodu je iznosio 2.247, a što je za 350 ugovora ili 18,5% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sistema zaključenih u prvoj polovini 2018. godine je iznosila 39,7 hiljada KM i ista nije značajno odstupala u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 41,3 hiljade KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvoj polovini 2018. godine, iznos od 76,7 miliona KM ili 85,9% se odnosi na ugovore finansijskog lizinga. U poređenju sa istim periodom prethodne poslovne godine i prethodnim periodima, evidentan je nastavak trenda porasta učešća ugovora operativnog lizinga u ukupnom volumenu novozaključenih ugovora.

U sljedećim tabelama iskazan je uporedni pregled ostvarenog obima novozaključenih ugovora u prvoj polovini 2018. godine i u istom periodu prethodne poslovne godine, odnosno uporedni pregled broja zaključenih ugovora u istom periodu.

Tabela 73: Struktura iznosa finansiranja lizing sektora

O p i s	30.06.2017. godine			30.06.2018. godine		
	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
Vozila	60.924	9.174	70.098	69.601	12.536	82.137
Oprema	8.267	0	8.267	6.927	0	6.927
Nekretnine	0	0	0	188	0	188
Ostalo	6	0	0	0	0	0
Ukupno	69.197	9.174	78.371	76.716	12.536	89.252

Tabela 74: Struktura zaključenih ugovora

O p i s	30.06.2017. godine			30.06.2018. godine		
	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
Vozila	1.513	273	1.786	1.754	407	2.161
Oprema	110	0	110	85	0	85
Nekretnine	0	0	0	1	0	1
Ostalo	1	0	1	0	0	0
Ukupno	1.624	273	1.897	1.840	407	2.247

Ukupan iznos novih finansiranja u prvoj polovini 2018. godine ostvarila su tri lizing društva i jedna banka, koja se u značajnom obimu bavi poslovima finansijskog lizinga (pravni sljednik lizing društva koje se pripojilo istoj), dok su tri lizing društva obustavila zaključenje novih ugovora, izuzev sporadičnih slučajeva finansiranja izuzetih predmeta lizinga.

U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika lizinga, dominiraju plasmani prema pravnim licima, koji čine 94,3% ukupnog iznosa finansiranja u prvoj polovini 2018. godine. Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

2.2.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA LIZING SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA

U periodu 01.01.-30.06.2018. godine lizing društva u FBiH su, prema Izvještajima o gotovinskim transakcijama od 30.000 KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama (Obrazac SPNiFTA, tabele A i B), koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o pet transakcija (167% u odnosu na isti period u 2017. godini), u ukupnom iznosu od 34.938 KM (118% u odnosu na isti period u 2017. godini). Za izvještene transakcije FOO nije tražio dodatne podatke.

Podatak da broj i vrijednost izvještenih transakcija ima trend rasta, iako je njihov broj još uvijek mali, upućuje da su lizing društva u FBiH unaprijedila izvještajnu funkciju, te da posvećuju veću pažnju praćenju transakcija i aktivnosti klijenata.

Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija prikazan je u narednoj tabeli:

Tabela 75: Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija

R. br.	Opis	Period 01.01. - 30.06.2017.		Period 01.01.-30.06.2018.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
		3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije za koje je FOO tražio podatke	0	0	0	0	0	0
2.	Transakcije za koje FOO nije tražio podatke	3	29.519	5	34.938	167	118

Tabela 75: Pregled broja i vrijednosti prijavljenih transakcija

R. br.	Opis	Period 01.01. - 30.06.2017.		Period 01.01.-30.06.2018.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
	Ukupno	3	29.519	5	34.938	167	118

U izvještajnom periodu lizing društva u FBiH nisu imala prijava sumnjivih klijenata.

U kontrolama izvršenja naloga utvrđeno je da su lizing društva u FBiH postupala po datim nalogima FBA, odnosno da su poduzimala mjere i aktivnosti na izvršenju istih. Poduzetim aktivnostima lizing društva su izvršila sedam datih naloga (78%), a dva data naloga (22%) lizing društva su djelimično izvršila.

Status datih naloga prikazan je u narednoj tabeli:

Tabela 76: Status datih naloga u kontrolama

R. br.	Status datih naloga	Broj naloga	%	Prosjeak po banci
1.	Izvršeni nalozi	7	78	2,33
2.	Djelimično izvršeni nalozi	2	22	0,67
3.	Neizvršeni nalozi	0	0	0
	Ukupno	9	100	3

Temeljem statusa datih naloga utvrđenog u kontrolama izvršenja naloga, te izvještaja koje su lizing društva dostavila FBA, može se zaključiti da kvalitet upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ima trend rasta, te da je lizing sektor u FBiH poboljšao usklađenost poslovanja sa standardima SPNiFTA.

2.2.4. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR

U narednom periodu, FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava u FBiH nastaviti sa planiranim aktivnostima koje su usmjerene na sljedeće aspekte:

- iniciranje izmjena ZoL-a sa ciljem prilagođavanja poslovnog ambijenta za poslovanje lizing društava u FBiH i dopunjavanje podzakonske regulative u pogledu izrade novih i izmjeni i dopuni postojećih podzakonskih akata, u skladu sa usvojenim izmjenama i dopunama zakonskog propisa;
- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja lizing sistema u FBiH putem izvještaja i kontrola na licu mjesta;
- kapitalno jačanje lizing sistema u FBiH i internom definisanju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti;
- nadziranje usklađenosti sa zakonima i podzakonskim aktima i primjeni dobrih praksi u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata;
- nadziranje usklađenosti poslovanja lizing društva sa standardima SPNiFTA;
- unapređenje saradnje sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za lizing društva, kao i saradnje sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvaliteta podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu finansijskog lizinga u CRK-u;
- stvaranje adekvatnijeg poslovnog ambijenta za poslovanje lizing sektora, olakšanja osnivanja novih lizing društava i dr.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava, FBA očekuje od lizing društava u FBiH da nastave sa aktivnostima koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja sa propisanim regulatornim zahtjevima;
- kapitalno jačanje lizing društava i definisanje parametara zaštite kapitala i kapitalnu adekvatnost, jačanje sistema internih kontrola, obezbjeđenje adekvatne i organizacijski neovisne funkcije interne revizije, unapređenje procesa upravljanja rizicima;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija, osiguranja tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i neračunovodstvenih evidencija, usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima, kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje i sprječavanje prevara i pogrešaka;
- transparentnom, razumljivom i potpunom informisanju korisnika finansijskih usluga o uslugama koje pružaju, a povezano sa unapređenjima palete proizvoda i pronalaženje novih kanala prodaje;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i dr.

2.3. FAKTORING SEKTOR

2.3.1. Karakteristike faktoring sektora u FBiH

Factoring poslovanje u BiH zakonski je uređeno u FBiH i pružaoci usluga faktoringa iz ovoga entiteta su u obavezi primjenjivati propise o faktoringu, dok u drugom entitetu - RS-u, na dan sačinjavanja ove Informacije, nije bila zakonski uređena oblast faktoring poslovanja. U skladu sa propisima kojim se uređuje faktoring, poslove faktoringa u FBiH može obavljati društvo za faktoring osnovano u FBiH koje ima odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno po propisima koji regulišu poslovanje banaka u FBiH. U prilogu 22. daju se osnovni podaci o društvu za faktoring sa stanjem na dan 30.06.2018. godine.

FBA vrši nadzor nad poslovanjem društava za faktoring, sa ciljem provjere zakonitosti, procjene sigurnosti i stabilnosti poslovanja društava za faktoring, radi zaštite interesa klijenata i javnog interesa, doprinosa stabilnosti finansijskog sistema, te uspostavljanju i očuvanju povjerenja u tržište faktoringa u FBiH. Ukoliko u vršenju nadzora utvrdi nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju faktoring društva, FBA nalaže provođenje odgovarajućih mjera i aktivnosti na otklanjanju istih. U skladu sa propisanim nadležnostima, u okviru nadzora poslovanja subjekata bankarskog sistema u FBiH, FBA vrši i nadzor nad obavljanjem faktoring poslovanja u bankama u FBiH.

Osnovna karakteristika faktoring poslovanja u FBiH u prvom polugodištu 2018. godine je da su usluge faktoringa u FBiH obavljale samo banke, kroz zaključivanje ugovora o otkupu novčanih tražbina, isključivo u domaćem faktoringu, faktoringu koji uključuje pravo regresa i bez prava regresa, odnosno sa ugovorenim i bez ugovorenog avansa za otkupljenu novčanu tražbinu. Od ukupno četiri banke koje su obavljale poslove faktoringa, tri banke su članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU, a jedna je banka u pretežno domaćem vlasništvu.

U posmatranom izvještajnom periodu, jedino društvo za faktoring u FBiH koje je, na osnovu dozvole FBA za obavljanje poslova faktoringa, početkom 2018. godine izvršilo upis u sudski registar, nije imalo zaključenih ugovora o kupoprodaji postojećih nedospjelih ili budućih

kratkoročnih novčanih tražbina nastalih iz osnova ugovora o prodaji robe ili pružanju usluga u zemlji i inostranstvu. Fokus aktivnosti ovog društva za faktoring je bio stvaranje pretpostavki za početak rada, uslijed čega je ostvarilo gubitak u iznosu od 0,2 miliona KM, te je na dan 30.06.2018. godine osnovni kapital društva iznosio 0,8 miliona KM.

U posmatranom periodu pružaoci usluga faktoringa u FBiH su bile isključivo banke, koje nisu obavljale poslove obrnutog (dobavljačkog) faktoringa, niti poslove srodne faktoringu (procjena boniteta i kreditne sposobnosti pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju samostalne djelatnosti, osiguranje tražbina, diskont računa, eskont mjenica, ustupanje mjenične tražbine, izdavanje garancija i drugih jamstava, prodaja pokretne i nepokretne imovine uzete kao kolateral na osnovu poslova faktoringa i slično). Evidentno je značajno smanjenje obima faktoring poslovanja koje se obavlja u bankama u FBiH u prvom polugodištu 2018. godine u odnosu na isti period 2017. godine, uz promjene u strukturi otkupljenih novčanih tražbina prema kriterijima postojanja regresnog prava, domicilnosti, kao i ugovorene ročnosti otkupljenih novčanih tražbina.

2.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

U prvom polugodištu 2018. godine zaključen je ukupno 161 ugovor o faktoringu, a svi ugovori se odnose na domaći faktoring, od čega je najveći broj - 156 ugovora zaključeno sa pravom regresa tj. sa pravom faktora da u slučaju nemogućnosti naplate tražbina od kupca zahtijeva, na dan dospelosti tražbina, namirenje od prodavca tražbina i na taj način se obešteti za plaćeni avans, kamatu na avans, kao i naknadu faktoru, dok se pet zaključenih ugovora odnose na faktoring bez prava regresa.

Upoređujući izvještajne podatke sa istim periodom prethodne godine, kada je bilo zaključeno ukupno 155 ugovora o faktoringu, vidljivo je da je u prvom polugodištu 2018. godine neznatno povećan broj zaključenih ugovora o faktoringu za 3,9%, pri čemu nije zaključen nijedan ugovor u inostranom faktoringu, dok je broj ugovora u domaćem faktoringu veći za 15%.

Na dan 30.06.2018. godine bila su ukupno 74 aktivna ugovora o faktoringu, koji su se, kao u istom periodu prethodne godine, isključivo odnosili na domaći faktoring. Od ukupnog broja aktivnih ugovora o faktoringu, 67 ugovora ili 90,5% se odnosi na faktoring sa pravom regresa, a sedam ugovora ili 9,5% na faktoring bez prava regresa. Broj aktivnih ugovora o faktoringu na dan 30.06.2018. godine u odnosu na 30.06.2017. godine bio je veći za tri ugovora ili 4,2%, pri čemu je broj aktivnih ugovora u faktoring s pravom regresa bio manji za dva, dok je u faktoringu bez prava regresa bio veći za pet aktivnih ugovora.

Ukupna nominalna vrijednost otkupljenih novčanih tražbina sa 30.06.2018. godine iznosi 57 miliona KM, od čega se iznos od 31,5 miliona KM ili 55,2% odnosi na faktoring bez prava regresa, a iznos od 25,5 miliona KM ili 44,8% na faktoring sa pravom regresa. U poređenju sa volumenom otkupljenih novčanih tražbina u istom periodu prethodne godine, koji je iznosio 204 miliona KM, evidentno je značajno smanjenje, obzirom da ukupna vrijednost volumena otkupljenih tražbina sa 30.06.2018. godine čini svega 28% ukupne vrijednost volumena otkupljenih tražbina sa 30.06.2017. godine.

Promijenjena je i struktura otkupljenih tražbina prema postojanju regresnog prava, obzirom da je u prvom polugodištu 2017. godine bilo dominantno učešće iznosa faktoringa sa pravom regresa 95,2%, dok u prvom polugodištu 2018. godine ova vrsta faktoringa učestvuje sa 44,8%,

uz istovremeno povećanje učešća faktoringa bez prava regresa sa 4,8% u prvom polugodištu 2017. godine na 55,2% u istom periodu 2018. godine.

Uporedan pregled nominalnih iznosa i strukture otkupljenih novčanih tražbina u periodu 01.01.-30.06.2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine, prema postojanju regresnog prava i domicilnosti, daje se u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 77: Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina

Vrsta	Volumen otkupljenih novčanih tražbina								Index (10:6) x 100
	Banke				Ukupno				
	30.06.2017.		30.06.2018.		30.06.2017.		30.06.2018.		
	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Faktoring s pravom regresa	194.109	95,2%	25.594	44,8%	194.109	95,2%	25.594	44,8%	13,2
Faktoring bez prava regresa	9.870	4,8%	31.510	55,2%	9.870	4,8%	31.510	55,2%	319,3
Ukupno	203.979	100%	57.104	100%	203.979	100%	57.104	100%	28,0
Domaći faktoring	31.991	15,7%	57.104	100,0%	31.991	15,7%	57.104	100,0%	178,5
Inostrani faktoring	171.988	84,3%	0	0,0%	171.988	84,3%	0	0,0%	0,0
Ukupno	203.979	100%	57.104	100%	203.979	100%	57.104	100%	28,0

Struktura ukupne vrijednosti (volumena) otkupljenih novčanih tražbina, prema ugovorenom roku dospijeca, sa 30.06.2018. godine do 90 dana je 32,7%, a od 91 do 180 dana - 66,3%. U odnosu na prvo polugodište 2017. godine, došlo je do značajne promjene u ročnoj strukturi ukupnog volumena otkupljenih novčanih tražbina, obzirom da su otkupljene tražbine sa ugovorenim dospeljem do 90 dana činile 89,8%, a sa dospeljem od 91 do 180 dana 10,2%.

Posmatrajući strukturu vrijednosti (volumena) otkupljenih novčanih tražbina u prvom polugodištu 2018. godine prema sektorskoj klasifikaciji kupaca, uočava se da je od javnih preduzeća otkupljeno novčanih tražbina u ukupnoj vrijednosti od 28,3 miliona KM, što čini 49,6%, od privatnih preduzeća i društava otkupljeno novčanih tražbina u ukupnoj vrijednosti od 26,8 miliona KM, što čini 46,9%. Preostalih 1,3 miliona KM otkupljenih tražbina se odnosi na neprofitne organizacije ili 2,3% , dok je od vladinih institucija otkupljeno 0,7 miliona KM ili 1,2%. Tokom prvog polugodišta 2018. godine, ukupni avansi isplaćeni dobavljačima u segmentu privatnih preduzeća i društava (prodavci tražbina) iznose 55,7 miliona KM, a čega se iznos od 31,6 milion KM ili 56,7% odnosi na faktoring bez prava regresa, a 24,1 milion KM ili 43,5% na faktoring sa pravom regresa.

Stanje faktoring portfolia u bankama u FBiH po osnovu otkupljenih novčanih tražbina koje su pružaoci usluge faktoringa iskazali na dan 30.06.2018. godine, prema postojanju prava regresa i prema domicilnosti, s aspekta dospelosti, odnosno nedospelosti otkupljenih tražbina, prikazano je u sljedećoj tabeli:

Tabela 78: Stanje portfolia faktoring poslovanja na dan 30.06.2018. godine

Opis	Banke			
	Dospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina	Nedospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina	Ukupno stanje portfolia	Učešće (u %)
Prema postojanju prava regresa	765	23.550	24.315	100
Faktoring sa pravom regresa	765	10.792	11.557	47,5
Faktoring bez prava regresa	0	12.758	12.758	52,5

Prema rezidentnosti subjekata faktoringa	765	23.550	24.315	100
Domaći faktoring	765	23.350	24.315	100
Izvozni faktoring	0	0	0	0
Uvozni faktoring	0	0	0	0

U ukupnom saldu potraživanja u prvom polugodištu 2018. godine, na stanje otkupljenih tražbina sa ugovorenim dospijecem do 90 dana odnosi se 32,7%, a na potraživanja sa ugovorenim dospijecem od 91 do 180 dana 67,3%.

Stanje obaveza prema dobavljačima po osnovu faktoringa na dan 30.06.2018. godine (u cijelosti se odnosi na faktoring s pravom regresa) iznosi 0,6 miliona KM, sa ročnom strukturom obaveza: 15,2% do 60 dana, 17,3% od 61-90 dana i 67,5% od 91 do 180 dana.

Ostvareni ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa u FBiH u prvom polugodištu 2018. godine iznose 0,7 miliona KM, a udio od 45,3% se odnosi na faktoring sa pravom regresa, posmatrajući prihode od kamata, naknade za faktoring i administrativne naknade, dok se 54,7% prihoda od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada odnosi na ugovoreni faktoring bez prava regresa. Pored smanjenja ukupno ostvarenih prihoda, evidentne su i promjene u strukturi ostvarenih prihoda prema vrsti faktoringa i domicilnosti, ali i vrsti prihoda, obzirom da su u prvom polugodištu 2017. godine prihodi od kamata učestvovali sa 20,7% u ukupnim приходima, a prihodi od naknada sa 79,3%, dok su se u istom periodu tekuće godine značajno povećali prihodi od kamata, odnosno smanjili prihodi od naknada.

Najveća kamatna stopa na isplaćeni avans na tržištu faktoringa u FBiH, koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog perioda (drugi kvartal 2018. godine) iznosila je 5,67%, dok je diskontna kamatna stopa iznosila 5% i obje su obračunate u domaćem faktoringu. Sve četiri banke koje obavljaju poslove faktoringa su obračunavale naknadu za faktoring, dok je samo jedna banka naplaćivala administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING SEKTOR

Factoring poslovanje u FBiH se, u prvom polugodištu 2018. godine, isključivo odvijalo kroz obavljanje funkcije finansiranja, što je i svojstveno za banke, a nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja tražbinama, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se reguliše faktoring poslovanje u FBiH.

Intencije Zakona o finansijskom poslovanju³⁸, u pogledu jačanja finansijske discipline i uspostavljanja jasnih pravila u poslovanju još uvijek nisu dale snažniji impuls za korištenje faktoringa kao instrumenta kratkoročnog finansiranja i upravljanja novčanim tokovima, čemu doprinosi i nedovoljno adekvatna uspostavljenost i educiranost finansijske funkcije u malim i srednjih preduzećima.

S obzirom da je potreba za kratkoročnim finansiranjem i upravljanjem novčanim tražbinama, kao i osiguranjem naplate potraživanja, sve značajnije izražena u realnom sektoru, u narednom periodu se može očekivati da će, kao jedan od pouzdanih instrumenata za rješavanje problema

³⁸ „Službene novine Federacije BiH“, broj 48/16

likvidnosti u FBiH, svakako biti i korištenje faktoringa, kao efikasnog instrumenta za ubrzanje novčanih tokova, u znatno većem volumenu nego do sada.

Kako bi se efikasnije otklanjali problemi likvidnosti, a time i obim kratkoročnog finansiranja tekućeg poslovanja malih i srednjih preduzeća podigao na viši nivo, u narednom periodu će biti neophodno značajnije afirmiranje faktoringa, kao instrumenta ne samo finansiranja, nego i upravljanja novčanim tokovima, kako od strane pružaoca usluga, tako i od ostalih učesnika na finansijskom tržištu FBiH.

U okviru svojih nadležnosti za nadzor obavljanja poslova faktoringa, FBA se rukovodi načelima transparentnosti i sigurnosti, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga putem faktoringa, sa ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti i djelatnosti faktoring poslovanja na nivou FBiH.

ZAKLJUČAK

Sa ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sistema i zaštite deponenata, te zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja subjekata bankarskog sistema FBiH, FBA je kontinuirano nadzirala poslovanje svih subjekata, izvršavajući planirane aktivnosti i poduzimajući mjere u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, te donosila opšte i pojedinačne akte kojim se uređuje rad subjekata bankarskog sistema FBiH, u skladu sa zakonskim propisima, bazelskim principima i standardima za efikasnu superviziju banaka i primijenjivim direktivama EU zasnovanim na tim principima i standardima. Obzirom na obim, sadržaj, kompleksnost i dinamiku usklađivanja banaka sa novim regulatornim zahtjevima i novim okvirom nadzornog izvještavanja, u prvom polugodištu 2018. godine odvijale su se intenzivne aktivnosti u pogledu tumačenja primjene novih regulatornih zahtjeva, u formi odgovora na upite banaka.

Sa 30.06.2018. godine nastavljena su pozitivna kretanja u poslovanju bankarskog sektora, koja se ogledaju u rastu aktive, kredita i depozita, kao i poboljšanja profitabilnosti ukupnog bankarskog sektora. Prisutan je nastavak trenda rasta kreditiranja privatnih preduzeća i stanovništva, kao i kod kreditiranja u ostalim sektorima. Učešće NPL-ova, kao ključnog indikatora kvaliteta kredita i dalje ima trend smanjenja. Nastavljen je trend rasta ukupnih depozita i štednih depozita, koji predstavljaju najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka. U prvom polugodištu tekuće godine banke u FBiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat, dok je nastavljen trend pada ponderisanih prosječnih NKS i EKS na ukupne kredite i depozite na godišnjem nivou. Na osnovu iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 30.06.2018. godine, može se zaključiti da je isti stabilan, adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan.

Analizirajući izvještaje mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2018. godine, može se zaključiti da je poslovanje istog poboljšano u odnosu na kraj prethodne godine, obzirom na rast aktive, mikrokreditnog portfolija uz nepromijenjene pokazatelje kvaliteta mikrokredita (RKG). Takođe, iskazan je i rast kapitala i broja zaposlenih u sektoru. Iskazani pozitivan finansijski rezultat, odnosno višak prihoda nad rashodima u prvom polugodištu 2018. godine veći je u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu su porasli i ukupni prihodi mikrokreditnog sektora. U strukturi ukupnih prihoda iskazan je rast vanrednih prihoda u odnosu na isti period prethodne godine, koji se većinom odnose na naplatu potraživanja po otpisanim mikrokreditima. Procentualni rast ukupnih rashoda manji je u odnosu na rast ukupnih prihoda mikrokreditnog sektora.

Lizing sistem u FBiH u periodu od 01.01.-30.06.2018. godini bilježi povećanje obima poslovanja, u pogledu broja i vrijednosti novozaključenih ugovora, kao i povećanje ukupne aktive lizing sektora u FBiH u odnosu na 31.12.2017. godine, te pozitivan finansijski rezultat, što ukazuje da je lizing sistem stabilan, sa mogućnošću daljeg razvoja. U toku prvog polugodišta 2018. godine jedno lizing društvo u FBiH je dobilo dozvolu za rad. Evidentirani rezultati

poslovanja lizing sistema ukazuju na poboljšanje stanja, prilagođavanje sistema potrebama tržišta i mogućnosti daljnjeg razvoja.

Osnovna karakteristika faktoring sektora u FBiH je da prvo registrirano društvo za faktoring na području FBiH, na osnovu dozvole FBA za obavljanje poslova faktoringa, u prvom polugodištu 2018. godine nije imalo zaključenih ugovora o faktoringu, tako da se ukupan broj zaključenih ugovora o faktoringu, odnosno cjelokupan volumen otkupljenih novčanih tražbina odnosi na četiri banke koje su se bavile poslovima faktoringa. Obzirom na rezidentnost subjekata faktoring poslovanja, u ovom izvještajnom periodu u cijelosti su se obavljali poslovi u domaćem faktoringu. Volumen otkupljenih novčanih tražbina je, u odnosu na prvo polugodište 2017. godine, smanjen i značajno promijenjena njegova struktura. Kako bi se efikasnije otklanjali problemi likvidnosti u realnom sektoru, a time i obim kratkoročnog finansiranja tekućeg poslovanja malih i srednjih poduzetnika podigao na viši nivo, u narednom periodu očekivati je da će uslijediti značajnije afirmiranje faktoringa, kao instrumenta ne samo finansiranja, nego i upravljanja novčanim tokovima, kako od strane pružaoca usluga faktoringa, tako i od ostalih učesnika na finansijskom tržištu FBiH.

Kontrolama usklađenosti subjekata bankarskog sistema FBiH sa standardima SPNiFTA u prvom polugodištu 2018. godine i supervizorskim ocjenama kvantiteta rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti umjeren i kvaliteta upravljanja ovim rizikom, nisu utvrđeni razlozi za supervizorsku zabrinutost.

Broj: U.O.-26-04/18
Sarajevo, 13.09.2018. godine

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1-Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 30.06.2018.g.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Predsjednik uprave
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg solidarnosti 12	033/755-867, 755-755 fax: 755-790	Sanela Pašić
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva 25	033/586-870, fax: 586-880	Samir Mustafić
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	Amer Bukvić
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a	033/497-555, 497-500 fax:497-589	Almir Krkalić
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	Velika Kladuša	Tone Hrovata bb	037/771-253, fax: 037/772-416	Hasan Porčić
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Džidžikovac 1	033/720-300, fax:035/302-802	Lidija Žigjć
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	Hamid Pršeš
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	Edin Hrnjica
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb	033/755-010, fax: 213-851	Karlheinz Dobnigg
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	033/954-702, fax:263-832	Jasmin Spahić
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 7	033/280-300, fax:280-230	Sanel Kusturica
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:356-227	Dalibor Čubela
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Hamdije Kreševljakovića 19	033/561-000, fax: 201-567	Vedran Hadžiahmetović
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Maršala Tita 13	033/280-100, fax: 663-399	Denis Čivgin
15.	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 47c	033/955-000, fax: 525-701	Yusuf Dilaver

Prilog 2-Podaci o zaposlenim u bankama u FBiH

R.br.	BANKA	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	435	390	378
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	211	211	216
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	371	399	414
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	561	567	554
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	77	77	78
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	444	459	467
7.	PRIVREDNA BANKA d.d. - SARAJEVO	139	158	162
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	206	167	157
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	1.312	1.320	1.352
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	425	440	451
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	521	528	531
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	1.225	1.260	1.255
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	192	192	197
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	197	161	171
15.	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	299	326	335
	UKUPNO	6.615	6.655	6.718

Prilog 3-Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans)

-u 000 KM-

R.br	OPIS	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.
	AKTIVA			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	5.204.564	5.794.664	6.411.978
1a	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	2.418.582	2.654.978	2.764.433
1b	Kamatonosni računi depozita	2.785.982	3.139.686	3.647.545
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	1.075.588	1.092.254	1.113.585
3.	Plasmani drugim bankama	96.569	350.980	56.573
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	12.270.228	13.178.860	13.798.478
4a	Kreditni	11.078.689	12.012.214	12.651.606
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	29	98.617	88.410
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	1.191.510	1.068.029	1.058.462
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	150.575	136.178	132.828
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	488.711	480.500	473.124
7.	Ostale nekretnine	42.266	49.441	45.128
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	22.999	18.401	14.629
9.	Ostala aktiva	282.742	332.157	306.284
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti	1.252.208	1.223.584	1.302.489
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.193.721	1.166.804	1.219.691
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	58.487	56.780	82.798
11.	UKUPNA AKTIVA	18.382.034	20.209.851	21.050.118
	OBAVEZE			
12.	Depoziti	14.176.274	15.814.723	16.603.774
12a	Kamatonosni depoziti	10.312.971	11.358.832	11.816.506
12b	Nekamatonosni depoziti	3.863.303	4.455.891	4.787.268
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	150	150	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	150	150	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
15.	Obaveze prema vladi	0	0	0
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	848.001	835.667	845.086
16a	sa preostalim rokom dospelja do jedne godine	231.260	184.551	179.393
16b	sa preostalim rokom dospelja preko jedne godine	616.741	651.116	665.693
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	119.678	129.299	137.219
18.	Ostale obaveze	529.811	564.963	580.007
19.	UKUPNE OBAVEZE	15.673.914	17.344.802	18.166.236
	KAPITAL			
20.	Trajne prioritetne dionice	8.828	14.828	14.828
21.	Obične dionice	1.207.049	1.210.961	1.214.872
22.	Emisiona ažia	138.786	137.290	137.290
22a	na trajne prioritetne dionice	88	88	88
22b	na obične dionice	138.698	137.202	137.202
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	864.475	946.263	1.026.338
24.	Kursne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	173.248	239.973	174.820
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734

27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.708.120	2.865.049	2.883.882
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	18.382.034	20.209.851	21.050.118
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	718.625	700.018	703.987
	UKUPNO	19.100.659	20.909.869	21.754.105

Prilog 4-Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH-30.06.2018.g.

-u 000 KM-

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	903.737	4,29%	593.719	4,30%	672.214	4,05%	5.213
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	475.695	2,26%	332.319	2,41%	404.460	2,44%	614
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	945.039	4,49%	672.430	4,87%	684.278	4,12%	4.112
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	2.009.115	9,54%	1.469.844	10,65%	1.488.999	8,97%	19.085
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	102.462	0,49%	56.858	0,41%	72.107	0,43%	1.008
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	1.068.473	5,08%	751.287	5,44%	866.885	5,22%	8.924
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	396.766	1,88%	260.802	1,89%	298.440	1,80%	2.875
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	464.812	2,21%	366.115	2,65%	229.925	1,38%	63
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	4.253.244	20,21%	2.488.969	18,04%	3.438.039	20,71%	57.231
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	1.413.805	6,72%	986.476	7,15%	1.176.121	7,08%	5.301
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	1.427.934	6,78%	1.017.899	7,38%	1.152.254	6,94%	10.473
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	5.642.079	26,80%	3.620.985	26,24%	4.613.361	27,79%	57.480
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	659.619	3,13%	195.183	1,41%	582.142	3,51%	1.568
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	317.967	1,51%	208.435	1,51%	276.205	1,66%	563
15.	ZIRAATBANK BH d.d.- SARAJEVO	969.371	4,61%	777.157	5,63%	648.344	3,90%	310
	UKUPNO	21.050.118	100%	13.798.478	100%	16.603.774	100%	174.820

Prilog 5-Izvjestaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH

- AKTIVNI BILANS -

R.br	O P I S	31.12.2016.	31.12.2017.	30.06.2018.
	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdatih po osnovu novčanih uplata u dionički kapital	1.203.237	1.213.318	1.217.229
1.2.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdatih po osnovu uloženi stvari i prava u dionički kapital	12.431	12.262	12.262
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	138.786	137.290	137.290
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	143.166	157.513	169.789
1.5.	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon oporezivanja na osnovu odluke skupštine banke	529.121	635.732	664.809
1.6.	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine	141.073	165.343	188.052
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	2.167.814	2.321.458	2.389.431
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	16.690	47.879	85.168
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	42.314	7.288	0
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	3.034	81	229
1.10.	Iznos nematerijalne imovine u skladu sa primjenjivim računovodstvenim okvirom	47.315	49.963	49.630
1.11.	Iznos odloženih poreskih sredstava	1.881	1.494	1.716
1.12.	Iznos negativnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promjene fer vrijednosti imovine	1.063	1.446	2.567
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	112.297	108.151	139.310
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	2.055.517	2.213.307	2.250.121
	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdatih po osnovu novčanih uplata u dionički kapital	209	209	209
2.2.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdatih po osnovu uloženi stvari i prava u dionički kapital	0	0	0
2.3.	Iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	170.420	186.830	195.562
2.4.	Iznos pozitivnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promjene fer vrijednosti imovine	9.741	13.037	14.330
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	
2.6.	Iznos subordinisanih dugova	103.122	104.733	104.844
2.7.	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	
2.8.	Iznos ostalih instrumenata kapitala	1.425	1.428	1.428
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	284.917	306.237	316.373
	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a precijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih lica koji prelazi 5% visine Osnovnog kapitala banke	0	0	0
3.3.	Potraživanja od dioničara koji posjeduju značajno glasačko pravo u banci odobrena od banke suprotno odredbama Zakona, propisa FBA i poslovne politike banke	0	0	0
3.4.	Velika izlaganja banke kreditnom riziku prema dioničarima sa značajnim glasačkim pravom u banci izvršena bez prethodne saglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	200.035	198.380	203.721
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	200.035	198.380	203.721
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1+2-3)	2.140.399	2.321.164	2.362.773
B.	RIZIK AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	12.667.026	13.904.675	14.552.912
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	1.001.018	1.042.691	1.092.596

D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B+C+D)	13.668.044	14.947.366	15.645.508
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	15,7%	15,5%	15,1%

-u 000 KM-

Prilog 6-Klasifikacija aktive bilansa banaka u FBiH-30.06.2018.g.

– KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA –

-u 000 KM-

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.452.638	204.214	5.309	4.422	392	2.666.975
2.	Dugoročni krediti	9.135.142	569.184	145.268	91.187	11.550	9.952.331
3.	Ostali plasmani	206.387	556	11	74	2.314	209.342
4.	Obračunata kamata i naknada	35.977	4.781	1.982	5.338	41.508	89.586
5.	Dospjela potraživanja	45.095	31.191	12.777	186.221	753.046	1.028.330
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	0	0	0	35	30.093	30.128
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	635.784	3.102	807	1.351	34.194	675.238
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	12.511.023	813.028	166.154	288.628	873.097	14.651.930
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	246.154	73.026	47.420	171.487	873.077	1.411.164
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	219.169	61.105	84.006	177.087	748.279	1.289.646
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	144.784	44.786	6.657	33.936	123.483	353.646
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	92.553	34.626	21.564	77.336	52.326	278.405
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						190.581
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovodstvena vrijednost)						7.700.677
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						22.352.607

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	4.511.712
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	1.709.669
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	501.036
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	5.671
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	0
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	19.012
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	83.955
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS i potraživanja obezbjeđena njihovim безусловnim garancijama plativim na prvi poziv	869.622
	UKUPNO pozicija 14	7.700.677
8a.	Iznos plasmana obezbjeđenih novčanim depozitima	203.281

Prilog 6a-Klasifikacija aktive vanbilansnih rizičnih stavki banaka u FBiH-30.06.2018.g.

– KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI –

-u 000 KM-

R. br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	375.884	34.821	749	340	0	411.794
2.	Činidbene garancije	646.833	64.775	281	6.678	67	718.634
3.	Nepokriveni akreditivi	64.119	131	35	0	0	64.285
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.906.495	89.264	313	93	194	1.996.359
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	15.577	245	448	0	16	16.286
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	3.008.908	189.236	1.826	7.111	277	3.207.358
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	59.206	12.619	524	4.265	286	76.900
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	28.629	2.270	976	5.543	223	37.641
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	39.664	11.116	31	693	85	51.589
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	25.727	9.624	510	1.327	141	37.329
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						15.328
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						442.764
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						3.650.122
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjeđenih novčanim depozitom						48.652
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita sa klauzulom o bezuslovnom otkazivanju						745.665

Prilog 7-Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA

-u 000 KM-

R.br	O P I S	30.06.2016.	30.06.2017.	30.06.2018.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	1.063	1.212	2.022
2)	Plasmani drugim bankama	870	701	832
3)	Kreditni i poslovi lizinga	337.240	332.988	328.878
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	2.482	1.697	1.544
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	24	812	0
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	2	2	1
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	35.663	38.888	35.948
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	377.344	376.300	369.225
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	75.042	64.780	54.238
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	6.160	4.986	4.535
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	3.812	3.875	3.897
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	957	2.717	3.805
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	85.971	76.358	66.475
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	291.373	299.942	302.750
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	22.168	23.390	28.001
b)	Naknade po kreditima	4.748	5.614	5.317
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	11.515	10.849	11.062
d)	Naknade za izvršene usluge	121.181	128.640	141.489
e)	Prihod iz poslova trgovanja	187	135	289
f)	Ostali operativni prihodi	24.123	40.859	30.986
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	183.922	209.487	217.144
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Troškovi ispravki vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obaveze i ostala vrijed. usklađivanja	40.639	50.400	32.297
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	45.376	52.177	57.171
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	86.015	102.577	89.468
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plata i doprinosa	121.099	122.315	126.993
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	74.706	74.945	74.364
3)	Ostali operativni troškovi	53.987	57.903	54.249
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	249.792	255.163	255.606
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	335.807	357.740	345.074
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	147.430	153.815	174.820
5.	GUBITAK	7.942	2.126	0
6.	POREZI	0	0	0
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	0	0	0

9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	147.430	153.815	174.820
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	7.942	2.126	0
11.	FINANSIJSKI REZULTAT 9.-10.	139.488	151.689	174.820

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 8-Osnovni podaci o MKO

R. br.	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja licence	Broj zaposlenih	Web adresa
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	Džemala Bijedića 129, lamela C, Sarajevo	Alma Delić v.d.	+ 387 33 754 380	04.02.2008.	271	www.eki.ba
2.	MKF "EKI" Sarajevo	Džemala Bijedića 129, lamela C, Sarajevo	Sadina Bina v.d.	+ 387 33 754 380	20.08.2007.	265	www.eki.ba
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	Turhanija 2, Sarajevo	Džavid Sejfović	+ 387 33 250 580	04.02.2008.	73	www.lider.ba
4.	"LOK MKF" Sarajevo	Skenderija 13, Sarajevo	Elma Čardaklija - Bašić	+ 387 33 564 200	04.02.2008.	83	www.lok.ba
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	Hamdije Kreševljakovića 59, Sarajevo	Jakob Finci	+ 387 33 205 737	09.10.2007.	6	www.melaha.ba
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	Bosne srebrene bb, Tuzla	Nejira Nalić	+ 387 35 270 283	09.07.2007.	175	www.mi-bospo.org
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	Marka Marulića 2/VI, Sarajevo	Sanin Čampara	+ 387 33 616 162	19.03.2008.	124	www.mikra.ba
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	Panorama bb, Goražde	Ferida Softić	+ 387 38 226 456	20.08.2007.	31	www.mikroaldi.org
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	15. maja bb, Tuzla	Senad Sinanović	+ 387 35 300 250	20.08.2007.	294	www.partner.ba
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	Jukićeva 75, Sarajevo	Edina Hadžimurtezić	+ 387 33 666 233	10.12.2007.	9	www.mfi.ba
11.	MKF "SANI" Zenica	Mehmedalije Tarabara 10, Zenica	Sulejman Haračić	+ 387 32 405 606	09.10.2007.	5	-
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	Zagrebačka 50, Sarajevo	Samir Bajrović	+ 387 33 727 350	20.08.2007.	165	www.microsunrise.ba
Ukupno						1501	

Prilog 9-Bilans stanja MKF

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017. godine	%	30.06.2018. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	21.989	5	48.095	11	219
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	9.516	2	26.312	6	277
1b)	Kamatonosni računi depozita	12.473	3	21.783	5	175
2.	Plasmani bankama	1.210	0	1.220	0	101
3.	Kredit	329.758		318.856		97
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	2.716		2.663		98
3b)	Neto krediti (3-3a)	327.042	78	316.193	73	97
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	28.383	7	27.523	6	97
5.	Dugoročne investicije	33.061	8	33.061	8	100
6.	Ostala aktiva	8.062	2	7.997	2	99
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	158		160		101
8.	Ukupno aktiva	419.589	100	433.929	100	103
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	86.518	20	82.081	19	95
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	90.622	22	103.334	24	114
11.	Ostale obaveze	21.215	5	18.963	4	89
12.	Ukupno obaveze	198.355	47	204.378	47	103
13.	Donirani kapital	45.851		47.047		103
14.	Osnovni kapital	3.820		3.820		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	231.183		238.394		103
15a)	za prethodne godine	214.123		230.646		108
15b)	za tekuću godinu	17.060		7.748		45
16.	Manjak prihoda nad rashodima	61.352		61.410		100
16a)	za prethodne godine	61.279		61.278		100
16b)	za tekuću godinu	73		132		181
17.	Ostale rezerve	1.732		1.700		98
18.	Ukupno kapital	221.234	53	229.551	53	104
19.	Ukupno pasiva	419.589	100	433.929	100	103
Vanbilansna evidencija						
	- otpisani krediti	110.188		107.498		98
	- komisioni poslovi	366		43.830		11.975

Prilog 10-Bilans stanja MKD

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017. godine	%	30.06.2018. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.841	23	10.537	8	42
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	24.841	23	10.537	8	42
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	81.396		116.599		143
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	542		673		124
3b)	Neto krediti (3-3a)	80.854	75	115.926	89	143
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	430	1	994	1	231
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	1.243	1	1.973	2	159
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	30		38		127
8.	Ukupno aktiva	107.338	100	129.392	100	121
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	18.273	17	32.890	25	180
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	50.583	47	54.434	42	108
11.	Ostale obaveze	4.656	4	5.947	5	128
12.	Ukupno obaveze	73.512	68	93.271	72	127
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Osnovni kapital	30.600		30.600		100
15.	Emisiona ažia	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	1.317		3.521		267
16a)	prethodnih godina	1.017		1.225		120
16b)	tekuće godine	300		2.296		765
17.	Zakonske rezerve	1.909		2.000		105
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	Ukupno kapital	33.826	32	36.121	28	107
20.	Ukupno pasiva	107.338	100	129.392	100	121
Vanbilansna evidencija						
	- otpisani krediti	420		938		223
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 11-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO - 30.06.2018.g.

<i>R. br.</i>	<i>Naziv mikrokreditne organizacije</i>	<i>Iznos aktive (000 KM)</i>	<i>Iznos bruto portfolija (000 KM)</i>	<i>Iznos kapitala (000 KM)</i>	<i>Višak (manjak) prihoda nad rashodima/neto dobit (gubitak) (000 KM)</i>	<i>Plasmani u periodu 01.01.-30.06.2018. godine (000 KM)</i>
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	129.392	116.599	36.121	2296	67.970
2.	MKF "EKI" Sarajevo	92.853	36.325	68.663	903	4.578
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	19.244	18.608	11.127	163	10.273
4.	"LOK MKF" Sarajevo	11.409	6.974	2.841	117	1.067
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	1.252	860	492	-23	345
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	62.398	57.151	23.218	1.040	31.686
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	36.464	27.892	8.221	653	16.332
8.	MKF "MIKRO ALDI" Gorazde	6.560	6.043	4.942	177	3.180
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	140.524	123.876	81.569	5.066	59.422
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	1.917	1.754	1.623	-99	1.211
11.	MKF "SANI" Zenica	471	427	214	-10	312
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	60.837	38.946	26.641	1.251	26.974
Ukupno		563.321	435.455	265.672	11.534	223.350

Prilog 12-Bilans uspjeha MKF

-u 000 KM-

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.06.2017. g.	%	Za period 01.01. - 30.06.2018. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	9	0	4	0	44
1.2.	Kamate na plasmane bankama	1	0	10	0	1.000
1.3.	Kamate na kredite	33.403	98	31.293	98	94
1.4.	Ostali finansijski prihod	677	2	595	2	88
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	34.090	100	31.902	100	94
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	4.087	91	3.858	93	94
2.2.	Ostali finansijski rashodi	397	9	297	7	75
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	4.484	100	4.155	100	93
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	29.606		27.747		94
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	3.800	89	3.361	92	88
4.2.	Ostali operativni prihodi	471	11	274	8	58
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	4.271	100	3.635	100	85
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	18.295	65	17.764	66	97
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	5.540	20	5.309	20	96
5.3.	Ostali operativni troškovi	4.116	15	3.944	14	96
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	27.951	100	27.017	100	97
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	1.967		1.687		86
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	3.959		2.678		68
8.	Vanredni prihodi	5.870		6.870		117
9.	Vanredni rashodi	373		310		83
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	9.456		9.238		98

Prilog 13-Bilans uspjeha MKD

-u 000 KM-

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.06.2017. g.	%	Za period 01.01. - 30.06.2018. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	3.240	100	8.578	100	265
1.4.	Ostali finansijski prihodi	4	0	5	0	125
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	3.244	100	8.583	100	265
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	959	93	1.625	94	169
2.2.	Ostali finansijski rashodi	72	7	97	6	135
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	1.031	100	1.722	100	167
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	2.213		6.861		310
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	248	90	689	91	278
4.2.	Ostali operativni prihodi	28	10	72	9	257
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	276	100	761	100	276
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	1.418	69	3.081	71	217
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	379	19	654	15	173
5.3.	Ostali operativni troškovi	254	12	595	14	234
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	2.051	100	4.330	100	211
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	177		671		379
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	261		2.621		1.004
8.	Vanredni prihodi	34		18		53
9.	Vanredni rashodi	4		88		2.200
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	291		2.551		877
11.	POREZ	0		255		n/a
12.	Neto dobit/gubitak	291		2.296		789

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

Prilog 14-Osnovni podaci o lizing društvima

R. br.	Naziv lizing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja licence	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva 25, Sarajevo	Aida Rifelj	+ 387 33 774 852	22.03.2010.	7	www.asa-leasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	6	www.nbleasing.ba
3.	MOGO d.o.o. Sarajevo	Pijačna 14k, Sarajevo	Kreics Maris	+387 33 873 456	01.06.2018.	-	www.mogo.ba
4.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Trg međunarodnog prijateljstva 24, Sarajevo	Dejan Stupar	+ 387 33 257 147	28.05.2015.	18	www.porscheleasing.ba
5.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne bb, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	35	www.rlbh.ba
6.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7, Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	21	www.s-leasing.ba
7.	VB LEASING d.o.o Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+387 33 276 280	12.01.2010	12	www.vbleasing.ba
Ukupno						99	

Prilog 15-Pregled vlasničke strukture lizing društava

R. br.	Lizing društvo	Ime-naziv vlasnika	% učešća
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,81%
		ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,19%
2.	MOGO d.o.o. Sarajevo	Pole Alberts, Riga, Latvija	100,00%
3.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
4.	PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100,00%
5.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	100,00%
6.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
		SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
7.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 16-Konsolidovani bilans stanja lizing društava

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017.		30.6.2018.		Indeks 7=5/3
		Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	
1	2	3	4	5	6	7=5/3
	AKTIVA					
		Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	30.06.2018/ 30.06.2017
1.	Novac i novčani ekvivalenti	13.738	5,3%	11.273	4,1%	82
2.	Plasmani bankama	16.953	6,5%	11.832	4,3%	70
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto (3a-3b-3c-3d)	176.007	67,6%	194.966	71,0%	111
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	192.488	74,0%	212.054	77,3%	110
3b)	Rezerve za gubitke	2.078	0,8%	1.393	0,5%	67
3c)	Odgođeni prihodi po osnovu kamata	14.275	5,5%	15.562	5,7%	109
3d)	Odgođeni prihodi po osnovu naknada	128	0,0%	133	0,0%	104
4.	Potraživanja od subsidijarnih lica	2	0,0%	2	0,0%	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	29.606	11,4%	35.616	13,0%	120
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	4.864	1,9%	4.622	1,7%	95
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog lizinga	43.673	16,8%	51.328	18,7%	118
5c)	Ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	3.874	1,5%	3.643	1,3%	94
5d)	Ispravka vrijednosti-operativni lizing	15.057	5,8%	16.691	6,1%	111
6.	Dugoročne investicije	291	0,1%	291	0,1%	100
7.	Ostala aktiva (7a+7b)	23.607	9,1%	20.451	7,5%	87
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	13.449	5,2%	10.856	4,0%	81
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	15.345	5,9%	12.791	4,7%	83
7a2)	Rezerve za zajmove	1.896	0,7%	1.935	0,7%	102
7b)	Zalihe	3.087	1,2%	2.557	0,9%	83
7c)	Ostala aktiva	7.071	2,7%	7.038	2,6%	100
	UKUPNA AKTIVA	260.204	100,0%	274.431	100,0%	105
	PASIVA					
9.	Obaveze po uzetim kreditima, neto	209.085	80,4%	226.387	82,5%	108
9a)	Obaveze po kratkoročnim kreditima	0	0,0%	0	0,0%	n/a.
9b)	Obaveze po dugoročnim kreditima	209.275	80,4%	226.701	82,6%	108
9c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	190	0,1%	314	0,1%	165
10.	Ostale obaveze	10.329	4,0%	7.929	2,9%	77
	UKUPNO OBAVEZE	219.414	84,3%	234.316	85,4%	107
11.	Osnovni kapital	34.004	13,1%	32.452	11,8%	95
12.	Rezerve	576	0,2%	4.437	1,6%	770
13.	Akumulirana dobit/gubitak	6.210	2,4%	3.226	1,2%	52
	UKUPNO KAPITAL	40.790	15,7%	40.115	14,6%	98
	UKUPNO PASIVA	260.204	100,0%	274.431	100,0%	105
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	95.111	36,6%	84.175	30,7%	89
	Novi otpis (+)	995	0,4%	662	0,2%	67
	Naplata (-)	6.069	2,3%	3.204	1,2%	53
	Trajni otpis (-)	5.862	2,3%	4.959	1,8%	85
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	84.175	32,3%	76.674	27,9%	91

Prilog 17-Rangiranje aktive lizing društava

-u 000 KM-

31.12.2017.					30.06.2018.					
Rang	Lizing društvo	Bilansna suma	Učešće	Kumul. učešće	Rang	Lizing društvo	Bilansna suma	Učešće	Kumul. učešće	Indeks
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	121.419	46,7%	46,7%	1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	117.589	42,8%	42,8%	97
2.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	57.774	22,2%	68,9%	2.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	75.523	27,5%	70,4%	159
3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	47.365	18,2%	87,1%	3.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	56.834	20,7%	91,1%	98
4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	20.756	8,0%	95,0%	4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	11.874	4,3%	95,4%	57
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.750	3,7%	98,8%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.698	3,5%	98,9%	99
6.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	3.140	1,2%	100,0%	6.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	2.913	1,1%	100,0%	93
Ukupno		260.204	100,0%		Ukupno		274.431	100,0%		105

Prilog 18-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja lizing društava i banaka koje obavljaju poslove finansijskog lizinga

-u 000 KM-

R. br.	Lizing društvo/ banka	Ukupni kapital (000 KM)	Rang po ukupnom kapitalu	Neto dobit/gubitak (000 KM)	Rang po neto dobit/gubitak	Plasmani u prvoj polovini 2018. godini (000 KM)	Rang plasmanima u prvoj polovini 2018. godine	Broj ugovora u prvoj polovini 2018. godine	Rang po broju ugovora u prvoj polovini 2018. godine
1.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	2.830	5.	-175	5.	0	-	0	-
2.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.411	2.	2.414	1.	0	-	0	-
3.	Porsche Leasing d.o.o.	2.263	6.	646	3.	39.656	1.	1.139	1.
4.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	15.891	1.	485	4.	24.124	2.	597	2.
5.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	6.646	3.	1.009	2.	14.705	3.	290	3.
6.	UniCredit Bank d.d. Mostar	-	-	-	-	10.767	4	221	4.
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	3.074	4.	-217	6.	0	-	0	-
	Ukupno	40.115		4.162		89.252		2.247	

Prilog 19-Pregled rezervi za finansijski lizing

-u 000 KM-

Dana kašnjenja	Stopa rezerv. za finans. lizing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za finans. lizing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Rezerve			
							Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
1	2	3	4	5	6	7	8=6*3	9=7*3	10	11=8+9+10
0-60	0,50%	0,50%	188.986	2.463	37.734	904	189	5	716	909
60-90	10%	10%	4.196	0	636	0	63	0	39	103
90-180	50%	50%	327	0	78	0	39	0	67	106
preko 180	100%	75%	133	135	133	23	133	17	6	156
preko 360	100%	100%	119	0	119	0	119	0	0	119
Ukupno			193.761	2.598	38.700	927	543	22	828	1.393

Prilog 20-Pregled rezervi za zajmove

-u 000 KM-

Dani kašnjenja	Stopa rezervisanja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
1	2	3	4=3*2	5	6=4+5
0-60	0,05%	12.791	6	1.929	1.935
60-90	5%	0	0	0	0
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	0	0	0	0
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	0	0	0	0
Ukupno		12.791	6	1.929	1.935

Prilog 21-Bilans uspjeha lizing društava

-u 000 KM-

R. br.	Opis	30.6.2017.		30.6.2018.		Indeks 7=5/3
		3	4	5	6	
1	2	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	30.06.2018/ 30.06.2017
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	9.665	47,3%	5.436	32,6%	56
1a)	Kamate po finansijskom lizingu	7.858	38,4%	4.464	26,7%	57
1b)	Kamate na plasmane bankama	137	0,7%	137	0,8%	100
1c)	Naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	456	2,2%	303	1,8%	66
1d)	Ostali prihodi po kamatama	1.214	5,9%	532	3,2%	44
2.	Rashodi po kamatama	2.882	15,4%	1.571	12,5%	55
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	2.824	15,1%	1.522	12,1%	54
2b)	Naknade za obradu kredita	57	0,3%	46	0,4%	81
2c)	Ostali rashodi po kamatama	1	0,0%	3	0,0%	n/a
3.	Neto prihodi od kamata	6.783	33,2%	3.865	23,2%	57
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	10.785	52,7%	11.259	67,4%	104
4a)	Naknade za izvršene usluge	2	0,0%	1	0,0%	n/a
4b)	Naknada za operativni najam	6.060	29,6%	6.093	36,5%	101
4c)	Prihod od prodaje lizing objekta	0	0,0%	165	1,0%	n/a
4d)	Ostali operativni prihodi	4.723	23,1%	5.000	29,9%	106
4d)1	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	2.017	9,9%	3.172	19,0%	157
4d)2	Prihodi od opomena	187	0,9%	103	0,6%	55
4d)3	Ostalo	2.519	12,3%	1.752	10,5%	70
5.	Operativni rashodi	15.886	84,9%	10.912	87,1%	69
5a)	Troškovi plata i doprinosa	3.515	18,8%	2.427	19,4%	69
5b)	Troškovi poslovnog prostora	5.437	29,1%	4.743	37,8%	87
5c)	Ostali troškovi	6.934	37,1%	3.742	29,9%	54
6.	Troškovi rezervi za gubitke	-58	n/a	50	0,4%	n/a
7.	Dobit prije poreza	1.740	9,3%	4.162	24,9%	239
8.	Porez na dobit	34	0,2%	0	0,0%	n/a
9.	Neto dobit	1.706	8,3%	4.162	24,9%	244

PRILOZI ZA FAKTORING SEKTOR

Prilog 22-Osnovni podaci o društvu za faktoring

R. Br.	Naziv društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja licence	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	Batagon factoring d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Đenan Bogdanić	+387 33 296 600	28.12.2017. godine	3	www.batagon-factoring.ba

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba